

การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยการใช้กิจกรรมแนะแนว

ENHANCEMENT OF ACADEMIC HOPE OF HIGH SCHOOL STUDENTS

BY USING GUIDANCE ACTIVITIES

นภาพร หริมเจริญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยการใช้กิจกรรมแนะแนว

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ENHANCEMENT OF ACADEMIC HOPE OF HIGH SCHOOL STUDENTS
BY USING GUIDANCE ACTIVITIES

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Master of Education (Guidance Psychology))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยการใช้กิจกรรมแนะแนว
ของ
นภาพร หริมเจริญ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก	 ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี)	(รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร)
..... ที่ปรึกษาร่วม	 กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นฤมล พระใหญ่)	(รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง)

ชื่อเรื่อง	การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ผู้วิจัย	โดยการใช้กิจกรรมแนะแนว
ปริญญา	นภาพร หริมเจริญ
ปีการศึกษา	การศึกษามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. สกล วรเจริญศรี
	อาจารย์ ดร. นฤมล พระใหญ่

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และ 3) เปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 1,466 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาความหวังทางการศึกษา เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 305 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เสริมสร้างความหวังทางการศึกษา เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85 และกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความหวังทางการศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความหวังทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความหวังทางการศึกษา, นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย, กิจกรรมแนะแนว

Title	ENHANCEMENT OF ACADEMIC HOPE OF HIGH SCHOOL STUDENTS BY USING GUIDANCE ACTIVITIES
Author	NAPHAPORN RIMCHAROEN
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Skol Voracharoensri
Co Advisor	Dr. Narnimon Prayai

The purposes of this research are as follows: (1) to study the academic hope of high school students; (2) to compare academic hope among students in the experimental group before and after participating in guidance activities; and (3) to compare the academic hope of the students after participating in guidance activities with the experimental and control groups. The population included 1,466 students in Grade Eleven in Wang Thong Lang Campus. The sample group was divided into two groups: Group one included 305 students obtained from Stratified Random Sampling and group two included two groups of students. Each group consisted 40 students in the experimental and control groups, obtained from two-stage random sampling. The research instruments were academic hope questionnaires with a reliability of .85 and guidance activities for enhancing academic hope. The data were analyzed by mean, standard deviation and a t-test. The research results were as follows: (1) the academic hope of students in total and in each of the components were at average level; (2) the academic hope of the experimental group after the experiment was higher than before the experiment at a significantly increased level of .01; and (3) the academic hope of the experimental group after the experiment was higher than the control group with a significantly higher level of .01. The research results were as follows: (1) the academic hope of students in total and in each of the components were at average level; (2) the academic hope of the experimental group after the experiment was higher than before the experiment at a significantly increased level of .01; and (3) the academic hope of the experimental group after the experiment was higher than the control group with a significantly higher level of .01.

Keyword : Academic Hope, High School Students, Guidance Activities

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.นฤมล พระใหญ่ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม และคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาให้ คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไข เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ใจตรง อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล และอาจารย์ ดร.กาญจนา นาคปัจฉิมสกุล ที่ให้ความเมตตา ให้ความรู้ คำแนะนำ และให้ความกรุณา ที่สละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทพลีลา ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัด บึงทองหลาง และคณะครูทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการทำการวิจัย เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่เป็นกำลังใจ ให้การ สนับสนุน ห่วงใย ให้ความช่วยเหลือ และให้การดูแลด้วยความรักที่มีค่าตลอดระยะเวลาในการทำ วิจัย

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และเข้าร่วมการ วิจัย ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม ให้ข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ ประสบการณ์ ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้การวิจัยเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ สาขาจิตวิทยาการแนะแนวทุกคน ที่ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และ ช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอขอบคุณผู้เขียนเอกสารและตำราทุกฉบับที่ผู้วิจัยใช้ประกอบการศึกษา ตลอดจน นำมาใช้อ้างอิงในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ คุณค่าและคุณประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบ แก่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้

นภาพร หริมเจริญ

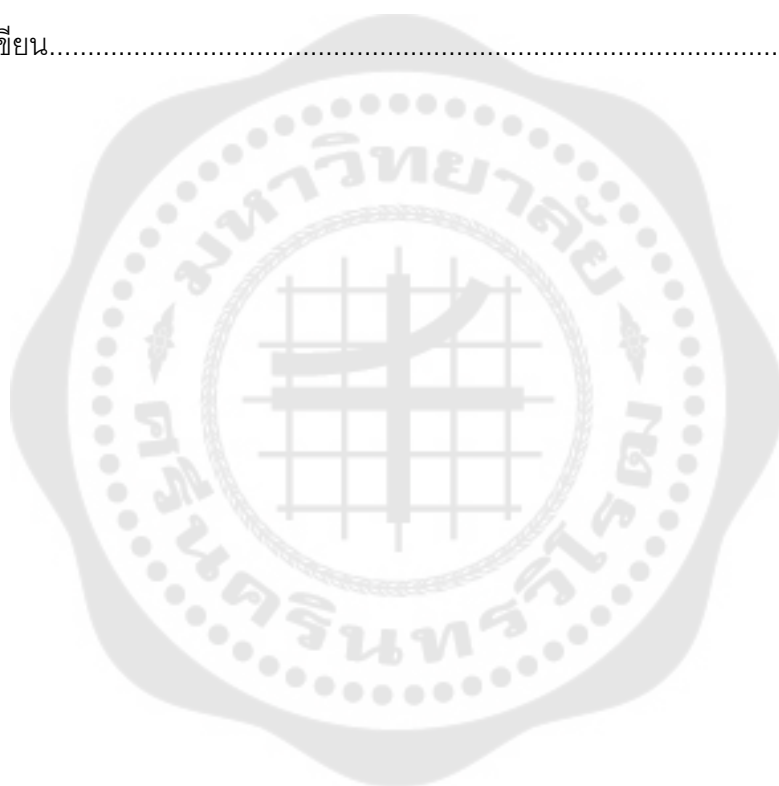
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษา	10
1.1 ความหมายของความหวังทางการศึกษา.....	10

1.2 แนวคิดและทฤษฎีของความหวังทางการศึกษา	11
1.3 องค์ประกอบของความหวังทางการศึกษา	15
1.4 ระดับของความหวังทางการศึกษา	16
1.5 แนวทางการสร้างความหวังทางการศึกษาให้กับนักเรียน	17
1.6 การวัดความหวังทางการศึกษา	19
1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษา	20
1.7.1 งานวิจัยในต่างประเทศ	20
1.7.2 งานวิจัยในประเทศไทย	21
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว	23
2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว	23
2.2 หลักการของกิจกรรมแนะแนว	25
2.3 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว	26
2.4 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว	28
2.5 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว	29
2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว	30
2.7 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว	32
2.8 เทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมแนะแนว	33
2.9 ประโยชน์ของกิจกรรมแนะแนว	42
2.10 การวัดประเมินผลกิจกรรมแนะแนว	45
2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว	46
2.11.1 งานวิจัยในต่างประเทศ	46
2.11.2 งานวิจัยในประเทศไทย	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
ประชากร	50
กลุ่มตัวอย่าง	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา	52
ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา	56
การดำเนินการวิจัย	58
1.1 แบบแผนการทดลอง	58
1.2 การดำเนินการทดลอง	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	63
บทที่ 4 ผลการศึกษา	65
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
ความมุ่งหมายของการวิจัย	70
สมมติฐานการวิจัย	70
ขอบเขตของการวิจัย	70
ประชากร	70
กลุ่มตัวอย่าง	70
ตัวแปรที่ศึกษา	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
การดำเนินการวิจัย	72

การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	72
การอภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก.....	87
ประวัติผู้เขียน.....	157

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2	51
ตาราง 2 แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มควบคุมวัดผลก่อนและหลังทดลอง (Pretest-Posttest Control-Group Design)	58
ตาราง 3 กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา.....	59
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความหวังทางการศึกษาของนักเรียน (n=305)....	66
ตาราง 5 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality)	67
ตาราง 6 เปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว (n=40)	68
ตาราง 7 เปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ (n=40)	69

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา	52
ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา	56

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศชาติและสังคมให้ยั่งยืนได้นั้นต้องมุ่งเน้นที่การพัฒนาคน เพราะคนคือผู้สร้างและผู้พัฒนาสิ่งต่าง ๆ สำหรับการสร้างคนที่มีประสิทธิภาพนั้นไม่สามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาอันสั้น การขัดเกลาหล่อหลอมบุคคลให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นจำเป็นต้องดำเนินการผ่านการให้การศึกษา การฝึกอบรม ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทำให้บุคคลมีศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) องค์การสหประชาชาติได้กำหนดว่าเยาวชน เป็นช่วงเวลาที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่หรือเป็นช่วงของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่บุคคลส่วนใหญ่ให้ความหวังว่าจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (ทัศน สุธะดีวิทยา, 2559) ช่วงวัยรุ่นจะมีกระบวนการคิดหรือพัฒนาการที่แตกต่างกัน ดังนั้นจำเป็นต้องเสริมสร้างความสามารถในการคิดและวุฒิภาวะในการตัดสินใจให้ชัดเจน ซึ่งการเสริมสร้างดังกล่าวจะสะท้อนถึงการวางแผนและการกำหนดเป้าหมายชีวิตในอนาคต (American Psychological Association, 2002) นอกจากนี้สมาคมนักให้คำปรึกษาของโรงเรียนในอเมริกัน (Ziomek-Daigle, 2016, as cited in American School Counselor Association, 2014) ได้ให้แนวคิดที่วัยรุ่นเป็นวัยที่ควรเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนการศึกษาเพื่อให้วัยรุ่นเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ได้รับการพัฒนาทักษะและค่านิยมทางสังคมเชิงบวก สามารถกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาและอาชีพที่เหมาะสม มุ่งเน้นการตระหนักรู้ถึงการเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของประชากรโลก อีกทั้งประเด็น เค้าฉิม (2549) ได้อธิบายสนับสนุนว่าหากวัยรุ่นไม่ได้รับการพัฒนาในการกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาจะส่งผลให้วัยรุ่นไม่สามารถเรียนจบการศึกษา ไม่สามารถเลือกเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนไม่สามารถเลือกประกอบอาชีพในอนาคตได้

การมีเป้าหมายและความหวังเป็นสิ่งสำคัญต่อการประสบความสำเร็จทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีเป้าหมายที่ชัดเจนและการวางแผนในเชิงปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้จริง (Levi, Einav, Ziv, Raskind, & Margalit, 2014) ถือเป็นสิ่งที่กระตุ้นความคิดของบุคคลนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติ การกำหนดเป้าหมายที่ช่วยให้บรรลุคุณภาพแห่งชีวิต ประสบความสำเร็จเป็นคนเก่งและมีคุณภาพ (นฤมล สฤษดิ์, 2558) จากแนวคิดที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับหนึ่งในยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2579) ระบุว่า การพัฒนาคน

ควรมุ่งเน้นในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลมีคุณลักษณะ ทักษะ ความรู้ ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสมและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นวัยรุ่นจึงเป็นเยาวชนของชาติที่จะเจริญงอกงามเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญ

จากการพัฒนาเยาวชน อาจพบอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านการศึกษา กล่าวคือ นักเรียนขาดเป้าหมายในการเรียน เกิดความสับสนในเป้าหมายชีวิตและไม่สามารถเผชิญกับอุปสรรคที่เกิดขึ้นเมื่อดำเนินการตามเป้าหมายได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) สอดคล้องกับการศึกษาของอูร์ปรี (2557) ได้ทำการศึกษาลักษณะความหวังทางการศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า นักเรียนขาดความหวังทางการศึกษา ไม่มีเป้าหมายทางการเรียนและไม่แน่ใจในเป้าหมายทางการเรียนของตนเอง อีกทั้งชลพร กองคำ (2561) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจเป้าหมายในการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนไม่มีเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจน ขาดแรงจูงใจในการกำหนดเป้าหมายและแผนทางการเรียน ไม่เชื่อมั่นว่าตนสามารถดำเนินการเป้าหมายทางการเรียนให้สำเร็จได้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย และขาดความกระตือรือร้นในการศึกษา จากปัญหาด้านการศึกษาที่กล่าวมานั้นส่งผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับสภาวะการว่างงานถือเป็นวิกฤตการณ์อันยิ่งใหญ่ที่ควรได้รับการแก้ไข จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562) ได้อธิบายเกี่ยวกับประเด็นด้านการศึกษา พบว่า นักเรียนเลือกเรียนในสายการเรียนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นักเรียนเลือกเรียนตามค่านิยมของสังคม และนักเรียนเลือกเรียนโดยไร้จุดหมายทางการเรียน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับความหวังทางการศึกษา โดยสัมภาษณ์ คณะครู และนักเรียนในโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ประกอบด้วย ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 24 คน และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน จากการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่บอกไม่ได้ว่าตนมีความหวังในด้านใด โดยกล่าวว่า “ไม่ได้คิด” หรือ “ไม่แน่ใจ” และมีนักเรียนเพียงบางส่วนที่กล่าวถึงการมีความหวังด้านการศึกษา เช่น การได้เรียนในคณะหรือสาขาที่สนใจ การได้เรียนต่อในมหาวิทยาลัยอันดับต้น ๆ ของประเทศ การได้เกรดเฉลี่ยที่ดีขึ้น มีอาชีพการงานที่มั่นคง นอกจากนี้มีนักเรียนบางส่วนที่บอกได้ว่าตนมีความหวังด้านใด แต่ไม่มั่นใจและไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร โดยกล่าวว่า “มีความหวังในการเรียนอยากเรียนต่อคณะแพทยศาสตร์ แต่ไม่รู้ว่าจะทำได้อหรือไม่” ดังนั้นจากผลการสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาของนักเรียน คือ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการคาดการณ์ถึงเป้าหมายในอนาคต เกิดความสับสน ไม่แน่ใจในเป้าหมายด้านการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ไม่สามารถวางแผน

การศึกษาต่อหรือบอกแนวทางประกอบอาชีพที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหรือเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่อาชีพได้ ก่อให้เกิดการศึกษาต่อแบบไร้ทิศทาง และไม่มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน

จากประเด็นปัญหาของนักเรียนที่กล่าวมานั้น ความหวังทางการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการประสบความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน ดังที่สไนเดอร์ (Snyder, 2002) ได้กล่าวว่า ความหวังทางการศึกษาเป็นความสามารถในการรับรู้ถึงเส้นทางที่นำไปสู่เป้าหมายทางการศึกษาและมีแรงจูงใจที่กระตุ้นให้เริ่มต้นเพื่อดำเนินการไปสู่เส้นทางนั้น และโลเปซ แวนเดเลอร์และแบร์ิสวีย์ (Shane. J. Lopez, Wandeler, & Baeriswyl, 2011) ได้แสดงทฤษฎีว่าความหวังทางการศึกษาเป็นกระบวนการทางความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายด้านการเรียน พร้อมด้วยแรงจูงใจในการมุ่งสู่เป้าหมายและเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษาในต่างประเทศ มีผู้ศึกษาไว้มากมาย แต่สำหรับแนวคิดที่ได้รับความนิยม คือ แนวคิดของสไนเดอร์ (Snyder, Cheavens, Feldman, & Woodward, 2006) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความหวังทางการศึกษาไว้ 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมายทางการศึกษา (Goals) เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา (Pathway Thinking) และความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา (Agency Thinking) พบว่านักเรียนที่มีความหวังทางการศึกษาสูง มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคเพื่อไปสู่เป้าหมาย ดังที่เบนสัน (Banson, 2006) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่มีความหวังสูงจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง มีการคิดเชิงบวกและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในสังคม สอดคล้องกับทีลูแทนส์ ยูเซฟ และเอฟโวลิโอ (Luthans, Youssef, & Avolio, 2007) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่มีความหวังสูงจะเกิดความมั่นใจในตนเองในการดำเนินการต่าง ๆ ด้วยความพยายามเพื่อไปสู่เป้าหมาย ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จ ดังที่ซาง (Chang, 1998) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของความหวังที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาการจัดการกับความเครียดทางการศึกษาและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีความหวังสูงนั้นมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้มากกว่านักเรียนที่มีความหวังต่ำ และจากการศึกษาของสไนเดอร์ แรนด์ และซิกมอน (Snyder, Rand, & Sigmon, 2002) พบว่า นักเรียนที่มีความหวังทางการศึกษาสูงนั้นมีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคเพื่อไปสู่เป้าหมาย

การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาสำหรับนักเรียนนั้นมีหลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การศึกษาด้วยตนเอง การใช้กิจกรรมแนะแนว ซึ่งวิธีการดังกล่าวล้วนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามวิธีการที่ได้รับความนิยมและ

ถูกนำมาใช้ในการเสริมสร้างหรือพัฒนาตัวแปรเชิงจิตวิทยาที่สำคัญ คือ การใช้กิจกรรมแนะแนว ซึ่งมูโรและคอตแมน (Muro & Kottman, 1995) ได้อธิบายว่าโปรแกรมหรือกิจกรรมแนะแนวนั้น เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ สอดคล้องกับจตุพร ลิ้มมันจริง (2554) ได้สนับสนุนมุมมองดังกล่าวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเอง สามารถคิดตัดสินใจ กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต ทั้งในด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ ดังที่เกศสุตา แสนนามวงษ์ (2559) ได้ศึกษารูปแบบ การสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีทักษะชีวิตสูงขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว นอกจากนี้เจลท์เนอร์ และคลาร์ก (Geltner & Clark, 2005) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา นักเรียนไว้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ครูควรมีการใช้กลยุทธ์ และเทคนิคต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ดังนั้นในการใช้ กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัย ได้ประยุกต์เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ (Creative techniques) และกลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์ (Creative strategies) มาใช้ในครั้งนี้เพื่อเพิ่มบรรยากาศในการเรียนรู้ และกระตุ้นการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ตลอดจนความสนุกสนานเพลิดเพลินในระหว่างการเรียนรู้ได้ ดังที่สกล วรเจริญศรี (2560) ได้กล่าวถึงเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนวัยรุ่น

จากประเด็นปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน มีเป้าหมายและวางแผนด้านการศึกษาผ่านการจัดกิจกรรมแนะแนว อันจะช่วยให้นักเรียน มีความหวังทางการศึกษา มีเป้าหมายด้านการศึกษาและเตรียมความพร้อมเพื่อการประกอบ อาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของตนเอง เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีศักยภาพและพลังที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาอยู่ในระดับใด
2. การใช้กิจกรรมแนะแนวสามารถเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาให้นักเรียนได้หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง

เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

3. เพื่อเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ

ความสำคัญของการวิจัย

ประโยชน์เชิงวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียน ให้นักเรียนเกิดความหวังทางการศึกษา มีเป้าหมายและเส้นทางที่ชัดเจนในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการเตรียมความพร้อมเพื่อประกอบอาชีพ เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ครูแนะแนว ครูประจำการ หน่วยงานทางศึกษาและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำกิจกรรมแนะแนวไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความหวังทางการศึกษาและวางแผนประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับตนเอง มีเป้าหมายและเส้นทางที่ชัดเจนในการดำเนินการเพื่อไปสู่เป้าหมายได้อย่างสำเร็จลุล่วง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 1,466 คน ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 คือ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนเทพลีลา โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา และโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความหวังทางการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 305 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปรียบเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน (สุทธิ ชัตติยะ, 2554) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 130 คน โรงเรียนเทพลีลา จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 56 คน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 73 คน และโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 46 คน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 305 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่ได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสุ่มโรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

2. การสุ่มห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้ 2 ห้องเรียน แบ่งเป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ห้องเรียนละ 40 คน โดยที่ตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเท่าเทียมกัน เนื่องจากการจัดห้องเรียนเป็นแบบคละความสามารถของนักเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ คือ การใช้กิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย

1.1 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์

1.2 กลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์

1.3 เทคนิคทางจิตวิทยา

2. ตัวแปรตาม คือ ความหวังทางการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 เป้าหมายทางการศึกษา

2.2 เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา

2.3 ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความหวังทางการศึกษา (Academic Hope) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคาดหวังถึงผลสำเร็จที่เกิดจากเป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยบุคคลที่มีความหวังจะมีความเพียรพยายาม อดทน มุ่งมั่นตั้งใจในการเผชิญปัญหาและดำเนินการไปสู่เป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาได้อย่างสำเร็จลุล่วง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1.1 เป้าหมายทางการศึกษา (Goals) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดวางแผนถึงจุดมุ่งหมายด้านการศึกษาต่อและการเข้าสู่อาชีพ ในรูปแบบของเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาวที่เป็นรูปธรรม และสามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับความเป็นจริง ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายตามพื้นฐานความสนใจและความต้องการของตนเอง การวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การวางแผนการศึกษาที่มุ่งเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพ การกำหนดระยะเวลาของแผนและเป้าหมาย การไม่ละทิ้งแผนที่วางไว้ การปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้เหมาะสมตามสถานการณ์การดำเนินการตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

1.2 เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา (Pathway Thinking) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะกำหนดแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการศึกษาต่อและการเข้าสู่อาชีพที่พึงประสงค์ ได้แก่ การระบุแนวทางปฏิบัติอย่างละเอียดรอบคอบและกระทำได้จริง การคิดทบทวนถึงความก้าวหน้าตามแนวทางที่กำหนด การแสวงหาข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการเตรียมความพร้อมมุ่งเข้าสู่อาชีพจากในและนอกห้องเรียน

1.3 ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา (Agency Thinking) หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่บ่งบอกถึงความเชื่อมั่นในความสามารถและความเพียรพยายามของตนเองที่จะสามารถเริ่มต้นและดำเนินการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายด้านการศึกษาต่อและการเข้าสู่อาชีพตามที่ตั้งไว้ ได้แก่ การมีความมั่นใจในการกำหนดเป้าหมาย การให้กำลังใจตนเองในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรค การคิดหาวิธีอื่นเมื่อไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คิดไว้ การมีความมุ่งมั่นพยายามปฏิบัติตามแนวทางเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2. กิจกรรมแนะแนว หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำแนวคิดทางจิตวิทยาการแนะแนวเป็นฐานในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านการคิดและการคาดการณ์ถึงความสำเร็จ มีการกำหนดเป้าหมาย

และการวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพที่ชัดเจน เกิดความตั้งใจในการปฏิบัติตามแนวทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งในด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน คือ ครูจัดกลุ่มให้กับนักเรียนทุกคน แจกกระดาษปะติดของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของสมาชิกและจุดประสงค์ของการทำกิจกรรม

2.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม คือ ให้นักเรียนเรียนรู้ความหวังทางการศึกษา ตั้งเป้าหมายทางการศึกษา คิดวางแผนและกำหนดเส้นทางเพื่อไปสู่เป้าหมายทางการศึกษา สร้างความเชื่อมั่นและความตั้งใจในการดำเนินการตามเป้าหมาย โดยใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ กลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์ และเทคนิคทางจิตวิทยา ให้นักเรียนปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย นำเสนอผลงาน แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์และอภิปรายร่วมกัน จากการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

2.3 ขั้นสรุปบทเรียน คือ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนของความหวังทางการศึกษาจากการปฏิบัติตามกิจกรรม ให้นักเรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ และครูอธิบายความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้นและสามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

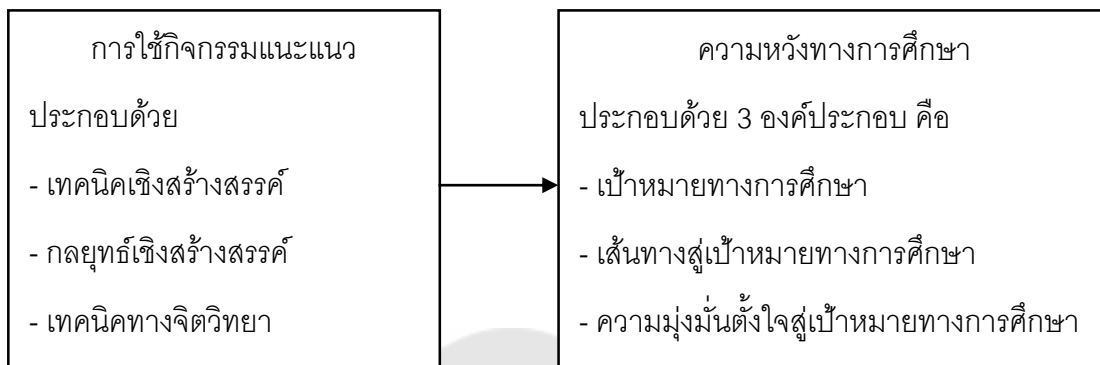
3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนเทพศิลา โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา และโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดความหวังทางการศึกษาของสไนเดอร์ (Snyder et al., 2006) ประกอบด้วย เป้าหมายทางการศึกษา เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา เป็นฐานคิดในการศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้ เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ (สกล วรเจริญศรี, 2560) กลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์ (เพ็ญภา กุลนภาดล, 2562) และเทคนิคทางจิตวิทยา (ทิตนา แชมมณี, 2551) มาเป็นฐานคิดในการเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียน สามารถสร้างภาพกรอบแนวคิดการเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาได้ ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรจัดกระทำ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความหวังทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว เพื่อให้มีแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งได้นำเสนอดังหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษา ผู้วิจัยได้เรียบเรียงและนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ความหมายของความหวังทางการศึกษา

ความหวังทางการศึกษา เป็นความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์ถึงผลสำเร็จที่เกิดจากเป้าหมายที่พึงประสงค์ มีการใช้คำที่ใช้เรียกแทนความหวังทางการศึกษาที่มีความหมายใกล้เคียงกันและสามารถใช้อธิบายได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและเรียบเรียงความหมายในมุมมองของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

สไนเดอร์ (Snyder, 2002) ได้ให้คำจำกัดความว่า ความหวังทางการศึกษา คือ ความสามารถในการรับรู้ถึงเส้นทางที่นำไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา และมีแรงจูงใจการดำเนินการตามเส้นทางนั้นให้เป้าหมายทางการศึกษาประสบความสำเร็จ

แรนด์ (Rand, 2009) ได้กล่าวว่า ความหวังทางการศึกษา เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกี่ยวกับเป้าหมายด้านการเรียน พร้อมด้วยแรงจูงใจที่นำไปสู่เป้าหมายและเส้นทางแห่งความสำเร็จ

เซเจฟตีและซามานี (Shegefti & Samani, 2011) ได้ให้คำจำกัดความว่า ความหวังทางการศึกษา คือ ความสามารถในการรับรู้ถึงความมุ่งมั่นตั้งใจที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายทางการศึกษา และมีอิทธิพลต่อการกำหนดเส้นทางที่ทำให้เป้าหมายสำเร็จ

อูรปรีย์ เกิดในมงคล (2557) ได้ให้ความหมายว่า ความหวังทางการศึกษา คือ การคาดการณ์ว่าจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยเมื่อบุคคลมีความหวังจะมีความตั้งใจ

ในการดำเนินการต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมาย ตลอดจนมีความเชื่อมั่นว่าจะบรรลุเป้าหมาย และเกิดพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาหรืออุปสรรคด้วยความอดทน

ชวตฮารี ชัดฮา และเซธ (Chaudhary, Chadha, & Seth, 2017) ได้ให้ความหมายว่า ความหวัง คือ ความเชื่อมั่นของบุคคลที่แสดงถึงเป้าหมายเชิงบวกที่ปรารถนา เป็นการคาดหมายว่าเป้าหมายนั้นจะประสบความสำเร็จ และสามารถหาทางออกเมื่อเกิดปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีที่สุด

ลี หยิน หยาง และเทียน (Li, Yin, Yang, & Tian, 2018) ได้ให้ความหมายว่า ความหวัง คือ ลำดับของการคิดขั้นสูงที่เกี่ยวกับความหวังของบุคคล และความเชื่อมั่นว่าเป้าหมายที่ตนปรารถนาจะประสบความสำเร็จ

สรุปจากความหมายข้างต้น ความหวังทางการศึกษา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคาดหมายถึงผลสำเร็จที่เกิดจากเป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยบุคคลที่มีความหวังจะมีความเพียรพยายาม อดทน มุ่งมั่นตั้งใจในการเผชิญปัญหาและดำเนินการไปสู่เป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาได้อย่างสำเร็จลุล่วง

1.2 แนวคิดและทฤษฎีของความหวังทางการศึกษา

จากการศึกษาตำราและเอกสารต่าง ๆ มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษาไว้หลากหลาย ดังนี้

สไนเดอร์ แรนด์และคณะ (Snyder, Rand, et al., 2002) ได้ให้แนวคิดว่า ความสามารถในการรับรู้ถึงเส้นทางที่นำไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา และมีแรงจูงใจการดำเนินการตามเส้นทางนั้นให้เป้าหมายทางการศึกษาประสบความสำเร็จ องค์ประกอบของความหวังทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมายทางการศึกษา (Goals) เส้นทางสู่เป้าหมาย (Pathway Thinking) และความมุ่งมั่นตั้งใจ (Agency Thinking)

องค์ประกอบที่ 1 เป้าหมายทางการศึกษา (Goals) เป็นองค์ประกอบหลักของความหวังทางการศึกษา เป็นส่วนที่กำหนดเป้าหมายและเป้าหมายจะมีความแตกต่างกันไปตามความเฉพาะเจาะจง เป้าหมายที่มีความคลุมเครือน้อยจะเกิดขึ้นในบุคคลที่มีความหวังสูงซึ่งเป้าหมายนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ผลลัพธ์ของเป้าหมายเชิงบวก

- เป้าหมายครั้งแรกที่ปรารถนา เช่น ความปรารถนาในการซื้อรถยนต์

- เป้าหมายในปัจจุบันที่ยังคงดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ เช่น ความปรารถนาในการออมเงินไว้เพื่อชีวิตหลังเกษียณ

เป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาเป้าหมายในเชิงบวก เช่น ความปรารถนาที่จะสนับสนุนนักเรียน หลังจากที่เราเริ่มขายหนังสือเป็นครั้งแรก

ประเภทที่ 2 ผลลัพธ์ของเป้าหมายเชิงลบ

- เป้าหมายในการหยุดยั้งก่อนที่บางสิ่งจะเกิดขึ้น เช่น ไม่ปรารถนาที่จะถูกปลดออกจากการงาน

- เป้าหมายในการชะลอสิ่งที่ไม่ปรารถนา เช่น การแสวงหาแนวทางชะลอการถูกปลดออกจากการงานในระยะเวลา 1 ปี

องค์ประกอบที่ 2 เส้นทางสู่เป้าหมาย (Pathway Thinking) คือ ความสามารถในการคิดพิจารณาและกำหนดเส้นทางอย่างละเอียด มีการแสวงหาและพัฒนาเป้าหมายอย่างต่อเนื่องนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ซึ่งแตกต่างกันตามคุณลักษณะและระดับความหวังของบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่มีความหวังสูงจะแสวงหาเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง เส้นทางสู่เป้าหมาย ทำให้สามารถกำหนดเส้นทางที่เป็นไปได้และมีความมั่นใจในเส้นทางนั้น ก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้มากกว่าคนที่มีความหวังต่ำ ดังนั้น คนที่มีความหวังต่ำควรปรับเส้นทางของตนให้มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 3 ความมุ่งมั่นตั้งใจ (Agency Thinking) คือ ความสามารถในการรับรู้ถึงเส้นทางที่นำไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา เป็นองค์ประกอบด้านแรงจูงใจของทฤษฎีความหวัง มีความสำคัญอย่างมากในด้านความคิดที่มุ่งสู่เป้าหมาย เป็นการอ้างถึงตนเองเกี่ยวกับพลังงานทางจิตเพื่อเริ่มต้นและดำเนินการเป้าหมายที่ต้องการ เช่น บุคคลที่มีความหวังสูงมักจะพูดกับตนเองเพื่อสร้างแรงจูงใจ ด้วยคำพูดที่ว่า “ฉันทำได้” และ “ฉันไม่หยุดที่จะไปต่อ”

ความหวังทางการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กับการประสบความสำเร็จของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

โลเปซและคณะ (Shane. J. Lopez et al., 2011) ได้กล่าวว่า ความหวังทางการศึกษา เป็นกระบวนการทางความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายทางการเรียน พร้อมด้วยแรงจูงใจที่มุ่งสู่เป้าหมาย และเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย ความคิดที่เต็มไปด้วยความหวังนั้นเป็นเป้าหมายที่มีคุณค่า พัฒนาการของเป้าหมายนั้นเป็นส่วนที่แสดงถึงผลของการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งอิทธิพลของความหวังทางการศึกษานั้น ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ

คือ แรงจูงใจและเส้นทาง (Agency and Pathway) ล้วนเป็นพลวัตของแรงจูงใจในระบบของการรู้คิด

เส้นทางแห่งความคิด (Pathway) คือ ความสามารถในการพิจารณาเป้าหมายที่ไม่แน่นอน เป็นไปได้ยากนำไปสู่เป้าหมายที่เป็นไปได้

ความมุ่งมั่นตั้งใจ (Agency) คือ แรงจูงใจที่แสดงถึงความมั่นใจในการแสวงหาเส้นทางไปสู่เป้าหมาย

สำหรับนักเรียนที่มีระดับความหวังทางการศึกษาสูง ควรมีคุณลักษณะทางจิตวิทยาและปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ (Luthans et al., 2007, p.3)

1. ความมั่นใจในตนเอง (Self-efficacy) ในการดำเนินการต่าง ๆ ด้วยความพยายามที่นำไปสู่ความสำเร็จ

2. การมองโลกในเชิงบวก (Optimism) ในการประสบความสำเร็จทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. ความมุ่งมั่นสู่เป้าหมายในการกำหนดเส้นทางและเป้าหมายเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ (Hope)

4. เมื่อเผชิญกับปัญหาและความทุกข์ การได้รับการสนับสนุนและความเข้มแข็งทางจิตใจจะเป็นแรงผลักดันที่นำไปสู่การประสบความสำเร็จ (Resilience)

ดูฟอลต์และมาร์ทอคซิโอ (Slezackova, 2017, as cited in Dufault; & Martocchio. 1985) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ความหวังทางการศึกษา เป็นการคาดหวังถึงเป้าหมายทางการศึกษาในเชิงบวก ซึ่งเป็นเป้าหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงและเป็นไปได้จริง สามารถแบ่งความหวังได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความหวังที่เฉพาะเจาะจง (Particularized Hope) เป็นความหวังที่บุคคลมีความสามารถที่จะระบุสิ่งที่ปรารถนาหรือเป้าหมายได้ชัดเจน สามารถจัดลำดับความสำคัญก่อนและหลัง บอกได้ถึงความหวังที่สำคัญในชีวิต ความหวังที่เฉพาะเจาะจงนั้นจะทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงความหมายของชีวิต สร้างแรงจูงใจ ถึงแม้จะมีอุปสรรคปัญหาเข้ามาก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความมุ่งมั่นพยายามที่จะกระทำตามเป้าหมายให้บรรลุในสิ่งที่ปรารถนา

2. ความหวังทั่วไป (Generalized Hope) เป็นความหวังที่ไม่เฉพาะเจาะจง เป็นความหวังที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาจนถึงที่สุด แต่เป็นแรงจูงใจและความรู้สึกเชิงบวกถึงผลสำเร็จในอนาคตที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยป้องกันความรู้สึกผิดหวังจากความหวังที่เฉพาะเจาะจง

ความหวังนั้นมีมิติที่หลากหลายอันแสดงถึงลักษณะของความเชื่อมั่นพยายามที่จะประสบความสำเร็จได้ด้วยดีในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย 6 มิติ ที่สะท้อนถึงธรรมชาติของความหวัง ดังนี้

1. มิติด้านอารมณ์และความรู้สึก (Affective dimension) เป็นมิติทางอารมณ์และความรู้สึกของกระบวนการความหวัง บุคคลที่มีความหวังในการดึงดูดผลลัพธ์และเป้าหมายที่ปรารถนาทั้งความมั่นใจและความไม่แน่นอนของผลลัพธ์ รวมไปถึงชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลที่มีความหวัง

2. มิติด้านการรู้คิด (Cognitive dimension) ประกอบด้วย กระบวนการคิดและกลยุทธ์ด้านความรู้ความเข้าใจ เช่น การระบุถึงจุดหมายของความหวัง การประเมินความเป็นไปได้ของการบรรลุเป้าหมาย การวิเคราะห์ปัจจัยที่สนับสนุนและยับยั้งความหวังทั้งภายในและภายนอก

3. มิติด้านพฤติกรรม (Behavioral dimension) ประกอบด้วย พฤติกรรมทางจิตวิทยา พฤติกรรมทางกายภาพ พฤติกรรมทางสังคม และพฤติกรรมภายใน เช่น พฤติกรรมจำเพาะที่มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายให้เกิดความสำเร็จ

4. มิติด้านความสัมพันธ์ (Affiliative dimension) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการเชื่อมโยงระหว่างโลกธรรมชาติและวิญญาณ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ ความใกล้ชิดและการมีส่วนร่วม

5. มิติด้านเวลา (Temporal dimension) เป็นประสบการณ์ด้านเวลาของบุคคลในกระบวนการของความหวัง ซึ่งเป็นลักษณะของความทรงจำที่ดี การให้กำลังใจและความเชื่อมั่นในความเป็นไปได้ของความหวังที่จะดำเนินการให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ปรารถนา

6. มิติด้านบริบทสิ่งแวดล้อม (Contextual dimension) สร้างขึ้นจากข้อเท็จจริงจากจุดมุ่งหมายของความหวังที่ถูกตั้งขึ้น และใช้อย่างเฉพาะเจาะจง มิติด้านเนื้อหาจะมุ่งเน้นไปถึงสถานการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตที่เป็นส่วนหนึ่งของความหวัง เช่น อายุ พัฒนาการของบุคคล และลำดับขั้นความต้องการ

ฮาร์แทนโตและคณะ (Hartanto, Kartadinata, Ahman, & Ilfiandra, 2019) ได้กล่าวว่า ความหวังทางการศึกษา ความสำเร็จทางการศึกษาในเชิงบวก แสดงถึงการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทางการศึกษาและความสำเร็จของนักเรียน ช่วยทำนายความสำเร็จในด้านการเรียน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียน

จากที่กล่าวมานั้น มีผู้ให้แนวคิดของความหวังทางการศึกษาไว้หลากหลาย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความหวังทางการศึกษา เป็นความสามารถในการคาดการณ์ถึงการบรรลุเป้าหมายในอนาคต เป็นกระบวนการทางความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายทางการเรียน พร้อมด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจในการเริ่มต้นและดำเนินการเป้าหมาย และพัฒนาเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จดังเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนด

1.3 องค์ประกอบของความหวังทางการศึกษา

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนักวิชาการได้เสนอองค์ประกอบของความหวังทางการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สไนเดอร์ (Snyder et al., 2006) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะเด่นของนักเรียนที่มีความหวังทางการศึกษา และองค์ประกอบของความหวังทางการศึกษาไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. เป้าหมายทางการศึกษา (Goals) เป็นความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของความหวังทางการศึกษา

2. เส้นทางสู่เป้าหมาย (Pathway Thinking) เป็นความสามารถในการคิดพิจารณาและกำหนดเส้นทางอย่างละเอียด และสามารถพัฒนาแผนเส้นทางนั้นเชื่อมโยงกับปัจจุบันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในอนาคต บุคคลที่มีความหวังสูงนั้นควรจะมีทักษะที่ดีในการกำหนดรายละเอียดของเส้นทางอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น

3. ความมุ่งมั่นตั้งใจ (Agency Thinking) คือ ความสามารถในการเริ่มต้นและมีแรงจูงใจเชิงบวกในการทำตามแผนและเส้นทางที่กำหนดเพื่อประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านแรงจูงใจของทฤษฎีความหวังทางการศึกษา

กิบบี้ (Kibby, 2015) และลีและคณะ (Li et al., 2018) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของความหวังไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. พลังแห่งเส้นทาง (Pathway Thinking / Way Power) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการกำหนดเส้นทางที่สามารถปฏิบัติได้อย่างน้อยหนึ่งเส้นทางเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนา บุคคลที่มีพลังแห่งเส้นทางและความทะเยอทะยานจะมีความสามารถในการสร้างเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

2. พลังแห่งความมุ่งมั่นตั้งใจ (Agency Thinking / Willpower) หมายถึง ความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคลที่จะประสบความสำเร็จตามเส้นทางที่กำหนด ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่สามารถเปลี่ยนแปลงการกระทำของบุคคลที่นำไปสู่ความสำเร็จ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความหวังที่มีความสัมพันธ์กับความหวังทางการศึกษาไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของความหวังทางการศึกษาของสไนเดอร์ในปี ค.ศ. 2006 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมาย (Goals) เส้นทางแห่งความคิด (Pathway Thinking) และความมุ่งมั่นตั้งใจ (Agency Thinking) มาเป็นพื้นฐานในการกำหนดนิยามในการวิจัยครั้งนี้

1.4 ระดับของความหวังทางการศึกษา

ระดับของความหวังทางการศึกษา เป็นสิ่งที่แสดงถึงการประสบความสำเร็จของบุคคล ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงระดับความหวังที่มีความเกี่ยวข้องความหวังทางการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

ในการศึกษาระดับความหวังของบุคคลสามารถแบ่งได้ 3 ระดับ ดังนี้ (Miller, 1992)

ระดับที่ 1 เป็นความหวังของบุคคลที่พบบ่อย เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะได้รับความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน จากอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยตอบสนองความต้องการในชีวิต ถ้าไม่สมหวังบุคคลจะเกิดความรู้สึกไม่พอใจเพียงแค่วะยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องใช้พลังทางจิตในการปรับตน

ระดับที่ 2 เป็นความหวังของบุคคลในด้านการพัฒนาตน บุคคลมีความต้องการพัฒนาตนเองไปในทางที่เหมาะสมและประสบความสำเร็จ ถ้าไม่สมหวังบุคคลจะเกิดความวิตกกังวล และต้องใช้พลังทางจิตในการปรับตนมากกว่าระดับแรก ซึ่งความวิตกกังวลนี้จะบรรเทาหรือหมดไป เมื่อบุคคลตั้งความหวังใหม่ขึ้นมา

ระดับที่ 3 เป็นความหวังระดับสูงสุดของบุคคล เป็นความหวังที่จะทำให้บุคคลหลุดพ้นจากความทุกข์ ความยากลำบาก ความรู้สึกขาดอิสรภาพ ความหวังในระดับนี้เป็นพลังที่สำคัญของบุคคลในการปรับตนต่อความเจ็บป่วยหรือความทุกข์ในชีวิต หากบุคคลไม่สมหวังจะทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ เหนื่อยหน่าย สิ้นหวังและต้องใช้พลังทางจิต ทั้งจากภายนอกและภายในบุคคลในการปรับตนต่อสภาวะที่เกิดขึ้น

สไนเดอร์ ไชเรย์ และคณะ (Snyder, Shorey, et al., 2002) ได้อธิบายถึงระดับความหวังทางการศึกษาของนักเรียนไว้ว่า นักเรียนที่มีระดับความหวังสูงและระดับความหวังต่ำจะมีความแตกต่างกันในการพัฒนาเส้นทางที่นำไปสู่เป้าหมาย นักเรียนที่มีความหวังสูงจะสามารถพัฒนาเส้นทางได้อย่างหลากหลาย ให้ความสำคัญกับเป้าหมายของตนเอง สามารถกำหนดเป้าหมายได้ชัดเจน และเมื่อมีอุปสรรคปัญหาเกิดขึ้นและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ก็จะมี

ความมุ่งมั่นพยายามที่จะเผชิญหน้าและฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ส่วนนักเรียนที่มีความหวังต่ำ จะกำหนดเพียงเป้าหมายย่อยและมีรายละเอียดของเส้นทางที่ไม่ชัดเจน

จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ระดับความทางการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงระดับความสามารถของบุคคลในการบรรลุเป้าหมาย กล่าวคือ บุคคลที่มีความหวังสูงจะมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย พัฒนาวางแผนเส้นทาง และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะดำเนินการเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จ และจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง หากนักเรียนได้รับการเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาให้มีระดับที่สูงขึ้น

1.5 แนวทางการสร้างความหวังทางการศึกษาให้กับนักเรียน

ความหวังสามารถส่งเสริมให้เพิ่มขึ้นในตัวบุคคลได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมแนวทางต่าง ๆ ที่สามารถเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

สไนเดอร์ (Snyder, 2002) ได้กล่าวถึง เทคนิคที่สามารถเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาในการกำหนดเป้าหมายในอนาคต คือ การใช้เทคนิคการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย จะช่วยให้นักเรียนจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายใหญ่มาสู่เป้าหมายย่อย โดยเขียนเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อดำเนินการไปสู่การดำเนินเป้าหมายในระยะยาว เพื่อช่วยนักเรียนกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนและรับรู้ถึงความก้าวหน้าของเป้าหมาย

การเสริมสร้างให้นักเรียนมีเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษานั้น เมื่อจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายแล้ว ขั้นตอนต่อไปควรใช้เทคนิคขั้นตอน (Stepping) ในการกำหนดรายละเอียดของเส้นทางให้เป็นขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นนั้นควรกำหนดรายละเอียดให้มีความชัดเจนและทำได้จริง

การเสริมสร้างความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียนนั้น เป้าหมายที่กำหนดขึ้น ควรมีความยืดหยุ่นเพื่อเสริมกำลังใจให้นักเรียนมีความเพียรพยายามที่จะดำเนินการตามเป้าหมายเมื่อเกิดอุปสรรคมาขัดขวาง ซึ่งเทคนิคที่นิยมนำมาใช้เสริมสร้างความหวังทางการศึกษา คือ การพูดกับตนเอง (Self-Talk) ในทุก ๆ วัน โดยใช้วิธีการจดโน้ต การบันทึกเสียง การพูดกับตนเอง โดยพูดว่า “ฉันทำได้” “ฉันจะไม่ยอมแพ้” เป็นต้น เพื่อช่วยให้นักเรียนกำหนดตนเองให้เป็นไปตามเส้นทางเพื่อทำตามเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จ

บลันโด โบลตัน และฮอลล์ (Blundo, Bolton, & Hall, 2014) ได้กล่าวถึง ทักษะและคำถามเชิงสร้างสรรค์ ที่ช่วยในการสร้างกระบวนการที่ทำให้เกิดความหวังทางการศึกษาไว้เป็นลำดับขั้น ดังนี้

การเข้าร่วมและรับฟัง (Listening and Joining) การได้ยินและรับฟังผ่านความรู้สึกเปรียบเสมือนการยอมรับ เข้าใจและเคารพบุคคล โดยใช้การฟัง การสังเกต ให้คำแนะนำที่เป็นไปได้ และการพูดคุยเพื่อสร้างความไว้วางใจ

ผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา (Desired outcome) มุ่งเน้นถึงผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ในอนาคต โดยการสอบถามถึงผลลัพธ์ที่ปรารถนา ซึ่งไม่ใช่การถามถึงอดีตและสาเหตุของปัญหา เป็นการสนทนาโดยมุ่งสู่นาคตข้างหน้า การที่มีผลลัพธ์ที่ปรารถนานั้น คือ เป้าหมาย ซึ่งเป็นส่วนเริ่มต้นในการสร้างเสริมความหวังของบุคคล

การสร้างภาพและรายละเอียดที่เจาะจงถึงผลลัพธ์ที่ปรารถนาและการใช้คำถามมหัศจรรย์ (Specific and detailed visualizations of the desired outcomes and the miracle question) มุ่งเน้นถึงการสร้างภาพและรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงถึงผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคต แทนที่จะแก้ไขอดีตของบุคคล โดยเปลี่ยนเป็นการจินตนาการภาพความสำเร็จในอนาคต โดยไม่ใส่รายละเอียดของปัญหา ซึ่งคำถามมหัศจรรย์เป็นตัวอย่างที่สำคัญของทักษะนี้ โดยการขอให้บุคคลเริ่มจินตนาการถึงอนาคตเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นและการเข้าสู่เป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความหวังและความรู้สึกถึงความเป็นไปได้ของผลลัพธ์

การถามถึงสิ่งที่ดีและสิ่งที่ดีขึ้น (Questions about what is going well or better) การถามคำถามถึงสิ่งที่ดีและสิ่งที่ดีขึ้นจะนำไปสู่บทสนทนาที่นำไปสู่ความสำเร็จ เช่น เมื่อบุคคลรับรู้ถึงแรงจูงใจและความเป็นไปได้ ซึ่งทำให้เกิดความหวังและเป็นแรงเสริมในการรับรู้ถึงความสามารถของบุคคล

การถามถึงข้อยกเว้น (Asking about exceptions) การถามถึงข้อยกเว้น เช่น เวลา เมื่อปัญหาไม่มีความทำลาย แม้ว่าจะระยะเวลาเพียงเล็กน้อยก็นำไปสู่การตระหนักรู้ถึงความสามารถของบุคคลในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นและเป็นไปได้ในอนาคต

การรับรู้ถึงความเชี่ยวชาญในชีวิตของบุคคล (Acknowledging that clients are experts on their lives) เป็นที่ยอมรับว่าแต่ละบุคคลบุคคลนั้นมีความสร้างสรรค์การทำงานและมีความเชี่ยวชาญในชีวิต การทำความเข้าใจบริบทของบุคคล และศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น เป็นความรู้สึกที่นำไปสู่การเสริมสร้างความหวังของบุคคลได้

การใช้คำถามเพื่อรับรู้ถึงความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลง (Using scaling questions to recognize possibility for change) การรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งในอดีตและ

ปัจจุบันนั้นมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทำให้รับรู้ถึงความพยายามที่นำไปสู่ความสำเร็จ

การมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย (Focusing on small change) ควรมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหา ความรู้สึกต่าง ๆ นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นไปได้จริง ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นในการประสบความสำเร็จในอนาคต

การชื่นชมเรื่องราวในชีวิต การรับฟังเรื่องราว การชื่นชมความคิดและเรื่องราวในชีวิตของบุคคล (Appreciating the ideas and life narrative of the person) การชื่นชมเรื่องราวในชีวิตของบุคคลนั้นช่วยเพิ่มความรู้สึกที่ดีขึ้นและเพิ่มระดับความหวังของบุคคล

จากรายละเอียดข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แนวทางที่ใช้เสริมสร้างความหวังทางการศึกษานั้นมีเทคนิควิธีการอันหลากหลาย และผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

1.6 การวัดความหวังทางการศึกษา

การวัดความหวังทางการศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่บอกถึงระดับความหวังทางการศึกษาของนักเรียน ซึ่งมีนักวิชาการได้ทำการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วัดความหวังที่มีความเกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาไว้ ดังนี้

สไนเดอร์และคณะ (Snyder et al., 1996) ได้ทำการพัฒนาและตรวจสอบสภาพมาตรวัดความหวัง (State Hope Scale: SHS) ลักษณะของเครื่องมือวัดเป็นแบบสอบถามที่มีมาตรวัด 8 ระดับ คือ (ระดับ 1 คือ ไม่จริงอย่างแน่นอน และระดับ 8 คือ จริงอย่างแน่นอน) ซึ่งข้อคำถามมุ่งเน้นถึงการเปลี่ยนแปลงเส้นทางและความมุ่งมั่นตั้งใจมาสู่ปัจจุบัน

ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ในเวลานี้ ฉันมีพลังและความกระตือรือร้นในการค้นหาเป้าหมาย” และ “ปัญหาที่ฉันเผชิญอยู่นั้นมีหลากหลายวิธีในการแก้ปัญหา ”

สไนเดอร์และคณะ (Snyder et al., 1997) ได้ทำการพัฒนาและตรวจสอบมาตรวัดความหวังของเด็ก (Children's Hope Scale: CHS) ลักษณะของเครื่องมือวัดเป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดคุณลักษณะความหวังของเด็กในโรงเรียน ที่มีอายุระหว่าง 7-14 ปี มาตรวัดความหวังของเด็ก ประกอบด้วย ข้อคำถามในด้านความมุ่งมั่นตั้งใจและด้านเส้นทาง มีค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดอยู่ระหว่าง .71-.73 ซึ่งมีตัวอย่างข้อคำถาม ดังนี้

ด้านความมุ่งมั่นตั้งใจ คือ “ฉันจะทำเท่าที่เด็กวัยเดียวกันทำ”

ด้านเส้นทาง คือ “เมื่อเกิดอุปสรรคปัญหาขึ้น ฉันจะลุกขึ้นมาค้นหาเส้นทางต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น”

เซเจฟติและซาร์มานี (Shegefti & Samani, 2011) ได้ทำการพัฒนามาตรวัดความหวังทางการศึกษาของสไนเดอร์ ลักษณะของเครื่องมือวัดเป็นแบบสอบถามที่มีข้อความ 9 ข้อ และมีมาตรวัด 8 ระดับ (ระดับ 1 คือ ไม่จริงอย่างแน่นอน และระดับ 8 คือ จริงอย่างแน่นอน) มาตรวัดความหวังทางการศึกษา ประกอบด้วย ข้อคำถามในด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษาและความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา

ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ฉันมีเป้าหมายทางการศึกษาหลายข้อ” “ฉันคิดเส้นทางได้หลายเส้นทางที่ทำให้เกรดเฉลี่ยของฉันดีขึ้น” เป็นต้น

จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า มาตรวัดความหวังทางการศึกษาเป็นลักษณะของเครื่องมือที่ใช้วัดความหวังทางการศึกษาของนักเรียนได้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษา

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษามีการศึกษาความหวังในบริบทที่ใกล้เคียงและสามารถนำมาใช้เป็นแนวคิดในการวิจัยได้ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงและนำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1.7.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดข้อมูล ดังนี้

สไนเดอร์และคณะ (Snyder et al., 1997) ได้ทำการพัฒนาและตรวจสอบมาตรวัดความหวังของเด็กในโรงเรียน ที่มีอายุระหว่าง 7-14 ปี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความหวังทางการศึกษาต่ำจะมีความวิตกกังวลสูงในสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่สามารถนำประสบการณ์ที่ล้มเหลวมาพัฒนาการเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ ในทางตรงข้ามนักเรียนที่มีความหวังสูงจะไม่สูญเสียความสามารถของตนเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ล้มเหลว และจะพยายามนำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาเรียนรู้เพื่อเผชิญกับสถานการณ์นั้นให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา

ซาง (Chang, 1998) ได้ศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของความหวังที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา การจัดการกับความเครียดทางการศึกษา และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาวิทยาลัย จำนวน 211 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความหวังสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้มากกว่านักเรียนที่มีความหวังต่ำ นักเรียนที่มีความหวังสูงมีความสามารถในการจัดการกับความเครียดทางการศึกษาน้อยกว่านักเรียนที่มีความหวังต่ำ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบแยกเฉพาะชี้ให้เห็นว่า ความหวังเป็นตัวทำนายที่สำคัญทั้งในด้านการเรียนและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

กิบบี้ (Kibby, 2015) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ทฤษฎีความหวังกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้นักศึกษาพัฒนาเป้าหมายและสร้างจุดแข็งของตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 250 คน จากการศึกษาพบว่า พลังแห่งเส้นทางและพลังแห่งความมุ่งมั่นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

เทียน หยางและหวัง (Tian, Yan, & Wang, 2018) ได้ศึกษาผลของทฤษฎีความหวังของสไนเดอร์ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักศึกษาการเงินชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยหยานโก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 45 คน ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถและความหวังทางการศึกษาของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

1.7.2 งานวิจัยในประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ดังนี้

สายสมร เฉลยกิตติ (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษาพยาบาลวิชาชีพโดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาองค์ประกอบของทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของพยาบาลวิชาชีพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความหวัง การมองโลกในแง่ดี และความมุ่งมั่น มีน้ำหนักรวมองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกโดยรวมและองค์ประกอบรายด้านของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และเมื่อสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุรปริย์ เกิดในมงคล (2557) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนวัยรุ่น จำนวน 16 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

มีความหวังทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาความหวังทางการศึกษา รายด้าน พบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีความหวังทางการศึกษา ด้านความตั้งใจบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา และด้านความพยายามอดทนต่อ การบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอยู่ในระดับสูง และด้านความเชื่อมั่นว่าจะบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบความหวังทางการศึกษามีน้ำหนักอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาหลังการเข้ากลุ่มให้คำปรึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจตลักษณ์ เสนิงค์ ณ ออยุธยา (2559) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของทุนจิตวิทยาเชิงบวกและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการโดยมีความผูกพันในงานเป็นตัวแปรส่งผ่านของพนักงานบริการโรงแรมในจังหวัดราชบุรี การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการตอบแบบสอบถาม พนักงานบริการโรงแรมจำนวน 217 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสนทนากลุ่มกับพนักงานบริการโรงแรมจำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจิตวิทยาเชิงบวก พบว่า อยู่ในระดับที่ดี มีทุนจิตวิทยาเชิงบวกระดับดี ได้แก่ ด้านการมองโลกในแง่ดี ด้านความหวัง และด้านความมุ่งมั่นตัว ในด้านการรับรู้ความสามารถตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง

เจกิตาน์ มุลโธสง (2560) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้าง ความหวังและความเข้มแข็งทางใจต่อเยาวชนในสถานพินิจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นเยาวชนในสถานพินิจ จำนวน 59 คน โดยคัดเลือกจากเยาวชนในสถานพินิจที่มีผลหลังจากการทำแบบวัดความหวังและแบบวัดความเข้มแข็งทางใจ อยู่ในระดับต่ำตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 14 คน มีความสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มทดลอง และสามารถเข้ารับการทดลองได้และใช้การสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 7 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 7 คน ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการจะมีความหวังสูงกว่าเยาวชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม และหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ กลุ่มทดลองมีคะแนนความหวังสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ความหวังทางการศึกษา เป็นความสามารถในการคาดหมายถึงผลสำเร็จที่เกิดจากเป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยบุคคลที่มีความหวังจะมีความเพียรพยายาม อดทน มุ่งมั่นตั้งใจในการเผชิญปัญหาและดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้อย่างสำเร็จลุล่วง นำไปสู่การเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

ของประเทศและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียงและนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นวิธีหนึ่งสำหรับการป้องกัน ช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียน ในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งความคิด อารมณ์ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามการให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวนั้นมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงและนำเสนอความหมายของกิจกรรมแนะแนวไว้ดังต่อไปนี้

มูโรและคอตแมน (Muro & Kottman, 1995) ได้กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ

อาลีและเกรแฮม (Ali & Graham, 1996) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลเกิดการรับรู้และเข้าใจตนเอง มีความสามารถในการพัฒนาตนตามศักยภาพ สามารถกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาและการวางแผนอาชีพในอนาคตให้ประสบความสำเร็จ

การ์เทิลล์ (Gartrell, 1998) ได้กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูกระตุ้นนักเรียนในการกำหนดเป้าหมายในการเรียน ให้กำลังใจ สร้างความมุ่งมั่นตั้งใจให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

จตุรพร ลิ้มมันจริง (2554) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม มีความสามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย คิดวางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม มีความสามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและด้านอาชีพ

มีความสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน สามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน

โกศล มีคุณ (2557) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง สิ่งที่ครูแนะแนวจัดให้กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักเรียนได้ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง (หรือหลายอย่าง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจิตลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายนั้น

รับขวัญ ภูเขาแก้ว (2557) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจตนเอง มีความสามารถคิดตัดสินใจ ความสามารถคิดแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนชีวิตทั้งด้านการศึกษาและด้านการประกอบอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

เรียบ ศรียทอง (2557) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง ประมวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของหลักการ วิธีการ และเทคนิคทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว โดยเน้นให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนตามเป้าหมายหรือความจำเป็นทั้งมุ่งส่งเสริมพัฒนาป้องกันความเสี่ยงต่าง ๆ รวมทั้งการแก้ปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ในขอบข่ายของการพัฒนาส่วนตัวและสังคมการพัฒนาทางการศึกษาและอาชีพ

วัลภา สบายยิ่ง (2557) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สภาพแวดล้อม และสามารถป้องกัน พัฒนา หรือแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2557) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว ในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนรู้จักตนเอง สามารถตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมายวางแผนชีวิตทั้งในด้านการศึกษาและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน รวมทั้งเป็นการเอื้ออำนวยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม

เจษฎา บุญมาโฮม (2558) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความงอกงามตามศักยภาพของตน โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นนี้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและสร้างสัมพันธภาพที่ดี

สรุปจากความหมายข้างต้น กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือ พัฒนา ส่งเสริมให้ผู้เรียนเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพ รู้จักและเข้าใจตนเอง มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีความสามารถด้านการคิด มีการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนชีวิต และมีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมทั้งในด้านการศึกษาและด้านอาชีพ รวมทั้งสามารถปรับตนดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 หลักการของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มีระเบียบแบบแผนและต้องจัดให้สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมแนะแนวเกิดประสิทธิภาพควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

รับขวัญ ภูเขาแก้ว (2557) ได้กล่าวว่า หลักการของกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่จัดให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ธรรมชาติของผู้เรียน วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะชีวิต โดยมีครูผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมและประสานความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เรียม ศรีทอง (2557) ได้กล่าวถึง หลักการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนว่า กิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน เป็นการแนะแนวก่อตั้งในชั้นเรียนที่มีจุดประสงค์ส่งเสริมให้ผู้รับบริการได้มีส่วนร่วมประสบการณ์การพัฒนาตน ทั้งการพัฒนาส่วนตัวและสังคมการพัฒนาทางการศึกษาและการพัฒนาทางอาชีพ เพื่อให้เกิดผลเชิงพฤติกรรม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านเจตคติหรือจิตใจอารมณ์ ความรู้สึกความรู้ความเข้าใจหรือข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญ และทักษะความสามารถด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาความสามารถ โดยอาศัยหลักการที่เกี่ยวข้อง 2 ประการ ได้แก่ หลักการทางที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษา และหลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการแนะแนว

1.1 หลักการที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษา กิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เนื่องจากหลักสูตรได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยต้องการให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเป็นผู้เรียนที่มีลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้มีคุณลักษณะที่ดีของเยาวชนและครองชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการแนะแนวการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่เป็นทักษะชีวิต มุ่งเน้นให้สนองตอบสภาพปัญหาความต้องการลักษณะ

ธรรมชาติของผู้เรียนตามหลักพัฒนาการและหลักการการเรียนรู้ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะชีวิต เนื่องจาก ทักษะเป็นความสามารถที่บุคคลไม่เคยมีมาก่อน แต่จะได้เรียนรู้และปฏิบัติจนกระทั่งชำนาญ

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2557) ได้กล่าวถึง หลักการของกิจกรรมแนะแนว ว่าเป็นกิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติ ของนักเรียนและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะชีวิต โดยมีครูผู้รับผิดชอบ จัดกิจกรรมและประสานความร่วมมือกับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากหลักการข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียน ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมจนเกิด การเรียนรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

2.3 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเจริญ อกงามในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมแนะแนวประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยได้นำเสนอ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ (2549) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวมีวัตถุประสงค์ สำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบตนเองทั้งความถนัด ความสามารถ ความสนใจ รักและเห็นคุณค่า ต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักค้นคว้าหาข้อมูลความรู้เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการ ศึกษา การประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง มีการพัฒนาบุคลิกภาพ และการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ ทางอาชีพ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต มีค่านิยมที่ดีในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและจริยธรรม และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

ชูลีกร โชติดี (2553) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักรู้ตนเอง เห็นคุณค่าทั้งในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านชีวิต และสังคม

3. เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

นิตยา เรืองแบน (2553) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน คือ การช่วยเหลือส่งเสริม ให้นักเรียนสามารถเลือกและพิจารณาข้อสนเทศเพื่อการตัดสินใจอย่างถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับการเข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม การเลือกกิจกรรมการเรียน การเลือกศึกษาต่อและอาชีพ การปรับปรุงพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

รัชขวัญ ภูเขาแก้ว (2557) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาอาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2557) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาอาชีพรวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เจษฎา บุญมาโฮม (2558) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเอง ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตน รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จักการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ ต่าง ๆ แล้วสามารถจัดข้อมูลนั้นเชิงสารสนเทศได้ พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรู้ ทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพ รวมทั้งค่านิยมที่ดีงามตามคุณลักษณะพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิต รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ การจัดกิจกรรมแนะแนวจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

จากวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวที่กล่าวมานั้น แสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบตนเองทั้งในด้านความถนัด ความสามารถ

ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รู้จักการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ มีองค์ความรู้สร้างเสริมประสบการณ์ มีทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม มีการวางแผนการศึกษาและอาชีพ อีกทั้งสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองเพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.4 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญยิ่งต่อนักเรียนในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ซึ่งมีความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

เรียบม ศรีทอง (2557) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว มีความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมแนะแนวจัดทำขึ้นโดยเน้นประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการ
2. กิจกรรมแนะแนวทุกรูปแบบทุกเรื่องต้องสนองความต้องการหรือความจำเป็นตามวัยของผู้รับบริการ
3. กิจกรรมแนะแนวทุกรูปแบบและทุกเรื่อง ต้องจัดให้ผู้รับบริการมีโอกาสเข้าร่วมเรียนรู้และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้รับบริการ
4. กิจกรรมแนะแนวได้รับการพัฒนาขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ โดยสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความจำเป็นของสังคมและโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

สุนิสา วงศ์อารีย์ (2559) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษา เนื่องจากสภาพการศึกษาในปัจจุบันมีการแข่งขันกันมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนและผู้ปกครองมองเห็นความสำคัญของการศึกษามากยิ่งขึ้น การเรียนจึงมุ่งเน้นในทางสาขาที่มีโอกาสประกอบอาชีพเพราะฉะนั้นการได้เลือกคณะและสาขาการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ กิจกรรมแนะแนวจึงมีบทบาทที่ช่วยให้เยาวชนของชาติ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างรอบด้านตอบสนองกับความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต

จากการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบถึงความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และดำเนินการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียน

และความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน และพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2.5 ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว

ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ ควรจัดให้ครอบคลุมขอบข่ายในด้านต่าง ๆ ดังนี้

รับขวัญ ภูเขาแก้ว (2557) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายกิจกรรมแนะแนวนั้นมีสาระสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนเรียนรู้การพัฒนาด้านตนเองในด้านการศึกษาสอดคล้องกับศักยภาพ รู้จักแสวงหาข้อมูลและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการศึกษาต่อ มีคุณลักษณะนิสัย ใฝ่เรียนรู้ มีแนวทางการเรียนและวางแผนการเรียนได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีความพร้อมเตรียมตนสู่อาชีพ มีความสามารถในการวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามความสนใจและความถนัด

3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีอารมณ์ที่มั่นคง มีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีคุณภาพมีทักษะชีวิต และสามารถปรับตัวดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2557) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว ควรจัดให้ครอบคลุมขอบข่ายทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการพัฒนาด้านตนเองในด้านการศึกษาเต็มตามศักยภาพ เรียนรู้ถึงการแสวงหาข้อมูลและนำข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีรูปแบบวิธีการเรียนรู้ และมีความสามารถในการวางแผนการเรียนและการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านอาชีพ ให้นักเรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ

3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิต และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนว มี 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม เพื่อเป็นขอบเขตในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลกับผู้เรียนได้นั้น ควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

อภิชาติ เศรษฐกิจกิจการ (2549) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อให้กิจกรรมแนะแนวบังเกิดผล ควรดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียน
 2. ศึกษา วิเคราะห์จุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
 3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวภายใต้ความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา
 4. กำหนดแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามสัดส่วนเวลา โดยจัดให้ครอบคลุมในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านชีวิตและสังคม
 5. จัดทำหรือเขียนรายละเอียดของกิจกรรมย่อยในแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ
 6. ปฏิบัติกิจกรรมแนะแนวตามแผนที่กำหนด
 7. วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวและรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- นิตยา เรืองแป้น (2553) ได้กล่าวถึง แนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน เป็นวิธีการหนึ่งของการให้ข้อมูลหรือการให้ข้อมูลสนเทศ การจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนจึงจำเป็นต้องให้ข้อมูลสนเทศ 3 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลสนเทศทางด้านการศึกษา (Education Information)

ข้อมูลสนเทศทางด้านการศึกษา หมายถึง การให้ข้อมูลสนเทศเกี่ยวกับโอกาสและข้อกำหนดต่าง ๆ ทางด้านการศึกษาหรือการฝึกฝน รวมทั้งหลักสูตร สถานภาพและปัญหาต่าง ๆ ของชีวิตในการเรียน

2. ข้อมูลสนเทศทางด้านอาชีพ (Vocational Information)

ข้อมูลสนเทศทางด้านอาชีพ หมายถึง การให้ข้อมูลสนเทศเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ทางด้านการงาน คุณสมบัติของบุคคลที่จะรับเข้าทำงาน คุณลักษณะต่าง ๆ ของการทำงาน

ความก้าวหน้าและสิ่งตอบแทนในการทำงาน รวมไปถึงความต้องการแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. ข้อเสนอแนะทางด้านชีวิตและสังคม (Social Information)

ข้อเสนอแนะทางด้านชีวิตและสังคม ข้อเสนอแนะทางด้านชีวิตและสังคม หมายถึง การให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับโอกาสและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างที่มีต่อบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจตนเองได้ดีขึ้นและสามารถปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบุคคลอื่นได้

รัชวัณ ภูษาแก้ว (2557) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว มีดังนี้

1. ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา และธรรมชาติของผู้เรียนตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. วิเคราะห์วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมทั้งในด้านการศึกษาด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม สอดคล้องตามสภาพปัญหา ธรรมชาติของผู้เรียน ความต้องการ ความสนใจ และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา
4. กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแนะแนว
5. ออกแบบกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม รูปแบบการจัดกิจกรรม วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เนื้อหา กิจกรรม วิธีการวัดประเมินผล และระยะเวลาที่จัดกิจกรรมแนะแนว
6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม ระยะเวลา วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสาระสำคัญ วิธีการจัดกิจกรรม ภาระงาน/ชิ้นงาน สื่อ-อุปกรณ์ที่ใช้จัดกิจกรรม และการวัดประเมินผลกิจกรรมแนะแนว
7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม
8. ประเมินเพื่อตัดสินผลและสรุปรายงาน

จากการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนว คือ การสำรวจปัญหา และความต้องการของผู้เรียนเพื่อกำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว ศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเพื่อนำไปกำหนดรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมด้านการศึกษาด้านอาชีพ รวมทั้งด้านส่วนตัวและสังคมได้อย่างเหมาะสม

กำหนดแผนการปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว จัดทำรายละเอียดของแต่ละแผนการปฏิบัติกิจกรรม ปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว วัดและประเมินผล รวมไปถึงการสรุปรายงานการจัดกิจกรรมแนะแนว

2.7 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนวถือเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอนของครูแนะแนว เปรียบเสมือนแผนที่นำทางที่ช่วยให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เกิดความมั่นใจ และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีรายละเอียดและองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

1. หัวเรื่องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเขียนหัวเรื่องทำให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้แผนการจัดกิจกรรม ทั้งในเรื่องของรายวิชา ชื่อกิจกรรม ระดับชั้นที่สอน วันที่ เดือน พ.ศ. และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม

2. สาระสำคัญ เป็นการสรุปความคิดรวบยอดในเรื่องราวที่จะให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียนเมื่อได้เรียนจบคาบแล้ว

3. จุดประสงค์การเรียนรู้ ช่วยกำหนดทิศทางและขอบเขตของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนสิ่งที่คาดว่าจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) ซึ่งนิยมใช้ เนื่องจากเป็นจุดประสงค์ที่สามารถวัดและประเมินผลได้ชัดเจน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ระบุเป็นคำที่แสดงพฤติกรรมที่คาดหวัง (Expected Behavior)
2. ระบุเป็นเงื่อนไขของการเกิดพฤติกรรม (Condition of Behavior)
3. กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของการบรรลุวัตถุประสงค์ (Criteria)
4. สาระการเรียนรู้ เป็นการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละคาบ สามารถพิจารณาได้จากจุดประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องอะไรบ้าง ครูควรเตรียมเนื้อหาในส่วนนั้น ๆ ไว้
5. สมรรถนะสำคัญ เป็นการระบุสมรรถนะที่จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้อะไรสักอย่าง

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการระบุว่ากิจกรรมนี้ได้ฝึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในข้อใดให้แก่ผู้เรียนเรียน

7. ความสามารถและทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นการระบุความสามารถและทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

8. วิธีดำเนินกิจกรรม ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ วิธีดำเนินการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

8.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ใช้เวลาประมาณ 3-5 นาที

8.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม ครูควรกำหนดวิธีการจัดกิจกรรมให้หลากหลายแปลกใหม่ เหมาะกับเรื่อง ช่างวัย และความสนใจของผู้เรียน

8.3 ขั้นสรุปบทเรียน อาจจะเป็นในรูปแบบของวิดิทัศน์ กลอน ข้อความที่สั้น กระชับ และเข้าใจง่าย โดยเรียงเป็นขั้น ๆ ตามจริง

9. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุจุดประสงค์และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะเหมาะสมกับเนื้อหา กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

10. การวัดและประเมินผล การตั้งเกณฑ์การประเมินผลโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ และกำหนดวิธีการรวมทั้งระบุสิ่งที่ประเมินเพื่อดูว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์หรือไม่

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนวมาประยุกต์ใช้ในการสร้างกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียน

2.8 เทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

2.8.1 เทคนิคทางจิตวิทยา

ทิสนา แหมมณี (2551) ได้กล่าวถึง เทคนิคทางจิตวิทยาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน มีดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นกระบวนการที่ครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหาสาระ และการบรรยาย คือ การพูดบอกเล่า อธิบายเนื้อหาสาระหรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่นักเรียน โดยมีสื่อหรือกิจกรรมประกอบการบรรยาย

2. การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ให้นักเรียนสังเกตและให้นักเรียนซักถามอภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกต การสาธิต มุ่งช่วยให้นักเรียนทั้งชั้นได้เห็นการปฏิบัติจริงด้วยตาตนเองทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหรือการปฏิบัตินั้นชัดเจนขึ้น

3. การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เป็นการแบ่งกลุ่มนักเรียนประมาณ 4-12 คนและให้นักเรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนดและสรุปผลการอภิปรายเป็นข้อสรุปของกลุ่ม เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น

4. การใช้กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นการให้นักเรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น จากนั้นนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบมาใช้เป็นข้อมูลอภิปรายเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้นักเรียนฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่นช่วยให้นักเรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

5. การใช้เกม (Game) เป็นการเล่นเกมที่มีกติกา นำเนื้อหาและข้อมูลของเกมพฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่นและผลการเล่นของนักเรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสนุกสนานท้าทายความสามารถได้รับประสบการณ์ตรงและมีส่วนร่วมสูง

6. การทดลอง (Experimental) ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาและสมมติฐานในการทดลอง ครูให้คำแนะนำแก่นักเรียน และให้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล อภิปรายผลการทดลอง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการทดลองทำให้นักเรียนเห็นผลประจักษ์จากการคิดและการกระทำของตนเอง

โลเปซ เพ็ดโดรอตติและเอ็ดเวิร์ด (Shane J. Lopez, Pedrotti, & Edwards, 2008) ได้กล่าวถึง เทคนิคกลุ่มที่ใช้จัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาไว้ดังนี้

เทคนิคการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีความหวังและการเล่าถึงเรื่องราวของบุคคลที่มีความหวังสูง (Learning about hope theory and Discussing about High-Hope)

เทคนิค G-POWER ซึ่งแต่ละตัวอักษรเป็นองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับ
ความหวัง ประกอบด้วย

- G หมายถึง เป้าหมาย (Goals)
- P หมายถึง เส้นทาง (Pathways)
- O หมายถึง อุปสรรคปัญหา (Obstacles)
- W หมายถึง พลังใจที่แสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจ (Willpower)
- E หมายถึง การประเมินกระบวนการของตนเอง (Evaluate your

process)

- R หมายถึง คิดใหม่และลองใหม่อีกครั้ง (Rethink and Try again)

เทคนิคเกมความหวัง (Hope Game) เป็นเกมกระดานที่ช่วยเสริมสร้าง
แรงจูงใจเชิงบวกของนักเรียน มุ่งเน้นถึงการสร้างเส้นทางและความมุ่งมั่นตั้งใจที่เอื้ออำนวย
ให้เป้าหมายประสบความสำเร็จ

เทคนิคการถามถึงประโยคที่แสดงความหวังที่ไม่สำเร็จ (Asked to change
unhopeful sentences into more hopeful sentences) และเปลี่ยนให้เป็นประโยคที่แสดง
ความหวังที่ประสบความสำเร็จที่มากขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงความคิดในเชิงลบให้เป็นเชิงบวก
เช่น “ฉันไม่เคยได้คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ที่ดีเลยสักครั้ง” เปลี่ยนเป็น “ถึงแม้ว่าคณิตศาสตร์
จะไม่ใช่วิชาที่ฉันชอบมากที่สุด แต่ฉันเชื่อว่าฉันสามารถวางแผนให้ประสบความสำเร็จได้”

เทคนิคการถ่ายภาพความหวัง (Hope Camera Project) เป็นเทคนิคกลุ่ม
เชิงสร้างสรรค์ที่ช่วยให้นักเรียนรับรู้ถึงภาพของความสำเร็จ โดยการตั้งหัวข้อให้นักเรียนใช้กล้อง
ถ่ายภาพบุคคล สถานที่ หรือสิ่งที่แสดงถึงความหวังของนักเรียน เพื่อเป็นแรงเสริมให้นักเรียน
เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในเป้าหมายของตนเอง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ได้กล่าวถึง เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า
เป็นเทคนิคที่สร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นจากความจริง ให้นักเรียนได้แสดงออก
ทั้งความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมตามที่นักเรียนคิดว่าควรจะเป็นในสถานการณ์นั้น เพื่อเป็น
พื้นฐานในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในตนเองให้นักเรียน

กนกวรรณ ศิลปกรรมพิเศษ, ลำเจียก กำธร, and มณีนุช บริสุทธิคุณากร
(2556) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมไว้ว่า เทคนิคพูดกับตนเอง (Self-Talk technique)
เป็นลักษณะของคำพูดที่บุคคลใช้พูดกับตนเอง เกิดจากความเชื่อ ความรู้สึก และประสบการณ์
ที่แปลความหมายเป็นคำพูด และเป็นสิ่งที่บุคคลใช้สนทนากับตนเองหรือพูดกับตนเอง

เป็นลักษณะคำพูดในเชิงสร้างสรรค์ มีเหตุผล และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง อันช่วยให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมีความหวังที่จะที่เกิดความสำเร็จในอนาคต

ฟาร์แรนด์และวูดฟอร์ด (Farrand & Woodford, 2013) ได้กล่าวถึง เทคนิควิธีการตั้งเป้าหมายจากเทคนิคการช่วยเหลือตนเอง (Self-help) ซึ่งมาจากแนวความคิดการบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม (CBT) ช่วยให้บุคคลเกิดการตระหนักรู้ตนเองในการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพื่อบรรลุเป้าหมาย ไว้ดังนี้

การตั้งเป้าหมายในรูปแบบ S.M.A.R.T.

S is for Specific คือ การกำหนดเป้าหมายให้ละเอียดและเป็นไปได้ เช่น มีการกำหนดวัน ระยะเวลา สถานที่ เป็นต้น ที่ต้องการบรรลุเป้าหมายนั้น

M is for Measurable คือ เป้าหมายนั้นควรมีความสามารถในการวัด เพื่อที่จะได้ทราบถึงระยะของความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น

A is for Achievable คือ เป้าหมายที่กำหนดขึ้นนั้นนั้นควรสามารถดำเนินการให้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของตน

R is for Relevant คือ การตั้งเป้าหมายนั้นควรกำหนดให้สอดคล้องกับตนเอง หรือคิดถึงเป้าหมายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นที่คุณสามารถดำเนินการและปฏิบัติได้

T is for Time Specific คือ การตั้งระยะเวลาในการบรรลุเป้าหมายนั้นควรกำหนดระยะเวลาของเป้าหมายเป็นเป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาว ไม่ควรตั้งเป้าหมายระยะสั้นเกิน 3 ระยะ เพื่อที่จะได้ทำการปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

เรียม ศรีทอง (2557) กล่าวถึง วิธีการและเทคนิคการจัดประสบการณ์ในกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน มีกระบวนการสำคัญ 2 ประการ ไว้ดังนี้

1. การกำหนดวิธีการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะชีวิต มุ่งให้ผู้รับบริการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ มีความสามารถ มีความชำนาญ หรือมีความคล่องตัวในการพัฒนาตนเอง มุ่งเน้นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ควรได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 ความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive Component) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องที่ศึกษาหรือฝึกฝนอยู่ในแง่ที่มีประโยชน์มากหรือน้อย ความรู้เชิงประเมินค่าจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเกิดเจตคติ ถ้าบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่าต่อสิ่งที่เรียนไม่สมบูรณ์ หรืออาจมีความผิดพลาดจะทำให้เกิดความลำเอียงขึ้นได้

1.2 ความรู้สึกพอใจ (Affective Component) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกในเชิงชอบ ไม่ชอบ พอใจ ไม่พอใจ ต่อสิ่งที่เผชิญอยู่ ซึ่งเป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติและสอดคล้องกับความรู้สึกประเมินค่าในสิ่งเดียวกัน

1.3 ความพร้อมกระทำ (Action Tendency Component) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงสิ่งที่ตนพอใจ และพร้อมที่จะเพิกเฉยหรือทำลายต่อสิ่งที่ตนไม่ชอบหรือไม่พอใจ ลักษณะที่ปรากฏเป็นพฤติกรรมขึ้นอยู่กับจิตลักษณะและสถานการณ์ต่าง ๆ

2. วิธีการจัดประสบการณ์สำหรับกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกระบวนการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิตและทักษะการจัดการชีวิต ดังนี้

2.1 วิธีการที่เน้นกระบวนการพัฒนาจิตลักษณะในการนำชีวิตจะต้องจัดโอกาสให้ผู้รับบริการได้รับรู้ประสบการณ์โดยผ่านประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ ผู้รับบริการมีโอกาสประเมินคุณค่าของประสบการณ์ เกิดความต้องการกระทำหรือเปลี่ยนแปลงเป็นการเตรียมความพร้อมปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2.2 กระบวนการพัฒนาทักษะหรือความสามารถในการจัดการชีวิตเป็นวิธีการจัดการฝึกทักษะอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การรับรู้เป้าหมายโดยรวมของสิ่งที่ต้องการพัฒนา การวิเคราะห์ทักษะย่อย การสังเกต (การเชื่อมโยงเหตุและผล) การฝึกทักษะย่อยตามลำดับการทบทวน การฝึกและการประเมินผล

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2557) ได้กำหนดเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนไว้ว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้นักเรียนและบรรลวุฒิประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวควรนำเทคนิค การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายมาใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของนักเรียน ซึ่งมีแนวคิด ดังนี้

แนวคิดและเทคนิคเชิงจิตวิทยาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว มีดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group process) กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและมีการดำเนินงานร่วมกันโดยผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต่างก็ทำหน้าที่ของตนและมีกระบวนการทำงานที่ดีเพื่อนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์และช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะทางสังคม และขยายขอบเขตการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น โดยมีลักษณะการจัดกิจกรรมดังนี้

1.1 ให้นักเรียนทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ครูฝึกชี้แนะสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีในจุดใดจุดหนึ่งของกระบวนการ

1.2 นักเรียนมีการวิเคราะห์การเรียนรู้ของตนทั้งในด้านเนื้อหาสาระที่เรียนและกระบวนการทำงานร่วมกัน

1.3 ครูมีการวิเคราะห์และประเมินผลการเรียน ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการกลุ่ม

2. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด (Thinking-Based Instruction) กระบวนการคิดเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ครูใช้รูปแบบวิธีการและเทคนิคการสอนต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิมที่มีอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เกิดความคิดที่กว้างขวางลึกซึ้ง ถูกต้อง มีเหตุผลน่าเชื่อถือ โดยมีลักษณะการจัดกิจกรรม ดังนี้

2.1 ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ครูใช้รูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

2.2 มีการจัดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดและกระบวนการคิดที่เหมาะสมกับนักเรียน

2.3 สร้างโอกาสและให้เวลาแก่นักเรียนในการใช้ความคิด เช่น ระหว่างครูกับนักเรียนหรือระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน

2.4 สนับสนุนให้นักเรียนมีการอภิปรายโต้ตอบกันเกี่ยวกับความคิดที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน

2.5 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้จากกระบวนการคิดที่เกิดขึ้น

สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา (สถาบันพัฒนาศุภลากรการพลศึกษาและการกีฬา, 2557) ได้กล่าวว่า เทคนิคกิจกรรมกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การเปิดเผยตนเอง มิตรภาพและความร่วมมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้โดยง่าย มีดังนี้

1. กิจกรรมชี้โพรงให้กระรอก เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้บุคคลสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกและใช้ในการจัดกลุ่มก่อนดำเนินกิจกรรม เริ่มกิจกรรมโดยให้บุคคลจับกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน โดยกำหนดให้บุคคล 2 คน เป็นโพรง และบุคคล 1 คน เป็นกระรอก จากนั้นให้บุคคลที่เป็นโพรงจับมือและหันหน้าเข้ากัน บุคคลที่เป็นกระรอกอยู่ระหว่างคนที่จับมือกัน และให้ปฏิบัติตามคำสั่งตามที่ผู้นำกลุ่มกำหนด ดังนี้

1.1 กระรอกเปลี่ยนโพรง คนที่อยู่เป็นกระรอกจะต้องออกจากโพรงที่ตนเองอยู่ไปหาโพรงใหม่ ส่วนคนที่เป็นโพรงไม่ต้องทำอะไร ให้จับแขนกันไว้เพื่อรับกระรอกใหม่จากโพรงอื่น

1.2 โพรงแตก ให้โพรงจับมือกันไว้ไปคล้องกระบอกของโพรงอื่น กระบอกไม่ต้องไปไหนให้ยืนนิ่งๆ รอโพรงใหม่ที่จะมาคล้องตนเอง

1.3 โพรงระเบิด ให้ทุกคนจับมือกันเป็นวงกลมวงใหญ่ หรือตามจำนวนที่ผู้นำกลุ่มกำหนด

2. กิจกรรมตบแผละ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้บุคคลพูดคุยเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิก เริ่มกิจกรรมโดยให้บุคคลจับกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน แล้วปรบมือผสานกัน จากนั้นผู้นำกลุ่มให้นักเรียนสลับคู่หรือเพิ่มจำนวนสมาชิกกลุ่มตามที่กำหนด

เทิร์นเนอร์ (Turner-Bisset, 2016) ได้กล่าวถึง เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมแนะแนว ช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี จากการแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น เกิดการตระหนักรู้ในตนเองนำไปสู่การวางแผนชีวิตโดยเฉพาะยิ่งในด้านการเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในตนเองให้นักเรียนนำไปสู่ความสำเร็จด้านการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้กล่าวถึง เทคนิคที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนวนั้นมีหลากหลายและควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมีเทคนิคต่าง ๆ ดังนี้

1. การบรรยาย เป็นการให้ความรู้และข้อเท็จจริงอย่างหนึ่ง มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนทราบเนื้อหาที่ศึกษาเองได้ยากหรือเรื่องราวที่ครูทราบและต้องการให้นักเรียนทราบด้วย

2. การระดมสมอง เป็นวิธีการรวบรวมความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่มในระยะเวลาอันสั้น การระดมสมองเป็นวิธีการประชุมชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพมากในการเลือกสาเหตุของปัญหาและนำแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือหาข้อยุติ โดยอาศัยความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลเป็นสิ่งที่ตัดสินใจ

3. การลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติหรือลงมือกระทำจริง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้

4. การอภิปรายกลุ่ม เป็นการสนทนาระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป เกี่ยวกับหัวข้อที่เตรียมหรือคัดเลือกไว้หรือเป็นเรื่องที่นักเรียนสนใจ การอภิปรายกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อหาข้อยุติ ประโยชน์จากการอภิปรายกลุ่มช่วยให้สมาชิกทราบเรื่องราวและแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาหรือสร้างประสบการณ์ร่วมกัน

5. การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการแสดงออกโดยวิธีธรรมชาติ ไม่ได้ผ่านการซ้อมหรือจัดเตรียม การแสดงบทบาทสมมติเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น

6. เกม เป็นเทคนิคที่ครูแนะนำนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมแนว โดยใช้เกมเป็นสื่อ วิธีนี้ตอบสนองพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งของนักเรียน การใช้เกม ควรเลือกเกมที่เหมาะสมกับเวลา จุดประสงค์ และลักษณะของนักเรียน ช่วยให้การจัดกิจกรรมแนวในชั้นเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดี ควรทำการอภิปราย สรุปผลการเรียนรู้จากเกมเพื่อนำข้อคิดที่ได้รับไปประยุกต์ใช้

7. การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการจัดกิจกรรมที่เสนอสถานการณ์จำลองที่สมมติขึ้น หรือเรื่องจริงที่ไม่ระบุแหล่งที่มาหรือระบุชื่อ ช่วยให้ผู้คนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความในใจ ค่านิยม รวมทั้งแสดงบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและยอมรับผู้อื่น นำไปสู่การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น รวมทั้งส่งเสริมให้เข้าใจการทำงานกลุ่ม ผูกทักษะการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ

8. การศึกษารายกรณี เป็นวิธีการนำเรื่องราวมาร่วมกันศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา สาระประโยชน์จากกรณีตัวอย่างนั้น ช่วยให้ผู้รับการฝึกได้เข้าใจเห็นแนวทางปฏิบัติทักษะนั้นให้เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.8.2 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์

สกล วรเจริญศรี (2560) ได้กล่าวถึง เทคนิคเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมสำหรับจัดกิจกรรมและให้คำปรึกษาวัยรุ่น มีดังนี้

1. เทคนิคพร 3 ประการ (My three wishes) มีฐานคิดมาจากวิธีการใช้กิจกรรมเป็นฐานในการพัฒนาเทคนิค และใช้แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบมุ่งการแก้ปัญหา (Solution – focused counseling technique) โดยนำแนวทางการใช้เทคนิคคำถามปาฏิหาริย์ (Miracle question technique) ในการพัฒนาเทคนิค เป็นเทคนิคที่ใช้เพื่อสำรวจความปรารถนาและความต้องการของบุคคล

2. เทคนิคเส้นทางชีวิต (Time-line technique) เทคนิคนี้มีฐานคิดมาจากวิธีการในการใช้กิจกรรมและการใช้วิธีการด้านศิลปะ โดยการใช้การเขียนเป็นฐานในการพัฒนาเทคนิคขึ้นเพื่อเพิ่มการตระหนักรู้ตนเอง การตัดสินใจ การคิดถึงเหตุการณ์สำคัญและสิ่งที่จะเกิดขึ้นในชีวิต

3. เทคนิคแผนชีวิต (Action planner) มีฐานคิดมาจากวิธีการใช้กิจกรรมเป็นฐานในการพัฒนาเทคนิคเพื่อให้บุคคลได้คิดและพิจารณาเกี่ยวกับความต้องการของตนเองหรือเป้าหมายต่าง ๆ ในชีวิต

4. เทคนิค 30 คำถาม (Thirty question technique) มีฐานคิดมาจากวิธีการใช้กิจกรรมเป็นฐานในการพัฒนาเทคนิค เพื่อให้บุคคลได้สำรวจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของตนเองผ่านการใช้คำถาม

5. เทคนิคลูกอมหลากสี (Colored candy technique) เป็นเทคนิคที่ใช้จัดกิจกรรม มีฐานคิดมาจากการใช้วิธีการเชิงสร้างสรรค์โดยวิธีการใช้กิจกรรมเป็นฐานในการพัฒนาเทคนิคนี้ขึ้น เพื่อกระตุ้นการสื่อสารของบุคคล สำรวจประเด็นปัญหาต่าง ๆ สร้างความเข้าใจและการตระหนักรู้ตนเอง

6. เทคนิคบอกรูปร่างวง (Name circle technique) เป็นเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ที่อยู่บนฐานคิดของวิธีการใช้กิจกรรมในการดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อให้บุคคลได้รู้จักกันมากขึ้นและสร้างสัมพันธภาพภายในกลุ่ม เทคนิคนี้ใช้เป็นกิจกรรมสำหรับการเปิดกลุ่มเพื่อเริ่มต้นดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มได้

7. เทคนิคบอลพิศวง (Amazing ball technique) เป็นการนำแนวคิดวิธีการเล่น (Play methods) โดยใช้เทคนิคการขว้างบอล (Throwing balls technique) เป็นแนวคิดในการพัฒนาเทคนิคเพื่อสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกและสำรวจประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้บุคคลได้สำรวจความต้องการและการแสดงความคิด ความรู้สึก การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ยอมรับความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น นำไปสู่ตัดสินใจเลือกแนวทางพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ

2.8.3 กลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์

เพ็ญนภา กุลนภาดล (2562) ได้กล่าวถึง แนวคิด เทคนิคและกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการให้การปรึกษาวัยรุ่นเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เทคนิคคำถามบอกระดับ (Scaling questions) มีฐานคิดมาจากทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น (Brief Solution – focused Therapy) เป็นการใช้คำถามเพื่อให้ผู้รับบริการมุ่งเน้นเป้าหมาย ประเมินความก้าวหน้า และจัดลำดับความสำคัญของการกระทำ การใช้คำถามนี้เพื่อให้วัยรุ่นสำรวจและระบุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน เช่น ที่ระดับ 1-10 ซึ่งในระดับ 1 หมายถึงไร้ความสามารถหรือไร้ความหวัง และระดับ 10 หมายถึง มีความสามารถหรือมีความหวัง คุณคิดว่าคุณอยู่ที่ระดับใด

2. เทคนิคการประเมินพฤติกรรม (Evaluation of Behaviors) วิทยุณมักจะท้อใจ ถ้าเชื่อว่าตนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการปรับพฤติกรรมได้ เทคนิคนี้พัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยวิทยุณจะได้รับการสนับสนุนให้ตรวจสอบปริมาณความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาจนำเสนอเป็นชาร์ทหรือกราฟพฤติกรรมเป้าหมายเพื่อเปรียบเทียบระหว่างขั้นตอน ให้สามารถสังเกตได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. เทคนิคการตั้งเป้าหมายในการดำเนินชีวิต วิทยุณมักจะแสดงเป้าหมายและพัฒนาการของเป้าหมายตามลำดับความสำคัญ กระตุ้นให้วิทยุณแยกเป้าหมาย พิจารณาเป้าหมายย่อย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสร้างแรงจูงใจให้ตนเองสร้างความสำเร็จจากเป้าหมายย่อยไปสู่เป้าหมายใหญ่ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายย่อยจะเสริมแรงในการดำเนินการต่อไปจนบรรลุเป้าหมายใหญ่

4. เทคนิคการตัดสินใจ การสำรวจเป้าหมายการดำเนินชีวิตมีความสำคัญต่อตนเอง ต้องยอมรับความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากทางเลือกและเป้าหมาย จัดการกับเหตุการณ์และความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น

5. กลยุทธ์การแก้ปัญหา เป็นกลยุทธ์ที่ใช้สำรวจวิธีการในการจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันที่ต้องมีการตัดสินใจ จะช่วยให้วิทยุณสามารถปฏิบัติตามเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

จากการศึกษาค้นคว้าข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า กิจกรรมแนะแนวมีเทคนิคและวิธีการอันหลากหลายและเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ และกลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์ มาเป็นเทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ มีการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนรู้

2.9 ประโยชน์ของกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าช่วยเติมเต็มให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ และมีประโยชน์สำหรับผู้เรียน ครู สถานศึกษาและผู้ปกครอง ดังต่อไปนี้

เจลท์เนอร์และคลาร์ก (Geltner & Clark, 2005) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นหัวใจสำคัญในการจัดชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จ

ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึกและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ส่งผลให้นักเรียน มีการพัฒนาทางการศึกษา ด้านอาชีพ และการตั้งเป้าหมายทางการเรียนในเชิงบวก

นิตยา เรืองแป้น (2553) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว ในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้รับข้อมูลที่มีคุณค่าเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบตัว ซึ่งข้อมูลจะทำให้ นักเรียนเข้าใจว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะมีความสุขและมีความสำเร็จเหมาะสมกับ อัตภาพ

2. นักเรียนจะได้รับข้อมูลที่มีคุณค่าจะทำให้มีความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง ดีขึ้น ซึ่งโดยปกติแล้วคนเราไม่อาจจะเข้าใจตนเองได้ถูกต้องทุกอย่าง จำเป็นที่ต้องรับฟังบุคคล อื่นหรือในบางครั้งจะต้องใช้เครื่องมือเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติหรือคุณภาพในด้านต่าง ๆ จึงจะ ทำให้รู้จักตนเองดีขึ้น

3. นักเรียนจะเกิดความสามารถในการที่จะตัดสินใจที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ หลังจากมีความเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี จะมีความมั่นใจมากขึ้นในการตัดสินใจ เลือก ซึ่งมีโอกาสจะประสบความสำเร็จได้ดีกว่าการที่ไม่ได้รับข้อสนเทศ

วัลภา สบายยิ่ง (2557) กล่าวว่า ประโยชน์ของกิจกรรมแนะแนวมีดังนี้

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน

1.1 ช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเองดีขึ้นในการฝึกฝนทักษะและประสบการณ์ และสามารถปรับปรุงตนเองในด้านการเรียน สังคม อารมณ์ และสติปัญญา

1.2 ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิด การตัดสินใจ และการเรียนรู้ได้ อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยการลงมือปฏิบัติจากการทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ตามจุดมุ่งหมาย ของกิจกรรมแนะแนว เกิดศักยภาพทางการคิดและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างฉลาดและมีเหตุผล โดยผ่าน กิจกรรมที่นักเรียนได้รับประสบการณ์

2. ประโยชน์ต่อครู

2.1 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เกิดความเข้าใจในการเรียนรู้มากขึ้น

2.2 ช่วยแก้ไขปัญหและหาแนวทางส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนตาม ขีดความสามารถของแต่ละบุคคล

2.3 ช่วยให้ผู้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของนักเรียน

3. ประโยชน์ต่อโรงเรียน

3.1 ช่วยโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

3.2 ช่วยให้โรงเรียนได้องค์ความรู้ใหม่ที่จะพัฒนาการวิจัยเพื่อการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนมากที่สุด

เชษฐา บุญมาโฮม (2558) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีประสิทธิภาพนั้นจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้ปกครอง

1.1 ช่วยให้ผู้ปกครองได้รับรู้และเข้าใจสถานการณ์ทางการเรียนของบุตรหลาน เมื่อผู้ปกครองได้มีโอกาสปรึกษาหารือกับครูแนะแนว

1.2 ช่วยให้ผู้ปกครองได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสที่บุตรหลานของตนเอง จะได้เรียนต่อหรือออกไปประกอบอาชีพ

1.3 ช่วยให้ผู้ปกครอง รับรู้ และเข้าใจสภาพปัญหาของเด็กวัยรุ่น เพื่อให้ได้ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการปรับปรุงพฤติกรรมของบุตรหลานของตนเองต่อไป

2. ประโยชน์ต่อผู้เรียน

2.1 ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดีขึ้น และสามารถปรับปรุงตนเองในด้านการเรียน สังคม อารมณ์ และสติปัญญา เป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2 ช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างฉลาดและมีเหตุผล

2.3 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสาเหตุของปัญหาและวิธีแก้ปัญหาเพื่อสามารถดำเนินชีวิต อย่างมีจุดหมายและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3. ประโยชน์ต่อครู

3.1 ช่วยครูให้เข้าใจถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหา รวมทั้งค้นหาวิธีการแก้ปัญหา

3.2 ช่วยครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

3.3 ช่วยครูในการศึกษาผู้เรียนทำให้ครูรู้จักผู้เรียนดีขึ้น

4. ประโยชน์ต่อสถานศึกษา

4.1 ช่วยโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

4.2 ช่วยลดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาผู้เรียนเรียนไม่จบหลักสูตร ปัญหาผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หรือหนีเรียน เป็นต้น

5. ประโยชน์ต่อสังคม

5.1 ช่วยให้ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพร้อมและงอกงามในการดำเนินชีวิตเอื้อต่อการส่งเสริมและเกื้อกูลสังคม

5.2 ประชากรได้ปฏิบัติงานและดำเนินชีวิตตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีอาชีพมั่นคง มีชีวิตที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุข

5.3 ช่วยลดปัญหาสังคมให้น้อยลงและเพิ่มศักยภาพในการจรรโลงสังคมให้งดงาม

จากการศึกษาค้นคว้า กล่าวได้ว่า กิจกรรมแนะแนวมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง สถานศึกษา และสังคม เพราะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ในด้านการศึกษา อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและลดปัญหาสังคมให้น้อยลงและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2.10 การวัดประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน สามารถวัดประเมินผลกิจกรรมแนะแนวได้ 2 ลักษณะ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น.15)

ลักษณะที่ 1 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน อาจประเมินได้จากครู นักเรียน และผู้ปกครอง

ลักษณะที่ 2 การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูสามารถตรวจสอบระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีที่หลากหลาย การตัดสินผลการประเมินจากกิจกรรมเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีระยะเวลาดำเนินการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรม มีผลงานหรือชิ้นงาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องตามเกณฑ์ของสถานศึกษากำหนดขึ้น

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีระยะเวลาดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ และมีผลงานหรือชิ้นงาน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่สอดคล้องตามเกณฑ์ของสถานศึกษากำหนดขึ้น

จากที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การวัดประเมินผลกิจกรรมแนะแนว สามารถประเมินได้ 2 ลักษณะ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงนำลักษณะการวัดประเมินผลนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้เรียบเรียงและนำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.11.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลดังนี้

ค็อกโก แคนเนส วิลเบิร์ก และโธมัสออร์ม (Kokko, Kannas, Villberg, & Ormshaw, 2011) ได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างสุขภาพของเยาวชนในสโมสรกีฬาด้วยการจัดกิจกรรมแนะแนว ผลการศึกษาพบว่า การเสริมสร้างสุขภาพด้วยกิจกรรมแนะแนวมีความชัดเจนในระดับที่แตกต่างกัน เยาวชนให้ความสนใจในระดับที่แตกต่างกันตามหัวข้อ ในขณะที่เยาวชนที่ไม่ได้รับรางวัลให้ความสนใจน้อยมาก

เคซุอิ แมนดุกุ และซัง (Kesui, Manduku, & Sang, 2017) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการควบคุมความประพฤติของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองบูเรติ ประเทศเคนยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 2,106 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงและการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการศึกษา กิจกรรมแนะแนวสามารถช่วยควบคุมความประพฤติของนักเรียนในระดับที่แตกต่างกัน และนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา

ยูซอพ ไชนูดิน และอิสเมล (Yusop, Zainudin, & Ismail, 2018) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 64 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยอัตมโนทัศน์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.11.2 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในประเทศ ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

รุ่งทิwa โพธิ์ใต้ (2552) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองมีคะแนนทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตนเองเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตนเองเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วชิรวิทย์ มาลาทอง (2558) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีการเลือกอาชีพเพื่อพัฒนาการเข้าใจตนเองและการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประเทืองทิพย์วิทยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 56 คน มีจำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนแบบวัดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีการเลือกอาชีพเพื่อพัฒนาการเข้าใจตนเองและการเลือกอาชีพสูงกว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกศสุตา แสนนามวงศ์ (2559) ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการสอน กิจกรรมแนะแนวโดยใช้ทฤษฎีหุปัญญาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุขอารมณ์ เพิ่มพันธุ์วรรณ (2560) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อลดแนวคิดด้านวัตถุนิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 ได้มาจากการเลือกตามเกณฑ์ที่ต้องการศึกษาจำนวน 60 คน แล้วจึงสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีการลดแนวคิดด้านวัตถุนิยมลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีการลดแนวคิดด้านวัตถุนิยมลงกว่าการลดแนวคิดดังกล่าวของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัปสรสิริ เอี่ยมประชา (2560) ได้ทำการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 100 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และมีการจับฉลากแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง จะมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฉัตรทริกา ศรีรักษา (2561) ได้ทำการพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชนกนาฏ ยิ่งอุปการ (2561) ผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 ต่อการเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจรัสพิชากร จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มทดลองที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/8 โรงเรียนจรัสพิชากร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 12 คน โดยเข้าร่วมกิจกรรม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที และนักเรียนกลุ่มควบคุมคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 จำนวน 12 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนจากแบบวัดความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคภายหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากิจกรรมแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 ต่อการเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค สามารถเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคกับนักเรียนกลุ่มทดลองได้มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว จะเห็นได้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นสิ่งที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือ แก้ไข ป้องกัน พัฒนา และส่งเสริมให้ผู้เรียนเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพ รู้จักและเข้าใจตนเอง มีทักษะชีวิตและทักษะ

ทางสังคม สามารถคิดวิเคราะห์ วางแผนและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการศึกษาและด้านอาชีพ รวมทั้งสามารถปรับตัวดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า กิจกรรมแนะแนวสามารถช่วยเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาให้กับนักเรียนได้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจนำกิจกรรมแนะแนวมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย การศึกษาความหวังทางการศึกษา และการเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 คือ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนเทพลีลา โรงเรียน นวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา และโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง จำนวนทั้งหมด 1,466 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความหวังทางการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวน 305 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปรียบเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน (สุทธิ ตติยะ, 2554) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

โรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน (ห้อง)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (ห้อง)	จำนวน นักเรียน ทั้งหมด (คน)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	16	3	623	130
เทพลีลา	7	2	267	56
นวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา	10	2	354	73
มัธยมวัดบึงทองหลาง	9	2	222	46
รวม	42	9	1,466	305

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พ.ศ. 2562

ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 130 คน โรงเรียนเทพลีลา จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 56 คน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 73 คน และโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 46 คน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 305 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ที่ได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสุ่มโรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
2. การสุ่มห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ได้ 2 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและ

กลุ่มควบคุม ห้องเรียนละ 40 คน โดยที่ตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเท่าเทียมกัน เนื่องจากการจัดห้องเรียนเป็นแบบคละความสามารถของนักเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

1.2 กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

1. แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา มีขั้นตอนในการสร้างดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

1.1 ศักยภาพของ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

1.1.1 ศักยภาพของ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหวังทางการศึกษา

1.1.2 รวบรวมนิยามความหมายของความหวังทางการศึกษา

1.2 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะของความหวังทางการศึกษา ซึ่งสรุปจากนิยามความหมายและแนวคิดพื้นฐานของความหวังทางการศึกษา ที่ศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ กล่าวคือ สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ของความหวังทางการศึกษา ซึ่งความหวังทางการศึกษามี 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมายทางการศึกษา เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา จำนวน 43 ข้อ ซึ่งลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน 2 ลักษณะ คือ ข้อความทางบวกและข้อความทางลบ

1.4 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดภาคผนวก ก) เป็นผู้พิจารณาว่าข้อคำถามรายข้อในแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์หรือไม่ โดยมีการกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	เห็นด้วยว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม
0	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่
-1	เห็นด้วยว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

จากนั้นนำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษามาวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์ (Index of Consistency: IOC) แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญได้ข้อคำถามที่วัดได้ตรงตามนิยามศัพท์จำนวน 41 ข้อ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

1.5 นำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาที่มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ไปทดลองใช้ (Try out) เก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

1.6 นำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษามาตรวจให้คะแนนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.56 จำนวน 34 ข้อ

1.7 นำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยแบบสอบถามความหวังทางการศึกษามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

1.8 นำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์

ลักษณะของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา แบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเป้าหมายทางการศึกษา ด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และด้านความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตัวอย่าง แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกที่แท้จริงของนักเรียน

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
จริงปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนปานกลาง
จริงเพียงเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนเพียงเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนเลย

ข้อความ	จริง ที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริง ปาน กลาง	จริง เพียง เล็กน้อย	ไม่ จริง เลย
---------	----------------	------------------	---------------------	---------------------------	--------------------

ด้านเป้าหมายทางการศึกษา

(0) ฉันคาดว่าจะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

ด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา

(0) เมื่อฉันสืบสนในการวางแผนการเรียนต่อ

ในระดับอุดมศึกษา ฉันปรึกษาคุณครูเพิ่มเติม

ด้านความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา

(0) ฉันพร้อมที่จะดำเนินการต่าง ๆ เพื่อเข้า
เรียนต่อในคณะและสาขาที่ฉันสนใจ

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ 2 ลักษณะ คือ
ข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ดังนี้

ข้อความ	จริงที่สุด	ส่วนใหญ่ จริง	จริง ปานกลาง	จริงเพียง เล็กน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์การแปลผล

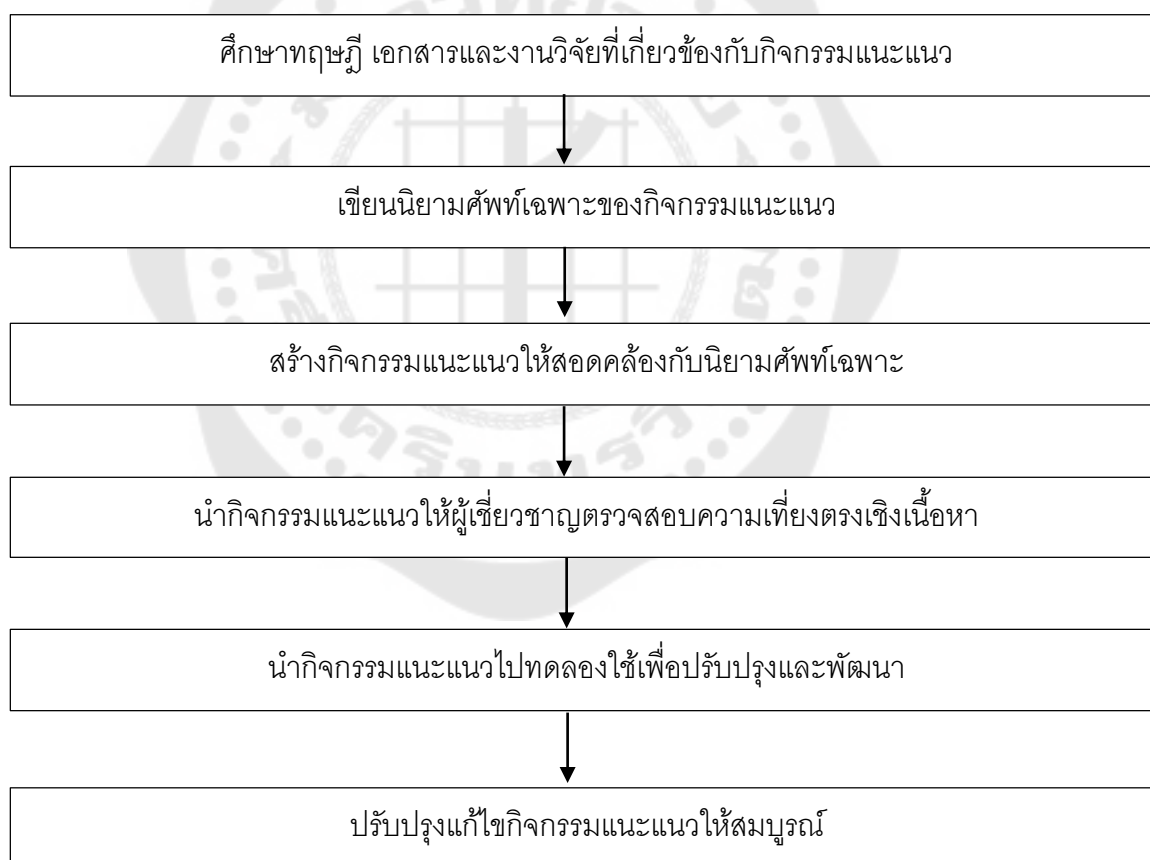
เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนความหวังทางการศึกษา (อุรปรีย์ เกิดในมงคล,
2557) มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50-5.00	หมายถึง นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับสูงมาก
3.50-4.49	หมายถึง นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับสูง
2.50-3.49	หมายถึง นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับน้อยมาก

ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

2. กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา มีขั้นตอนดำเนินการสร้าง

ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการสร้างกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนวเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างกิจกรรมแนะแนวและกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม

2.2 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะของกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสรุปจากนิยามความหมาย แนวคิดพื้นฐานและเทคนิควิธีทางจิตวิทยาที่ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.3 สร้างกิจกรรมแนะแนว โดยกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ ระยะเวลา วิธีดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และนิยามศัพท์ของความหวังทางการศึกษา กิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 แผน แผนละ 50 นาที ซึ่งสอดคล้องกับความหวังทางการศึกษา ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ เป้าหมายทางการศึกษา เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา

2.4 นำกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนวจำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) ในการพิจารณาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับเนื้อหา และเทคนิคที่ใช้ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนา ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

2.5 นำกิจกรรมแนะแนวที่ผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มาปรับปรุงพัฒนาและนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.6 นำกิจกรรมแนะแนวมาปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายให้สมบูรณ์

ตัวอย่าง กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่ 2

เรื่อง เป้าหมายทางการศึกษา

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อกำหนดเป้าหมาย ตามความสนใจ และความต้องการของนักเรียน
- เพื่อวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

การดำเนินการวิจัย

ก่อนการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอและได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์ เลขที่ SWUEC/X/G-051/2562 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังนี้

1.1 แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลองในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยดำเนินการวิจัยตาม แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มควบคุมวัดผลก่อนและหลังทดลอง (Pretest-Posttest Control-Group Design) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2559) ดังตาราง 2

ตาราง 2 แบบแผนการทดลองแบบมีกลุ่มควบคุมวัดผลก่อนและหลังทดลอง (Pretest-Posttest Control-Group Design)

กลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
R(E)	O ₁	X	O ₂
R(C)	O ₁	-	O ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental group)
C	แทน	กลุ่มควบคุม (Control group)
R	แทน	การจัดดำเนินการแบบสุ่ม (Randomization)
X	แทน	การจัดกระทำ (Treatment)
-	แทน	ไม่มีการจัดกระทำ
O ₁	แทน	การวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest)
O ₂	แทน	การวัดผลหลังการทดลอง (Posttest)

1.2 การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งนี้ นักเรียนมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว จากนั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 40 คน

1.2.2 ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Pretest) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

1.2.3 ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที จำนวนทั้งสิ้น 10 ครั้ง ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ของเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 โดยใช้ห้อง 3203 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ ดังตาราง 3

ตาราง 3 กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้
1	-	ปฐมนิเทศ	- เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน - เพื่อชี้แจงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา - เพื่อชี้แจงรายละเอียดของโปรแกรมเกี่ยวกับตารางวัน เวลา สถานที่	- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ - การอภิปรายกลุ่ม

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้
1 (ต่อ)			จำนวนครั้ง ระยะเวลา รูปแบบและวิธีการจัด กิจกรรม	
2	ด้านเป้าหมาย ทางการศึกษา	เป้าหมายทาง การศึกษา 1	- เพื่อกำหนดเป้าหมาย ตามความสนใจ และ ความต้องการของ นักเรียน	- กิจกรรมกลุ่ม - เทคนิค เชิงสร้างสรรค์ - การอภิปราย กลุ่ม - การสอน
3	ด้านเป้าหมาย ทางการศึกษา	เป้าหมายทาง การศึกษา 2	- เพื่อวางแผนการศึกษา ต่อในระดับอุดมศึกษา - เพื่อวางแผนการศึกษา ต่อในระดับอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับอาชีพ - เพื่อกำหนดระยะเวลา ของแผนและเป้าหมาย	- เทคนิค เชิงสร้างสรรค์ - การอภิปราย กลุ่มย่อย - การมอบหมาย งาน
4	ด้านเป้าหมาย ทางการศึกษา	เป้าหมายทาง การศึกษา 3	- เพื่อปรับเปลี่ยน เป้าหมายให้เหมาะสม ตามสถานการณ์ - เพื่อดำเนินการตาม เป้าหมายทางการศึกษา อย่างต่อเนื่อง	- กลยุทธ์ เชิงสร้างสรรค์ - การมอบหมาย งาน - การอภิปราย กลุ่มย่อย
5	ด้านเส้นทาง สู่เป้าหมาย ทางการศึกษา	เส้นทางสู่เป้าหมาย ทางการศึกษา 1	- เพื่อระบุแนวทาง ในการวางแผน การศึกษาต่อและ	- กลยุทธ์ เชิงสร้างสรรค์

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้
5 (ต่อ)			สามารถเป็นไปได้จริง	- การมอบหมาย งาน - การอภิปราย กลุ่ม
6	ด้านเส้นทางสู่ เป้าหมาย ทางการศึกษา	เส้นทางสู่ เป้าหมายทาง การศึกษา 2	- เพื่อประเมินและติดตาม ความก้าวหน้าในการ วางแผนทางการศึกษา	- กลยุทธ์ เชิงสร้างสรรค์ - การมอบหมาย งาน - การอภิปราย กลุ่ม
7	ด้านเส้นทางสู่ เป้าหมาย ทางการศึกษา	เส้นทางสู่ เป้าหมาย ทางการศึกษา 3	- เพื่อค้นหาข้อมูลและ เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริม ด้านการศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาและการเตรียม ความพร้อมเข้าสู่อาชีพ	- เทคนิค เชิงสร้างสรรค์ - การอภิปราย กลุ่ม
8	ด้านความ มุ่งมั่นตั้งใจ สู่เป้าหมายทาง การศึกษา	ความมุ่งมั่น ตั้งใจสู่ เป้าหมายทาง การศึกษา 1	- เพื่อสร้างความมั่นใจ ในการดำเนินการตาม เป้าหมายทางการศึกษา - เพื่อสร้างความมุ่งมั่น พยายามปฏิบัติตามแนวทาง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมาย	- เทคนิค พูดกับตนเอง - การใช้กรณี ตัวอย่าง - การมอบหมาย งาน - การแสดง บทบาทสมมติ

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้
9	ความมุ่งมั่น ตั้งใจ เป้าหมาย ทางการศึกษา	ความมุ่งมั่น ตั้งใจ เป้าหมายทาง การศึกษา 2	- เพื่อให้กำลังใจตนเอง ในการฝ่าฟันปัญหา และอุปสรรค - เพื่อคิดหาวิธีอื่น เมื่อไม่ประสบผลสำเร็จ ตามที่คิดไว้	- เทคนิค เชิงสร้างสรรค์ - การอภิปราย กลุ่ม
10	-	ปัจฉิมนิเทศ	- เพื่อให้นักเรียนแสดง ความรู้สึกและความคิดเห็น ต่อการร่วมกิจกรรม - เพื่อให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ ได้เรียนรู้จากกิจกรรมและ การนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน	- กลยุทธ์ เชิงสร้างสรรค์ - การอภิปราย กลุ่ม

1.2.4 ขั้นหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา และเก็บคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

1.2.5 นำคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

1.3 เมื่อสิ้นสุดการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการให้ความรู้เรื่องความหวังทางการศึกษากับนักเรียนกลุ่มควบคุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา จำนวน 34 ข้อ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตวังทองหลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ปีการศึกษา 2562 ประกอบด้วย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โรงเรียนเทพศิลา โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา และโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 350 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 315 ชุด จากนั้นในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่ม จำนวน 35 ชุด ได้แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 350 ชุด

2. นำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 305 คน จากนั้นตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำคะแนนความหวังทางการศึกษาที่ได้มาจากการทำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา มาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา ดังนี้

1.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์ (Index of Consistency: IOC) ของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) ของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาทั้งรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

1.3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. วิเคราะห์คุณภาพของกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา และเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว และร่วมกับการความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3. วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา ดังนี้

3.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

3.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความหวังทางการศึกษาหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบอิสระต่อกัน (t-test for independent samples)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการวิจัย ผู้วิจัยแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติ t ที่ใช้พิจารณาใน Distribution
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. การศึกษาความหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. การเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาความหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาของนักเรียนมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความหวังทางการศึกษาเพื่อทำการศึกษาความหวังทางการศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบของนักเรียน ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความหวังทางการศึกษาของนักเรียน (n=305)

ความหวังทางการศึกษา (Academic Hope)	ระดับของความหวัง ทางการศึกษา		การแปลผล
	M	SD	
เป้าหมายทางการศึกษา	3.25	.87	ปานกลาง
เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา	3.29	1.14	ปานกลาง
ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา	3.39	.97	ปานกลาง
ความหวังทางการศึกษาโดยรวม	3.30	1.08	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา ด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และด้านเป้าหมายทางการศึกษา ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality)

ดังตาราง 5

ตาราง 5 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality)

กลุ่ม	ความหวังทางการศึกษา	ก่อนการทดลอง	
		Sig	การแปลผล
กลุ่มทดลอง	เป้าหมายทางการศึกษา	.19	แจกแจงปกติ
	เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา	.14	แจกแจงปกติ
	ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา	.49	แจกแจงปกติ
	ความหวังทางการศึกษาโดยรวม	.78	แจกแจงปกติ

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ด้วยวิธีการแจกแจงแบบปกติ (Test of Normality) โดยใช้สถิติ Shapiro-Wilk test พบว่า คะแนนความหวังทางการศึกษาของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .78 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าคะแนนความหวังทางการศึกษาของนักเรียนเป็นการแจกแจงแบบโค้งปกติ ซึ่งไม่เป็นที่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติการทดสอบค่าที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำสถิติการทดสอบค่าที่ทั้งแบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for dependent samples) และสถิติการทดสอบค่าที่แบบอิสระต่อกัน (t-test for independent samples) มาใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้

2.1 เปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาให้นักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน และนักเรียนกลุ่มควบคุม จำนวน 40 คน ทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง และนำคะแนนแบบสอบถามความหวังทางการศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว (n=40)

ความหวังทางการศึกษา	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p-value
	M	SD	M	SD		
เป้าหมายทางการศึกษา	2.92	.75	3.88	1.36	20.52**	.00
เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา	3.24	.85	3.87	1.57	11.19**	.00
ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา	3.19	.89	3.95	1.44	11.02**	.00
ความหวังทางการศึกษาโดยรวม	3.10	.86	3.90	1.45	24.93**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาสูงขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาในด้านเป้าหมายทางการศึกษา ด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และด้านความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษาสูงขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 เปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ ดังตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ (n=40)

ความหวังทางการศึกษา	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p-value
	M	SD	M	SD		
เป้าหมายทางการศึกษา	3.88	1.36	2.95	.85	17.09**	.00
เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา	3.87	1.57	3.16	.86	11.43**	.00
ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา	3.95	1.44	3.20	.87	11.49**	.00
ความหวังทางการศึกษาโดยรวม	3.90	1.45	3.09	.87	23.68**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความหวังทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาในด้านเป้าหมายทางการศึกษา ด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และด้านความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว
3. เพื่อเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาสูงขึ้น หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความหวังทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำนวนทั้งหมด 1,466 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความหวังทางการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ได้จำนวนนักเรียน 305 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ คือ การใช้กิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย

- 1.1 เทคนิคเชิงสร้างสรรค์
- 1.2 กลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์
- 1.3 เทคนิคทางจิตวิทยา

2. ตัวแปรตาม คือ ความหวังทางการศึกษา ประกอบด้วย

- 2.1 เป้าหมายทางการศึกษา
- 2.2 เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา
- 2.3 ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา โดยหาคุณภาพเครื่องมือตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาและการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.21-0.56 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

2. กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา โดยหาคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับเนื้อหา และเทคนิคที่ใช้ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนา และนำกิจกรรมแนะแนวไปทดลองใช้ ซึ่งได้กิจกรรมแนะแนว จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ได้แก่

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ

ครั้งที่ 2-4 เป้าหมายทางการศึกษา

ครั้งที่ 5-7 เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา

ครั้งที่ 8-9 ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา

ครั้งที่ 10 ปัจฉิมนิเทศ

การดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวังทองหลาง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 350 คน ทั้งนี้แบบสอบถาม ที่สมบูรณ์ มีจำนวน 305 คน

2. การดำเนินการทดลอง

ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 80 คน ทำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา (Pretest) จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตามกิจกรรมแนะแนว เพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาให้แก่ นักเรียนกลุ่มทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองให้นักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา (Posttest) จากนั้นนำ คะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีสถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการทดสอบค่าที

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาคความหวังทางการศึกษาของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความหวัง ทางการศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็น รายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความมุ่งมั่นตั้งใจ สู้เป้าหมายทางการศึกษา ด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และด้านเป้าหมายทางการศึกษา ตามลำดับ

2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาสูงขึ้น หลังเข้าร่วมกิจกรรม แนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาในด้านเป้าหมายทางการศึกษา ด้านเส้นทาง

สู่เป้าหมายทางการศึกษา และด้านความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษาสูงขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความหวังทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาในด้านเป้าหมายทางการศึกษา ด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และด้านความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้กิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาความหวังทางการศึกษาของนักเรียน

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความหวังทางการศึกษาของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา ด้านเส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา และด้านเป้าหมายทางการศึกษา ตามลำดับ จากข้อมูลผลการวิจัยดังกล่าว ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโดยธรรมชาติของนักเรียนวัยรุ่นไทยมีความสนใจในด้านการเรียนและด้านการศึกษาเป็นไปตามที่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) จากรายงานสถิติการติดตามผลการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2562 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) พบว่า นักเรียนร้อยละ 65.85 เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และนักเรียนร้อยละ 34.15 เข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนและการศึกษาอื่น สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในด้านการศึกษาของนักเรียนอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับที่สไนเดอร์ (Snyder et al., 2006, p.136) ได้แสดงทฤษฎะสนับสนุนผลการศึกษาดังกล่าว โดยกล่าวว่า บุคคลส่วนใหญ่จะมีการกำหนดเป้าหมายของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นจะมีการกำหนดเป้าหมายทางด้านการเรียน มีการวางแผนด้านการศึกษาและมีความเชื่อมั่นในความสามารถด้านการเรียนของตนเองว่าตนนั้นสามารถดำเนินการตามเป้าหมายทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ อีกทั้งวิธีระชน พลโยธา

(2549) ได้กล่าวสนับสนุนเพิ่มเติมอีกว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และเลือกเรียนในสาขาที่มีความเหมาะสมกับทักษะและความสามารถที่แท้จริงของตน และมีความสอดคล้องกับทักษะเฉพาะของอาชีพที่สนใจ นอกจากนี้สอดคล้องกับที่ภัทรภรณ์ สังข์ทอง (2550) ได้กล่าวว่า การเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะเรียน แม้ว่าเรียนนั้นจะมีปัญหาหรืออุปสรรค แต่เมื่อมั่นใจว่าตนจะสามารถกระทำพฤติกรรมทางการเรียนได้ก็มีความพยายามทำจนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังที่ผลการวิจัยของศศิธร รัตนบุตร (2558) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาความมุ่งมั่นในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย พบว่า นักศึกษามีความมุ่งมั่นในการเรียนอยู่ในระดับมาก อีกทั้งวรรณิศา พลอดโปรง (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเป้าหมายในชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน ลักษณะทางกายภาพทางการเรียน สัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

2. การเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความหวังทางการศึกษาสูงขึ้น หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่ากิจกรรมแนะแนวเป็นวิธีหนึ่งซึ่งช่วยในการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งความคิด อารมณ์ และการปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับที่การ์เทลล์ (Gartrell, 1998) ได้กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูกระตุ้นนักเรียนในการกำหนดเป้าหมายในการเรียน ให้กำลังใจ สร้างความมุ่งมั่นตั้งใจให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้กิจกรรมแนะแนวมีเทคนิคหลากหลายสามารถช่วยให้การจัดกิจกรรมแนะแนวมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในการพัฒนาการศึกษา อาชีพ และการปรับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ได้นำเทคนิค

เชิงสร้างสรรค์มาใช้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเทคนิคเชิงสร้างสรรค์สามารถช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนสมาชิก เปิดเผยตนเองผ่านการแสดงความคิดและความรู้สึก รู้จักและตระหนักรู้ตนเองที่จะกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา วางแผนเส้นทางการศึกษาของตนเอง และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำเป้าหมายนั้นให้สำเร็จ เกิดการยอมรับต่อตนเองและผู้อื่น ดังที่สกล วรรณฤๅศรี (2560) ได้อธิบายว่า เทคนิคเชิงสร้างสรรค์สามารถช่วยให้วัยรุ่นเกิดสัมพันธภาพเชิงบวก สร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจ เกิดความรู้สึกที่ดี อีกทั้งนักเรียนมีการตระหนักรู้ตนเองผ่านการสำรวจความคิด ความรู้สึกในประเด็นต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสมาชิก นำไปสู่การค้นพบเป้าหมายทางการศึกษา วางแผนเส้นทางการศึกษาของตนเอง และมีความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น อีกทั้งกลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์นั้นช่วยให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจตนเองผ่านการสำรวจความคิด ความรู้สึก พุดคุยแสดงความคิดเห็นในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนสมาชิก เพื่อให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา ออกแบบเส้นทางการศึกษา เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษานั้น สอดคล้องกับที่เพ็ญญา กุลนาคดล (2562) ได้กล่าวสนับสนุนว่า กลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์เป็นเทคนิคที่ช่วยให้วัยรุ่นสำรวจตนเอง ค้นหาเป้าหมายในการดำเนินชีวิต จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเรียน ส่งผลให้วัยรุ่นกำหนดเป้าหมายทางการเรียนได้ เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความมุ่งมั่นตั้งใจแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเรียนของตนเองนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา นอกจากนี้เทคนิคที่กล่าวมานั้นได้นำเทคนิคทางจิตวิทยามาใช้ โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยให้นักเรียนได้แสดงทรรศนะ มุมมองต่าง ๆ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิต ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน วางแผนเส้นทางการศึกษา เป้าหมายทางการศึกษา และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินการตามเป้าหมายทางการศึกษา ดังที่กลาสแมน (Glassman, 2009) ได้อธิบายสนับสนุนว่าการอภิปรายกลุ่มเป็นเทคนิคที่กระตุ้นให้วัยรุ่นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกระหว่างเพื่อนสมาชิกได้อย่างอิสระ ทำให้นักเรียนเข้าใจตนเองและเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ส่งผลให้วัยรุ่นสามารถวางแผนเส้นทางการศึกษา กำหนดเป้าหมายทางการเรียนของตนเอง และเกิดความมุ่งมั่นพยายามที่จะดำเนินการเป้าหมายนั้นให้ประสบความสำเร็จ หรือการใช้กรณีตัวอย่าง จะทำให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจ มีภาพของความสำเร็จ ซึ่งการใช้เทคนิคกรณีตัวอย่างนั้นเสมือนในทางพฤติกรรมนิยมที่ใช้ตัวแบบ ช่วยให้นักเรียนเห็นภาพความสำเร็จของตนเอง ดังที่ทิสนา แคมมณี (2551) ได้กล่าวว่า การใช้กรณี

ตัวอย่าง เป็นการให้นักเรียนได้ศึกษาเรื่องราวที่สมมติขึ้นหรือเรื่องราวจากความเป็นจริง เพื่อให้ นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจ มีมุมมองอันหลากหลายที่นำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้การแสดง บทบาทสมมติ ช่วยให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีความกล้าแสดงออกที่สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิด ของตนเองผ่านการแสดงท่าทางและคำพูดร่วมกับเพื่อนสมาชิก ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่น ในความสามารถตนเองที่จะพยายามทำตามเป้าหมายทางการศึกษานั้นให้สำเร็จ สอดคล้องกับที่ เทิร์นเนอร์ (Turner-Bisset, 2016) ได้กล่าวสนับสนุนว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นเทคนิคที่มี ประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมแนะแนว ช่วยให้นักเรียนวัยรุ่นเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีจากการแสดงบทบาทที่กำหนดขึ้น เกิดการตระหนักรู้ในตนเองนำไปสู่การวางแผน ชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นใจในตนเอง ให้นักเรียนนำพาตนไปสู่ความสำเร็จด้านการศึกษาดังที่ผลการวิจัยของวชิรวิทย์ มาลาทอง (2558) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีการเลือกอาชีพเพื่อพัฒนาการเข้าใจ ตนเองและการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประเทืองทิพย์วิทยา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนแบบวัดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีการเลือก อาชีพเพื่อพัฒนาการเข้าใจตนเองและการเลือกอาชีพสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และสกล วรเจริญศรี (2559) ได้ทำการพัฒนาเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลอง 8 กลุ่มที่ได้รับเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ มีสัมพันธภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่นสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษาหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่ม ทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ

จากความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบความหวังทางการศึกษา หลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ รับการจัดกระทำใด ๆ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว มีความหวังทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็น เพราะว่าการทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนสมาชิก พูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกได้ อย่างเปิดเผย ปรับเปลี่ยนมุมมองความคิดและพฤติกรรมของตนเอง และเกิดแรงบันดาลใจ

เชิงบวกจากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ซึ่งช่วยกระตุ้นการคิดในการกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา วางแผนเส้นทางการศึกษา และมองเห็นภาพความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนกำหนด เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำเป้าหมายนั้นให้ประสบความสำเร็จ แตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ ดังที่เจลท์เนอร์และคลาร์ก (Geltner & Clark, 2005) ได้แสดงทฤษฎีว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นหัวใจสำคัญในการจัดชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิด ความรู้สึกและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนสมาชิก ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาทางการศึกษา ด้านอาชีพ และการตั้งเป้าหมายทางการเรียนในเชิงบวก สอดคล้องกับที่โลเปซ และคณะ (S.J. Lopez, Rose, Robinson, Marques, & Pais-Ribeiro, 2009) ได้แสดงทฤษฎีสนับสนุนว่ากิจกรรมแนะแนว ช่วยให้นักเรียนกลุ่มทดลองเกิดความหวังทางการศึกษา รับรู้ถึงความมุ่งมั่นตั้งใจของตนเองและกระตุ้นให้นักเรียนกำหนดเส้นทางที่นำไปสู่เป้าหมายทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และเทียร์ (Teater, 2013) ได้แสดงทฤษฎีว่าการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยนำเทคนิคการให้คำปรึกษาแบบรู้คิด (Cognitive Behavior Counseling) มาประยุกต์ใช้นั้นช่วยให้นักเรียนกลุ่มทดลองสำรวจความคิดของตนเองได้อย่างอิสระ มีสัมพันธภาพที่ดี เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนสมาชิก ปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา วางแผนเป้าหมายทางการเรียนนำไปสู่การเชื่อมั่นในความสามารถของตนที่จะดำเนินการตามเป้าหมายนั้นให้สำเร็จ ดังที่ผลการวิจัยของสุขอารมย์ เพิ่มพันธุ์วรรณ (2560) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อลดแนวคิดด้านวัตถุนิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีการลดแนวคิดด้านวัตถุนิยมลงกว่าการลดแนวคิดดังกล่าวของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งอัปสรสิริ เอี่ยมประชา (2560) ได้ทำการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง จะมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และชนกนาฏ ยิ่งอุปการ (2561) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 ต่อการเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจรัสพิชากร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากิจกรรมแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4

ต่อการเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค สามารถเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคกับนักเรียนกลุ่มทดลองได้มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้ที่จะนำกิจกรรมแนะแนวไปใช้เพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนควรคำนึงถึงประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บริบทของสถานศึกษา สภาพแวดล้อม และนักเรียน เพื่อที่จะได้ปรับเนื้อหากิจกรรมแนะแนวให้สอดคล้องกับนักเรียน เช่น การสำรวจความต้องการของนักเรียน การสำรวจเป้าหมายทางการศึกษา เป็นต้น

1.2 ก่อนที่จะนำกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ ควรศึกษาวัตถุประสงค์ เนื้อหากิจกรรมและเทคนิคให้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้วิจัยนำเทคนิคแผนชีวิต (Action planner) มาใช้แล้ว พบว่า เทคนิคนี้มีข้อจำกัด เพราะจำนวนข้อคำถามมีหลายข้อ ทำให้นักเรียนใช้เวลาในการคิดนาน ดังนั้นผู้ที่นำเทคนิคนี้ไปใช้ ควรพิจารณาถึงระยะเวลาและการปรับลดข้อคำถาม โดยนำมาใช้ 3-5 ข้อ และเพื่อให้การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เทคนิคที่ต้องนำไปใช้เป็นอย่างยิ่ง คือ เทคนิคเส้นทางชีวิต (Time-line technique) เป็นเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสำรวจตนเองและทบทวนเรื่องราวในชีวิตทั้งในอดีต ปัจจุบัน และการคิดวางแผนชีวิตในอนาคตทั้งในด้านการศึกษาต่อตลอดจนอาชีพที่สนใจ เพื่อให้นักเรียนรับรู้และกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาให้กับกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อช่วยให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความหวังทางการศึกษาสูงขึ้น

2.2 ควรมีการติดตามประเมินผลความหวังทางการศึกษาของนักเรียนเพื่อศึกษาความคงทนของการมีความหวังทางการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- Ali, L., & Graham, B. (1996). *The counselling approach to careers guidance*: Psychology Press.
- American Psychological Association. (2002). *Developing adolescents: A reference for professionals*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Banson, W. (2006). The role of hope and study skills in predicting test anxiety level of university students highschool and psychological health, self-esteem, positive thinking and social communication. *Ankara: East technical university*.
- Blundo, R., Bolton, K. W., & Hall, J. C. (2014). Hope: Research and theory in relation to solution-focused practice and training. *International Journal of Solution-Focused Practices*, 2(2), 52-62.
- Chang, E. C. (1998). Hope, problem-solving ability, and coping in a college student population: Some implications for theory and practice. *Journal of clinical psychology*, 54(7), 953-962.
- Chaudhary, N., Chadha, N., & Seth, S. (2017). Hope: Faith in what will be. *Indian Journal of Positive Psychology*, 8(2), 203-207.
- Farrand, P., & Woodford, J. (2013). Impact of support on the effectiveness of written cognitive behavioural self-help: a systematic review and meta-analysis of randomised controlled trials. *Clinical Psychology Review*, 33(1), 182-195.
- Gartrell, D. (1998). *A guidance approach for the encouraging classroom* (2nd ed). New York: Delmar.
- Geltner, J. A., & Clark, M. A. (2005). Engaging Students in Classroom Guidance: Management Strategies for Middle School Counselors. *Professional School Counseling*, 9(2), 164-166.
- Glassman, U. (2009). *Group Work: A Humanistic and Skills Building Approach* (2nd ed). USA: SAGE Publications, Inc.

- Hartanto, D., Kartadinata, S., Ahman, & Ilfiandra. (2019). The uniqueness of students' academic hope in Indonesia. *International Journal of Scientific and Technology Research*, 8, 107-112.
- Kesui, H. C., Manduku, J., & Sang, H. (2017). EFFECTIVENESS OF GUIDANCE AND COUNSELLING PROGRAMS IN MANAGING INDISCIPLINE CASES IN SECONDARY SCHOOLS IN BURETI SUB-COUNTY, KERICOHO COUNTY, KENYA. *European Journal of Education Studies*.
- Kibby, M. D. (2015). Applying 'hope theory' to first year learning. A Practice Report. *Student Success*, 6(1), 147.
- Kokko, S., Kannas, L., Villberg, J., & Ormshaw, M. (2011). Health promotion guidance activity of youth sports clubs. *Health Education*, 111(6), 452-463.
- Levi, U., Einav, M., Ziv, O., Raskind, I., & Margalit, M. (2014). Academic expectations and actual achievements: the roles of hope and effort. *European Journal of Psychology of Education*, 29(3), 367-386.
- Li, Z., Yin, X., Yang, H., & Tian, J. (2018). The measurement structure of dispositional hope: Hierarchical and bifactor models. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 46(4), 597-606.
- Lopez, S. J., Pedrotti, J. T., & Edwards, L. M. (2008). Promoting hope: Suggestions for school counselors. *Professional School Counseling*, 100-107.
- Lopez, S. J., Rose, S., Robinson, C., Marques, S. C., & Pais-Ribeiro, J. (2009). Measuring and promoting hope in schoolchildren. *Handbook of Positive Psychology in the Schools*, 37-51.
- Lopez, S. J., Wandeler, C. A., & Baeriswyl, F. J. (2011). *Hope, mental health, and competency development in the workplace*: SKBF.
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge* (Vol. 198). England: Oxford University Press
- Miller, J. F. (1992). *Coping with chronic illness: Overcoming powerlessness*. Philadelphia: F.A. David.

- Muro, J., & Kottman, T. (1995). Guidance and counseling in the elementary and middle schools. *Madison, WI: WCB Brown & Benchmark.*
- Rand, K. L. (2009). Hope and optimism: Latent structures and influences on grade expectancy and academic performance. *Journal of personality, 77*(1), 231-260.
- Shegefti, N. S., & Samani, S. (2011). Psychometric properties of the academic hope scale: Persian form. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 30*, 1133-1136.
- Slezackova, A. (2017). *Hope and Well-being: Psychosocial Correlates and Benefits* Malta: the Centre for Resilience and Socio-Emotional Health. Malta: University of Malta.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological inquiry, 13*(4), 249-275.
- Snyder, C. R., Cheavens, J. S., Feldman, D. B., & Woodward, J. T. (2006). Hope in cognitive psychotherapies: On working with client strengths. *Journal of cognitive Psychotherapy, 20*(2), 135.
- Snyder, C. R., Hoza, B., Pelham, W. E., Rapoff, M., Ware, L., Danovsky, M., . . . Stahl, K. J. (1997). The development and validation of the Children's Hope Scale. *Journal of pediatric psychology, 22*(3), 399-421.
- Snyder, C. R., Rand, K. L., & Sigmon, D. R. (2002). Hope theory. *Handbook of positive psychology, 257-276.*
- Snyder, C. R., Shorey, H. S., Cheavens, J., Pulvers, K. M., Adams III, V. H., & Wiklund, C. (2002). Hope and academic success in college. *Journal of educational psychology, 94*(4), 820-826.
- Snyder, C. R., Simpson, S. C., Ybasco, F. C., Borders, T. F., Babyak, M. A., & Higgins, R. L. (1996). Development and validation of the State Hope Scale. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*(2), 321-335.
- Teater, B. (2013). *The Blackwell Companion to Social Work* (4). England: Wiley-Blackwell.
- Tian, M., Yan, S., & Wang, N. (2018). Evaluating the Effectiveness of Snyder's Theory-Based Group Hope Therapy to Improve Self-Efficacy of University Students in Finance. *Neuro Quantology, 16*(6).

- Turner-Bisset, R. (2016) . *Creative Teaching: History in the Primary Classroom*. UK: Routledge.
- Yusop, Y., Zainudin, Z., & Ismail, A. (2018) . Effects of Group Guidance Activities On Students' Self-Concept. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(12), 1697 – 1707.
- Ziomek-Daigle, J. (2016) . *Counseling and Professional Identity: School counseling classroom guidance* Thousand Oaks. CA: SAGE Publications, Inc
- กนกวรรณ ศิลปกรรมพิเศษ, ลำเจียก กำธร, & มณีนุช ปรีสุทธิคุณากร. (2556). ความยั่งยืนของโปรแกรมการฝึกพูดกับตัวเองทางบวกต่อภาวะซึมเศร้าในนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสืบ. *Nursing Journal of The Ministry of Public Health*, 21(2), 50-64.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- เกศสุดา แส่นนามวงษ์. (2559, พฤษภาคม-สิงหาคม). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนว โดยใช้ทฤษฎีปัญญานิเทศเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(2), 91-98.
- โกศล มีคุณ. (2557). การประเมินกิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือแนะแนว. *บรรณานุกรมทำียบท. กิจกรรมและเครื่องมือแนะแนว : เอกสารการสอนชุดวิชา 25406 = Guidance activities and instruments* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จตุรพร ลิ้มมันจรี. (2554). วิธีการสอนวิชาแนะแนว = *Methods of guidance teaching : PC 422* . กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจกิตาน์ มูลไธสง. (2560). ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความหวังและความเข้มแข็งทางใจต่อเยาวชนในสถานพินิจ. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).
- เจตลักษณ์ เสนิงค์ ณ อรุณยา. (2559). อิทธิพลของทุนจิตวิทยาเชิงบวกและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการโดยมีความผูกพันในงานเป็นตัวแปรส่งผ่านของพนักงานบริการ

- โรงแรมในจังหวัดราชบุรี. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).
- เจษฎา บุญมาโฮม. (2558). หลักการแนะแนวและการพัฒนาผู้เรียน. นครปฐม: สไมล์ พรินติ้ง & กราฟิคดีไซน์.
- ฉัตรทริกา ศรีรักษา. (2561). การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม).
- ชนกนาฏ ยิ่งอุปการ. (2561). ผลของกิจกรรมแนะแนวตามหลักอิทธิบาท 4 ต่อการเพิ่มความคิดเชิงบวกและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจรัสพิชากกร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 29(2), 76-85.
- ชลพร กองคำ. (2561, มกราคม-เมษายน). การพัฒนารูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจเป้าหมายในการเรียนของนักศึกษา. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต, 32(1), 66-85.
- ชุลีกร โชติดี. (2553, เมษายน-มิถุนายน). กิจกรรมแนะแนว. วารสารวิชาการ, 13(2), 78-86.
- ทัศนาศ สุธเดียวไกล. (2559). วันเยาวชนแห่งชาติ เด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2559. กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิสย์.
- ทิตนา แหมมณี. (2551). ลีลาการเรียนรู้-ลีลาการสอน กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระชน พลโยธา. (2549). การพัฒนาการตระหนักรู้ตนเองในการเตรียมตัวประกอบอาชีพของนิสิตวิชาเอกจิตวิทยาโดยให้บริการข้อเสนอแนะทางอาชีพ. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 28, 23-41.
- นฤมล สุนทวัสถ์. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). การตั้งเป้าหมายของชีวิตและการทำงาน. วารสารสารสนเทศ, 14(2), 21-35.
- นิตยา เรืองแป้น. (2553). การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาชีวิต. ยะลา: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ประณต คำนิม. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิ์จุญ. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญภา กุลนาคดล. (2562). การให้การปรึกษาวัยรุ่น (พิมพ์ครั้งที่ 4). ชลบุรี: เกียรติคุณเคอรี่ จำกัด.
 ภัทรภรณ์ สังข์ทอง. (2550). พัฒนาการของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
 ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
 1. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้น

จ

า

ก

[http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01](http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000103676&sequence=000001&line_number=0001&func_code=D)
[B_RECORDS&service_type=MEDIA](http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&doc_number=000103676&sequence=000001&line_number=0001&func_code=D)

รับขวัญ ภูเขาแก้ว. (2557). หน่วยที่ 11 กิจกรรมแนะแนวและเครื่องมือแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ
 กิจกรรมและเครื่องมือแนะแนว : เอกสารการสอนชุดวิชา 25406 = *Guidance activities*
and instruments มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รุ่งทิพา โพธิ์ไธ้. (2552, กรกฎาคม - กันยายน). ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
 ด้านความตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 32(3), 57-65.

เรียม ศรีทอง. (2557). หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมและเครื่องมือ
 แนะแนว : เอกสารการสอนชุดวิชา 25406 = *Guidance activities and instruments*
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วชิรวิทย์ มาลาทอง. (2558, มกราคม-เมษายน). ผลของกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีการเลือกอาชีพ
 เพื่อพัฒนาการเข้าใจตนเองและการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
 โรงเรียนประเทืองทิพย์วิทยา. *Veridian E Journal, Silpakorn University* สาขา
 มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 8(1), 1108-1118.

วรรณิศา พลอดโปร่ง. (2561, มกราคม-มิถุนายน). ปัจจัยที่ส่งผลต่อเป้าหมายในชีวิตของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. วารสารวิจัย
 ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 13(1), 235-248.

วัลภา สบายยิ่ง. (2557). การวิจัยกิจกรรมและเครื่องมือแนะแนว กิจกรรมและเครื่องมือแนะแนว:
 เอกสารการสอนชุดวิชา 25406 = *Guidance activities and instruments*

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ศศิธร วรรณบุตร. (2558). การศึกษาและพัฒนาความมุ่งมั่นในการเรียนของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก

http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000404821&sequence=000001&line_number=0001&func_code=D&B_RECORDS&service_type=MEDIA

สกล วรเจริญศรี. (2559). การพัฒนาเทคนิคเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกในการให้คำปรึกษาแก่กลุ่มวัยรุ่น. สืบค้นจาก

http://thesis.swu.ac.th/swufac/Edu/Sakol_W_R417786.pdf

สกล วรเจริญศรี. (2560). เทคนิคเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมสำหรับการให้คำปรึกษากลุ่มวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: โปรเท็กซ์.

สถาบันพัฒนาบุคลากรการพลศึกษาและการกีฬา. (2557). คู่มือผู้นำนันทนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมกีฬาผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2557). ระบบการแนะแนวในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.

สายสมร เฉลยกิตติ. (2554). การพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของพยาบาลวิชาชีพโดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสหรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). สถิติทางการศึกษา ปี 2563. สืบค้นจาก https://www.bopp-obec.info/home/?page_id=33748

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2579). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ประจำเดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2562. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

สุขอารมย์ เพิ่มพันธุ์วรรณ. (2560, มกราคม – มิถุนายน). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อลดแนวคิดด้านวัตถุนิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 7(1), 124-138.

สุทธิติ ชัตติยะ. (2554). แบบแผนการวิจัยและสถิติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนิสา วงศ์อารีย์. (2559). หลักการแนะแนว. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ. (2549, ตุลาคม-ธันวาคม). แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว. วารสารวิชาการ, 9(4), 86-90.

อัปสรสิริ เอี่ยมประชา. (2560, มกราคม - มิถุนายน). การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 6(6), 159-170.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 5 (ฉบับปรับปรุง)). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุรปริย์ เกิดในมงคล. (2557). การศึกษาและพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา
และกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ใจตรง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
2. อาจารย์ ดร.กรรชิต แสนอุบล	อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.กาญจนา นาคปัจฉิมสกุล	ครูชำนาญการพิเศษ
งานแนะแนว โรงเรียนศรีธาดาสมุทร
จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
และใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

MF-04-version-2.0
วันที่ 18 ต.ค. 61

หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวนภาพร ทริมเจริญ
หน่วยงานต้นสังกัด : คณะศึกษาศาสตร์
รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-G-051/2562X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC)

วันที่ยืนยัน : 1 เมษายน 2562

ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 22 เมษายน 2562

ลงชื่อ.....
(นายปิยชาติ บุญเพ็ญ)
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ลงชื่อ.....
(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-051/2562

ที่ อว 8718/11๕๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

4 กันยายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

เนื่องด้วย นางสาวภาพร หริมเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.สาธิต ใจตรง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) แบบทดลอง ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวภาพร หริมเจริญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 082 469 5234

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/1182

วันที่ 4 กันยายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวนภาพร หริมเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) แบบทดลอง ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ 082 469 5234

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนภาพร หริมเจริญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศาสตราจารย์

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/1184

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

4 กันยายน 2562

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีธรรมาศ

เนื่องด้วย นางสาวนภาพร หริมเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.กาญจนา นาคปัจฉิมสกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) แบบทดลอง ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขออนุมัติขอความเห็นชอบในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวนภาพร หริมเจริญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 082 469 5234

ที่ อว 8718/233

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

27 มกราคม 2563

เรื่อง ขออนุญาตขอความเห็นชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

เนื่องด้วย นางสาวนภาพร หริมเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตขอความเห็นชอบข้อมูล โดยใช้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง ความหวังทางการศึกษา และ 2) แผนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา กับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตขอความเห็นชอบ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 082 469 5234

ที่ อว 8718/233

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

24 มกราคม 2563

เรื่อง ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์

เนื่องด้วย นางสาวนภาพร หริมเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ แบบสอบถาม เรื่อง ความหวังทางการศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 082 469 5234

ที่ อว 8718/233

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

24 มกราคม 2563

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา

เนื่องด้วย นางสาวนภาพร หริมเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเคราะห้เก็บข้อมูล โดยใช้ แบบสอบถาม เรื่อง ความหวังทางการศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเคราะห้ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 082 469 5234

ที่ อว 8718/233

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

24 มกราคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง

เนื่องด้วย นางสาวนภาพร หริมเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนว” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ แบบสอบถาม เรื่อง ความหวังทางการศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 082 469 5234

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความหวังการศึกษา
2. ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ตาราง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

ความหวัง ทาง การศึกษา	ข้อที่	ข้อคำถาม	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
			1	2	3			
เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Goals)	1	ฉันมีเป้าหมายในการเลือก คณะและสาขา ตามความ สนใจของตนเอง	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	2	ฉันไม่คิดถึงความต้องการ ของตนเองก่อนกำหนด เป้าหมายในการเลือกศึกษา ต่อในระดับอุดมศึกษา	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	3	ฉันกำหนดเป้าหมาย ในการประกอบอาชีพตาม ความต้องการของตนเอง	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	4	ฉันมีการวางแผนจะเรียนต่อ ในระดับอุดมศึกษา	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	5	ฉันไม่ได้คิดวางแผนการเรียน ต่อในระดับอุดมศึกษาเพราะ คิดว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็น	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	6	ฉันไม่เคยคิดวางแผน การศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาเลย	1	-1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง

ตาราง (ต่อ)

ความหวัง ทาง การศึกษา	ข้อที่	ข้อความคำถาม	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
			1	2	3			
เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Goals)	7	ฉันวางแผนเรียนต่อในคณะ/ สาขาที่สอดคล้องกับอาชีพ ที่ตนเองต้องการ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	8	ฉันไม่คิดวางแผนการศึกษา ต่อในระดับอุดมศึกษา ในคณะ/สาขาตรงตาม อาชีพที่สนใจ	1	0	1	2	0.67	คัดเลือกไว้
	9	ฉันวางแผนการศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษาที่ สอดคล้องกับอาชีพที่ ฉันเลือกและอยากทำ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	10	ฉันบอกได้ว่าเป้าหมาย ของฉันจะสำเร็จได้เมื่อใด เพราะฉันมีการกำหนด ระยะเวลาอย่างชัดเจน	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	11	ฉันกำหนดระยะเวลาในการ ปฏิบัติตามแผนอย่างชัดเจน	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

ความหวัง ทาง การศึกษา	ข้อที่	ข้อความคำถาม	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
			1	2	3			
เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Goals)	12	ฉันไม่กำหนดระยะเวลา ในการทำตามเป้าหมาย เพราะเป็นสิ่งไม่สำคัญ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	13	ฉันสามารถปรับเปลี่ยนแผน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลง	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	14	แม้ว่าสถานการณ์จะ เปลี่ยนแปลงไป ฉันสามารถ ปรับเปลี่ยนแผนให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ได้	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	15	ฉันไม่สามารถปรับเปลี่ยน แผนให้เหมาะสมกับ สถานการณ์	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	16	แม้ว่าจะเกิดอุปสรรค เล็กน้อยเพียงใดก็ตาม ฉันก็จะทำตามเป้าหมาย ทางการศึกษาที่กำหนดไว้ อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

ความหวัง ทาง การศึกษา	ข้อที่	ข้อคำถาม	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
			1	2	3			
เส้นทาง สู่เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Pathway Thinking)	17	ฉันตั้งใจทำตามเป้าหมาย ทางการศึกษาให้สำเร็จ อย่างต่อเนื่อง	1	-1	-1	1	0.33	ตัดทิ้ง
	18	เป็นเรื่องยากที่ฉันจะทำตาม เป้าหมายทางการศึกษาของ ตนเองอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	19	ฉันสามารถบอกแนวทาง การศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา ได้อย่างมีขั้นตอน	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	20	เป้าหมายการศึกษาของฉัน มีขั้นตอนที่สามารถทำได้จริง	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	21	เป็นเรื่องยากที่จะบอก แนวทางการวางแผน การศึกษาต่อของฉัน	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	22	ฉันประเมินแผนการศึกษาต่อ ของฉันอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

ความหวัง ทาง การศึกษา	ข้อที่	ข้อคำถาม	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
			1	2	3			
เส้นทาง สู่เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Pathway Thinking)	23	ฉันมีการติดตาม ความก้าวหน้าของแผน การศึกษาต่อของฉัน	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	24	เป็นเรื่องยากที่จะติดตาม ความก้าวหน้าของแผน การศึกษาต่อของฉัน	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	25	ฉันสืบค้นข้อมูลการศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา ในคณะ และสาขาที่ฉันสนใจ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	26	ฉันเข้าร่วมงานนิทรรศการ เปิดบ้านการศึกษา (Open House) ของสถาบัน การศึกษาต่าง ๆ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	27	เมื่อฉันสืบสนในข้อมูล การศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาและการเข้าสู่ อาชีพ ฉันจะสอบถาม ครูเพิ่มเติม	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

ความหวัง ทาง การศึกษา	ข้อที่	ข้อความถาม	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
			1	2	3			
เส้นทาง สู่เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Pathway Thinking)	28	ฉันเข้าร่วมงานวันอาชีพของ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อ เตรียมความพร้อมประกอบ อาชีพที่ต้องการในอนาคต	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	29	ฉันเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติงาน ในอาชีพที่ฉันสนใจ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	30	ฉันไม่ค่อยได้หาข้อมูล การศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษา	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
ความ มุ่งมั่นตั้งใจ สู่เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Agency Thinking)	31	ฉันเชื่อมั่นว่าฉันสามารถ ทำตามแผนที่กำหนดไว้ ในการเข้าศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	32	แม้ว่าเป้าหมายด้าน การศึกษาต่อของฉันจะยาก สักเพียงใด ฉันเชื่อมั่นว่า ฉันสามารถทำได้	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

ความหวัง ทาง การศึกษา	ข้อที่	ข้อความถาม	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
			1	2	3			
ความ มุ่งมั่นตั้งใจ สู่เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Agency Thinking)	33	ฉันรู้สึกไม่มั่นใจว่าฉัน สามารถเข้าศึกษาต่อใน ระดับอุดมศึกษาได้สำเร็จเมื่อ ได้ทำตามแผนที่กำหนดไว้	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	34	เมื่อพบปัญหา ฉันเชื่อว่า ฉันสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	35	ฉันไม่มีกำลังใจ เมื่อ เป้าหมายทางการศึกษาต่อ ไม่เป็นตามที่หวัง	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้
	36	ฉันรู้สึกท้อแท้ เมื่อพบ อุปสรรคระหว่างดำเนินการ ตามเป้าหมายทางการศึกษา	1	0	1	2	0.67	คัดเลือกไว้
	37	เมื่อมีปัญหาและอุปสรรค เกิดขึ้น ฉันให้กำลังใจตนเอง โดยการคิดเสมอว่าเป็น ประสบการณ์ที่ดี	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

ความหวัง ทาง การศึกษา	ข้อที่	ข้อความคำถาม	คะแนนความ คิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ คนที่				$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
			1	2	3				
ความ มุ่งมั่นตั้งใจ สู่เป้าหมาย ทาง การศึกษา (Agency Thinking)	38	ฉันมุ่งมั่นคิดหาวิธีการอื่น เพื่อดำเนินการตามเป้าหมาย ด้านการศึกษาต่อให้สำเร็จ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้	
	39	เมื่อพบอุปสรรค ฉันไม่รู้จะทำ อย่างไรให้เป้าหมายด้าน การศึกษาต่อของฉันสำเร็จได้	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้	
	40	เมื่อพบปัญหาและอุปสรรค ฉันไม่คิดหาแนวทางแก้ไข	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้	
	41	ฉันพยายามทำทุกอย่างให้ เป้าหมายด้านการศึกษาต่อ ประสบความสำเร็จ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้	
	42	ฉันมุ่งมั่นปฏิบัติตามแนวทาง เพื่อบรรลุเป้าหมายด้าน การศึกษาตามที่กำหนด	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้	
	43	ฉันอดทนทำตามแนวทาง ที่กำหนดเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายด้านการศึกษาต่อ	1	1	1	3	1	คัดเลือกไว้	

ตาราง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่	กิจกรรมแนะแนว	คะแนนความ			$\sum R$	ความ	ผล				
		คิดเห็นของ						สอดคล้อง	การ		
		ผู้ทรงคุณวุฒิ								(IOC)	พิจารณา
		คนที่									
		1	2	3							
1	เรื่อง ปฐมนิเทศ										
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน				
2	เรื่อง เป้าหมายทางการศึกษา 1										
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน				
3	เรื่อง เป้าหมายทางการศึกษา 2										
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน				
4	เรื่อง เป้าหมายทางการศึกษา 3										
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน				
5	เรื่อง เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา 1										
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน				
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน				

ตาราง (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรมแนะแนว	คะแนนความ			$\sum R$	ความ สอดคล้อง (IOC)	ผล การ พิจารณา
		คิดเห็นของ					
		ผู้ทรงคุณวุฒิ					
		คนที่					
		1	2	3			
6	เรื่อง เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา 2						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน
7	เรื่อง เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา 3						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน
8	เรื่อง ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา 1						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน
9	เรื่อง ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา 2						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน
10	เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ						
	วัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เนื้อหา	1	1	1	3	1	ผ่าน
	เทคนิคที่ใช้	1	1	1	3	1	ผ่าน

ภาคผนวก ง
คำอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

ตาราง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา		
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการคัดเลือก
1	0.44	คัดเลือกไว้
2	0.00	ตัดทิ้ง
3	0.45	คัดเลือกไว้
4	0.28	คัดเลือกไว้
5	0.39	คัดเลือกไว้
6	0.43	คัดเลือกไว้
7	0.14	ตัดทิ้ง
8	0.46	คัดเลือกไว้
9	0.52	คัดเลือกไว้
10	0.22	คัดเลือกไว้
11	0.36	คัดเลือกไว้
12	0.21	คัดเลือกไว้
13	0.42	คัดเลือกไว้
14	0.37	คัดเลือกไว้
15	0.35	คัดเลือกไว้
16	-0.02	ตัดทิ้ง
17	0.45	คัดเลือกไว้
18	0.56	คัดเลือกไว้
19	0.31	คัดเลือกไว้
20	0.54	คัดเลือกไว้
21	0.21	คัดเลือกไว้
22	0.30	คัดเลือกไว้
23	0.41	คัดเลือกไว้
24	0.49	คัดเลือกไว้

ตาราง (ต่อ)

แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา		
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการคัดเลือก
25	0.07	ตัดทิ้ง
26	0.13	ตัดทิ้ง
27	0.37	คัดเลือกไว้
28	0.53	คัดเลือกไว้
29	0.45	คัดเลือกไว้
30	0.56	คัดเลือกไว้
31	0.31	คัดเลือกไว้
32	0.54	คัดเลือกไว้
33	0.21	คัดเลือกไว้
34	0.30	คัดเลือกไว้
35	0.41	คัดเลือกไว้
36	0.49	คัดเลือกไว้
37	0.07	ตัดทิ้ง
38	0.13	ตัดทิ้ง
39	0.37	คัดเลือกไว้
40	0.53	คัดเลือกไว้
41	0.45	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.857

ภาคผนวก จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความหวังทางการศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. คำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาและการวิจัย
3. คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิด ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากนักเรียนช่วยตอบแบบสอบถามความหวังทางการศึกษาตามความเป็นจริง และตรงกับความคิดความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด
4. ข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนจะถือเป็นความลับ และไม่เป็นผลเสียต่อนักเรียนหรือบุคคลใด ๆ
5. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามความหวังทางการศึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกที่แท้จริงของนักเรียน

จริงที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนมากที่สุด
 ส่วนใหญ่จริง หมายถึง ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
 จริงปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนปานกลาง
 จริงเพียงเล็กน้อย หมายถึง ข้อความนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนเพียงเล็กน้อย
 ไม่จริงเลย หมายถึง ข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนเลย

ข้อ	คำถาม	จริง ที่สุด	ส่วน ใหญ่ จริง	จริง ปาน กลาง	จริง เพียง เล็กน้อย	ไม่ จริง เลย
เป้าหมายทางการศึกษา (Goals)						
1	ฉันมีเป้าหมายในการเลือกคณะและสาขาตามความสนใจของตนเอง					
2	ฉันสามารถกำหนดเป้าหมายในการประกอบอาชีพ ตามความต้องการของตนเอง					
3	ฉันมีการวางแผนจะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา					
4	ฉันคิดว่าไม่จำเป็นที่จะต้องวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา					
5	ฉันวางแผนเรียนต่อในคณะ/สาขาที่สอดคล้องกับอาชีพที่ตนเองต้องการ					
6	ฉันเลือกศึกษาต่อในคณะ/สาขาที่สอดคล้องกับอาชีพที่ฉันอยากทำ					

ข้อ	คำถาม	จริง ที่สุด	ส่วน ใหญ่ จริง	จริง ปาน กลาง	จริง เพียง เล็กน้อย	ไม่ จริง เลย
เป้าหมายทางการศึกษา (ต่อ)						
7	ฉันรู้ว่าเป้าหมายของฉันจะสำเร็จเมื่อใด เพราะฉันได้กำหนดระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน					
8	ฉันกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามแผน อย่างชัดเจน					
9	ฉันไม่เห็นความสำคัญในการกำหนด ระยะเวลาในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย					
10	ฉันสามารถปรับเปลี่ยนแผนการศึกษาต่อ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง					
11	ฉันสามารถวางแผนเข้าสู่อาชีพได้สอดคล้อง กับความเป็นจริง					
12	ฉันไม่สามารถปรับเปลี่ยนแผนให้เหมาะสม กับสถานการณ์					
13	แม้ว่าจะเกิดอุปสรรคน้อยเพียงใดก็ตาม ฉันก็จะทำตามเป้าหมายทางการศึกษาที่ กำหนดไว้ให้สำเร็จ					
2. เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา (Pathway Thinking)						
14	ฉันสามารถบอกแนวทางการศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษาได้ครบทุกขั้นตอน					
15	เป้าหมายการศึกษาของฉันที่ฉันวางแผนไว้ สามารถทำได้จริง					
16	ฉันไม่สามารถบอกแนวทางในการวางแผน การศึกษาต่อของฉันได้					

ข้อ	คำถาม	จริง ที่สุด	ส่วน ใหญ่ จริง	จริง ปาน กลาง	จริง เพียง เล็กน้อย	ไม่ จริง เลย
เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา (ต่อ)						
17	ฉันประเมินแผนการศึกษาต่อของฉัน อย่างสม่ำเสมอ					
18	ฉันมีการทบทวนความก้าวหน้าในการ วางแผนการศึกษาต่อของฉันอย่างต่อเนื่อง					
19	เป็นเรื่องยากที่จะติดตามความก้าวหน้า ของแผนการศึกษาต่อของฉัน					
20	ฉันสามารถสืบค้นข้อมูลการศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา ในคณะและสาขาที่ ฉันสนใจได้					
21	ฉันเข้าร่วมงานนิทรรศการเปิดบ้านการศึกษา (Open House) ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ					
22	ฉันเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติงาน (Workshop) ในอาชีพที่ฉันสนใจ					
23	ฉันไม่ค่อยได้หาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา และอาชีพ					
3. ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา (Agency Thinking)						
24	ฉันเชื่อมั่นว่าฉันสามารถทำตามแผนที่กำหนด ไว้ในการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา					
25	แม้ว่าเป้าหมายด้านการศึกษาต่อของฉันจะ ยากสักเพียงใด ฉันเชื่อมั่นว่าฉันสามารถทำได้					
26	แม้ฉันจะทำตามแผนที่วางไว้ ฉันก็ไม่มั่นใจว่า ฉันจะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้					

ข้อ	คำถาม	จริง ที่สุด	ส่วน ใหญ่ จริง	จริง ปาน กลาง	จริง เพียง เล็กน้อย	ไม่ จริง เลย
ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา (ต่อ)						
27	เมื่อพบปัญหา ฉันเชื่อว่าฉันสามารถแก้ไข ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้					
28	ฉันหมดกำลังใจ เมื่อเป้าหมายด้านการศึกษา ต่อ ไม่เป็นตามที่หวัง					
29	ฉันรู้สึกท้อแท้ เมื่อพบอุปสรรคระหว่าง ดำเนินการตามเป้าหมายทางการศึกษา ตามที่ตั้งไว้					
30	เมื่อมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้น ฉันให้กำลังใจตนเอง โดยการคิดเสมอว่า เป็นประสบการณ์ที่ดี					
31	ฉันมุ่งมั่นคิดหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษา ต่อประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย					
32	ฉันพยายามทำทุกอย่างให้เป้าหมาย ด้านการศึกษาต่อประสบความสำเร็จ					
33	ฉันมุ่งมั่นปฏิบัติตามแนวทางเพื่อบรรลุ เป้าหมายด้านการศึกษาตามที่กำหนด					
34	ฉันอดทนทำตามแนวทางที่กำหนดเพื่อให้ เป้าหมายด้านการศึกษาต่อสำเร็จตามที่ตั้งไว้					
รวม						

การให้คะแนน

ข้อความทางบวก

ข้อ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34 ให้คะแนนได้ดังนี้

จริงที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
ส่วนใหญ่จริง	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
จริงปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
จริงเพียงเล็กน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ข้อความทางลบ

ข้อ 4, 9, 12, 16, 19, 23, 26, 28, 29 ให้คะแนนได้ดังนี้

จริงที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน
ส่วนใหญ่จริง	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
จริงปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
จริงเพียงเล็กน้อย	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน

การแปลผล

ค่าเฉลี่ยคะแนนรวมความหวังทางการศึกษาของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับสูงมาก
3.50-4.49	นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับสูง
2.50-3.49	นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับปานกลาง
1.50-2.49	นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับน้อย
1.00-1.49	นักเรียนมีความหวังทางการศึกษาในระดับน้อยมาก

สรุปกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
1	-	ปฐมนิเทศ	- เพื่อสร้าง สัมพันธภาพระหว่าง ผู้วิจัยและนักเรียน - เพื่อชี้แจง ความสำคัญและ วัตถุประสงค์ของ การจัดกิจกรรม แนะแนวเพื่อ เสริมสร้างความหวัง ทางการศึกษา - เพื่อชี้แจง รายละเอียดของ โปรแกรมเกี่ยวกับ ตารางวัน เวลา สถานที่ จำนวนครั้ง ระยะเวลา รูปแบบ และวิธีการจัด กิจกรรม	- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคบอกชื่อ รอบวง (Name circle technique) - เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิค 30 คำถาม - เทคนิคการอภิปราย กลุ่ม	50 นาที
2	ด้านเป้าหมาย ทางการศึกษา	เป้าหมาย ทางการศึกษา 1	- เพื่อกำหนด เป้าหมาย ตามความสนใจ และความต้องการ ของนักเรียน	- เทคนิคกิจกรรมกลุ่ม - เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิค พร 3 ประการ - เทคนิคการอภิปราย กลุ่ม - เทคนิคการสอน	50 นาที

ตาราง (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
3	ด้านเป้าหมาย ทางการศึกษา	เป้าหมาย ทางการศึกษา 2	- เพื่อวางแผน - การศึกษาต่อใน - ระดับอุดมศึกษา - เพื่อวางแผน - การศึกษาต่อใน - ระดับอุดมศึกษา - ที่สอดคล้อง - กับอาชีพ - เพื่อกำหนด - ระยะเวลา - ของแผนและ - เป้าหมาย	- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ - โดยใช้เทคนิคเส้นทาง - ชีวิต (Time-line - technique) - เทคนิคการอภิปราย - กลุ่มย่อย - เทคนิคการ - มอบหมายงาน	50 นาที
4	ด้านเป้าหมาย ทางการศึกษา	เป้าหมาย ทางการศึกษา 3	- เพื่อปรับเปลี่ยน - เป้าหมายให้ - เหมาะสมตาม - สถานการณ์ - เพื่อดำเนินการ - ตามเป้าหมาย - ทางการศึกษา - อย่างต่อเนื่อง	- เทคนิค - การตั้งเป้าหมาย - ในการดำเนินชีวิต - เทคนิคการตัดสินใจ - เทคนิคกลยุทธ์ - การแก้ปัญหา - เทคนิคการ - มอบหมายงาน - เทคนิคการอภิปราย - กลุ่มย่อย	50 นาที

ตาราง (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
5	ด้านเส้นทาง สู่เป้าหมาย ทางการศึกษา	เส้นทาง สู่เป้าหมายทาง การศึกษา 1	- เพื่อระบุแนวทาง ในการวางแผน การศึกษา ต่อและสามารถ เป็นไปได้จริง	- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคแผนชีวิต (Action planner) - เทคนิคการอภิปราย กลุ่มย่อย - เทคนิคการ มอบหมายงาน	50 นาที
6	ด้านเส้นทาง สู่เป้าหมาย ทางการศึกษา	เส้นทาง สู่เป้าหมายทาง การศึกษา 2	- เพื่อประเมิน และติดตาม ความก้าวหน้า ในการวางแผน ทางการศึกษา	- เทคนิคการประเมิน พฤติกรรม (Evaluation of Behaviors) - เทคนิคการ มอบหมายงาน - เทคนิคการอภิปราย กลุ่ม	50 นาที
7	ด้านเส้นทาง สู่เป้าหมาย ทางการศึกษา	เส้นทาง สู่เป้าหมายทาง การศึกษา 3	- เพื่อค้นหาข้อมูล และเข้าร่วม กิจกรรมที่ส่งเสริม ด้านการศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา และการเตรียม ความพร้อมมุ่งเข้าสู่ อาชีพทั้งในและ นอกห้องเรียน	- เทคนิคบอลพิศวง (Amazing ball technique) - เทคนิคการ อภิปรายกลุ่ม	50 นาที

ตาราง (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
8	ด้านความ มุ่งมั่นตั้งใจ สู่เป้าหมาย ทางการศึกษา	ความมุ่งมั่น ตั้งใจสู่เป้าหมาย ทางการศึกษา 1	- เพื่อสร้าง ความมั่นใจในการ ดำเนินการตาม เป้าหมายทาง การศึกษา - เพื่อสร้างความ มุ่งมั่นพยายาม ปฏิบัติตามแนวทาง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย	- เทคนิคพูดกับตนเอง (Self-Talk technique) - เทคนิคการใช้ กรณีตัวอย่าง - เทคนิคการแสดง บทบาทสมมติ - เทคนิคการ มอบหมายงาน	50 นาที
9	ด้านความ มุ่งมั่นตั้งใจ สู่เป้าหมาย ทางการศึกษา	ความมุ่งมั่น ตั้งใจสู่เป้าหมาย ทางการศึกษา 2	- เพื่อให้กำลังใจ ตนเองในการ ฝ่าฟันปัญหา และอุปสรรค - เพื่อคิดหาวิธีอื่น เมื่อไม่ประสบ ผลสำเร็จตามที่คิดไว้	- เทคนิคลูกอมหลากสี (Colored candy technique) - เทคนิคการอภิปราย กลุ่ม	50 นาที
10	-	ปัจฉิมนิเทศ	- เพื่อให้นักเรียน แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น ต่อการร่วมกิจกรรม - เพื่อให้นักเรียน แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น ต่อการร่วมกิจกรรม	- เทคนิคคำถาม บอกระดับ (Scaling questions) - เทคนิคการอภิปราย กลุ่ม	50 นาที

ตาราง (ต่อ)

ครั้งที่	องค์ประกอบ	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิคที่ใช้	เวลา
10 (ต่อ)			- เพื่อให้นักเรียน สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากกิจกรรมและ การนำเสนอทาง ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน		

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน
- เพื่อชี้แจงความสำคัญและวัตถุประสงค์ของจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวัง

ทางการศึกษา

- เพื่อชี้แจงรายละเอียดของโปรแกรมเกี่ยวกับตารางวัน เวลา สถานที่ จำนวนครั้ง

ระยะเวลา รูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรม

แนวคิดสำคัญ

การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการตระหนักรู้ต่อตนเองและผู้อื่น สร้างความไว้วางใจ มีความกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราว ความรู้สึก แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์กับบุคคลอื่น และให้ข้อมูลย้อนกลับ มีมุมมองที่หลากหลาย เกิดบรรยากาศที่ดีภายในกลุ่ม นำไปสู่การวางแผนเพื่อพัฒนาตนไปสู่ความสำเร็จ

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคบอกรอบวง (Name circle technique) กิจกรรม

Name Connected

- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิค 30 คำถาม กิจกรรม Touch and Talk

- เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

- กล่องใส่คำถาม
- คำถาม 30 คำถาม

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยการจัดโต๊ะและเก้าอี้ไว้ด้านหลังห้องเพื่อให้เกิดพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน และให้นักเรียนนั่งเข้ากลุ่มเป็นวงกลม 1 วง

2. ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการแนะนำตนเองให้นักเรียนรู้จัก จากนั้นจัดกิจกรรม Name Connected จากเทคนิคบอกชื่อรอบวง (Name circle technique) (สกล วรรณเจริญศรี, 2560) เพื่อให้นักเรียนรู้จักกัน สร้างสัมพันธภาพภายในกลุ่ม โดยมีวิธีการดังนี้

2.1 ให้นักเรียน แต่ละคนแนะนำตนเองทีละคนให้เพื่อนสมาชิกรู้จัก โดยการบอกชื่อที่ต้องการให้เพื่อนในกลุ่มเรียกตนเองว่าอะไร ก่อนที่จะแนะนำชื่อตนเองนั้น ให้ทวนซ้ำชื่อเพื่อนคนก่อนหน้าตามลำดับ กล่าวคือ ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกกลุ่มในลำดับที่ 3 จะต้องทวนซ้ำชื่อเพื่อน คนที่ 1 และคนที่ 2 ก่อนพูดชื่อตนเอง เช่น “เมษา นิวิ ข้าวกล้อง”

3. เมื่อนักเรียนแนะนำตนเองครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยสอบถามความคาดหวังของการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวของนักเรียน จากนั้นผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา พร้อมทั้งชี้แจงระยะเวลา จำนวนครั้ง สถานที่ ตลอดจนการจัดกิจกรรมแนะแนว

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่ม เช่น ในการพูดคุยกันในกลุ่ม เรื่องที่คุยกันขอให้มีความลับ ไม่นำไปเปิดเผยหรือพูดคุยต่อเมื่อออกจากห้องนี้ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม การตรงต่อเวลา เป็นผู้ฟังที่ดี เป็นต้น หลังจากนั้นผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันทบทวนข้อตกลงอีกครั้ง เพื่อเน้นย้ำในการรักษาข้อตกลงของกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนทุกคนยอมรับและปฏิบัติตาม

2. ผู้วิจัยสอบถามความพร้อมในการทำกิจกรรมของนักเรียน และกล่าวว่า นักเรียนทุกคนมีความแตกต่างกัน ขอให้ทุกคนเปิดใจยอมรับ และแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ตรงไปตรงมาเพื่อให้นักเรียนทุกคนเกิดการพัฒนาด้านตนเองมากที่สุด

3. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม Touch and Talk จากเทคนิค 30 คำถาม (สกล วรเจริญศรี, 2560) เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน และการสำรวจตนเองผ่านการใช้คำถาม ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไว้วางใจ มีความกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราว ความรู้สึก แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์แก่สมาชิก และให้ข้อมูลย้อนกลับ นำไปสู่การพัฒนาตนเอง โดยมีวิธีการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยเตรียมกล่องใส่คำถามและข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ มาไว้ตรงกลาง จากนั้นอธิบายกติกา โดยบอกว่ากล่องนี้จะมีคำถามจำนวน 30 คำถาม ให้นักเรียนแต่ละคนจับคำถามขึ้นมาจากกล่อง คนละ 1 คำถาม และให้อ่านคำถาม จากนั้นตอบคำถาม เมื่อนักเรียนตอบคำถามเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนคนถัดไปจับคำถามในกล่องและตอบคำถาม ทำไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคน

3.2 ในระหว่างทำกิจกรรม ผู้วิจัยและนักเรียนสามารถใช้คำถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้เรียนรู้ และความรู้สึกที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปประเด็นสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรม และนัดหมายวัน-เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. ผู้วิจัยสังเกตจากสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน

3. นักเรียนเข้าใจความสำคัญและวัตถุประสงค์ของจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ตลอดจนรายละเอียดของโปรแกรมเกี่ยวกับตารางวัน เวลา สถานที่ จำนวนครั้ง ระยะเวลา รูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ครั้งที่ 2

เรื่อง เป้าหมายทางการศึกษา 1

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อกำหนดเป้าหมาย ตามความสนใจ และความต้องการของนักเรียน

แนวคิดสำคัญ

หลักการแนะแนวอาชีพของแฟรงค์ พาร์สันส์ (Frank Parsons) มี 3 ประการ คือ การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์งาน และการใช้วิจารณ์ญาณในการเลือกอาชีพ หลักการที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์ตนเอง อันจะช่วยให้นักเรียนค้นหาความสนใจ ความต้องการ รับรู้บุคลิกภาพ และคุณสมบัติของตน นำไปสู่การกำหนดเป้าหมาย (Goals) การวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรม ชีพธงให้กระรอก
- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคพร 3 ประการ กิจกรรม My three wishes
- เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม
- เทคนิคการสอน

อุปกรณ์

- แบบฟอร์ม My three wishes
- ดินสอ/ปากกา

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยการจัดโต๊ะและเก้าอี้ไว้ด้านหลังห้องเพื่อให้เกิดพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน
2. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม ชีพธงให้กระรอก (สถาบันพัฒนาบุคลากรการพลศึกษาและการกีฬา, 2557) เพื่อสร้างสัมพันธภาพและจัดกลุ่มนักเรียน มีวิธีการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 3 คน โดยกำหนดให้นักเรียน 2 คน เป็นโพรงและ นักเรียน 1 คน เป็นกระรอก จากนั้นให้นักเรียนที่เป็นโพรงจับมือและหันหน้าเข้ากัน นักเรียนที่เป็นกระรอกอยู่ระหว่างคนที่จับมือกัน

2.2 ผู้วิจัยชี้แจงว่า คนที่จับมือกันนั้นเป็นโพรงกระรอก คนที่อยู่ระหว่าง คนทั้งสองเป็นกระรอก โดยจะมีคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- **กระรอกเปลี่ยนโพรง** คนที่อยู่เป็นกระรอกจะต้องออกจาก โพรงที่ตนเองอยู่ไปหาโพรงใหม่ ส่วนคนที่เป็นโพรงไม่ต้องทำอะไรให้จับแขนกันไว้เพื่อรับกระรอก จากโพรงอื่น

- **โพรงแตก** ให้โพรงจับมือกันไว้ไปคล้องกระรอกของโพรงอื่น กระรอก ไม่ต้องไปไหน ให้ยืนนิ่งๆ และรอโพรงใหม่ที่จะมาคล้องตนเอง

- **โพรงระเบิด** ให้นักเรียนทุกคนจับมือกันเป็นวงกลมวงใหญ่

1 วง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำกิจกรรม ชีโพรงให้กระรอก และจัดกลุ่มนักเรียน เป็นวงกลม 1 วง และนั่งเข้ากลุ่มให้เรียบร้อย

3. ผู้วิจัยพุดคุยถึงการขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เราเคารพนับถือนั้นมีอะไรบ้าง นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

4. ผู้วิจัยกล่าวว่า หากนักเรียนสามารถอธิษฐานหรือขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ และพรที่สามารถเป็นจริงได้ นักเรียนจะขออะไร และนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ต้องการขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเหตุผลที่ขอพรนั้น เป็นพรเกี่ยวกับการเรียน ความรัก ครอบครัว สุขภาพ เป็นต้น

2. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม My three wishes จากเทคนิคพร 3 ประการ (สกล วรเจริญ ศรี, 2560) เพื่อกำหนดเป้าหมาย ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน มีวิธีการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยแจก แบบฟอร์ม My three wishes ให้นักเรียนคนละ 1 ใบ

2.2 ให้นักเรียนทุกคนหลับตาและทบทวนตนเองว่าตอนนี้นักเรียน เป็นนักเรียนชั้นม.5 แล้ว เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ถ้านักเรียนสามารถขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับ

ด้านการเรียนหรือการศึกษาได้ จำนวน 3 ข้อ นักเรียนจะขอพรอะไรบ้าง ให้นักเรียนเขียนลงในแบบฟอร์มที่ผู้วิจัยแจกให้

2.3 นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงพร 3 ข้อ ที่นักเรียนขอเกี่ยวกับการเรียนหรือการศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลที่ขอพรแต่ละข้อ

3. ผู้วิจัยกล่าวเสริมว่า หลักการแนะแนวอาชีพของแฟรงค์ พาร์สันส์ (Frank Parsons) มี 3 ประการ คือ การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์งาน และการใช้วิจารณ์ญาณในการเลือกอาชีพ หลักการที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์ตนเอง อันจะช่วยให้นักเรียนค้นหาความสนใจ ความต้องการ รับรู้บุคลิกภาพ และคุณสมบัติของตน นำไปสู่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

ขั้นสรุปบทเรียน

1. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรม
2. ผู้วิจัยกล่าวเสริมว่าพรที่นักเรียนกล่าวมานั้นล้วนเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องการให้เกิดขึ้นจริงในชีวิต ซึ่งก็คือเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียน พรนี้จะสำเร็จและเป็นจริงได้ นักเรียนจำเป็นต้องวางแผนการศึกษาให้มีความชัดเจน และลงมือทำให้เป็นจริง

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนเกิดเป้าหมายตามความสนใจ และความต้องการของนักเรียน

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ครั้งที่ 3

เรื่อง เป้าหมายทางการศึกษา 2

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
- เพื่อวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับอาชีพ
- เพื่อกำหนดระยะเวลาของแผนและเป้าหมาย

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคเส้นทางชีวิต (Time-line technique) เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มการตระหนักรู้ตนเอง การตัดสินใจ การคิดถึงเหตุการณ์สำคัญ และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในชีวิต นำไปสู่การวางแผนชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อีกทั้งกระตุ้นให้นักเรียนพิจารณาระยะเวลาของเป้าหมายเพื่อดำเนินการให้สำเร็จ

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคเส้นทางชีวิต (Time-line technique) กิจกรรม

My Life Time-line

- เทคนิคการอภิปรายกลุ่มย่อย
- เทคนิคการมอบหมายงาน

อุปกรณ์

- ใบงานเส้นทางชีวิต
- ดินสอ/ปากกา

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยจัดกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 6 คน โดยการจับสลากรูปเรขาคณิต วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หัวใจ ก้อนเมฆ และรูปดาว และให้นักเรียนนั่งเข้ากลุ่มให้เรียบร้อย
2. ผู้วิจัยพูดคุยกับนักเรียนเพื่อทบทวนเป้าหมายในชีวิตและเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียน

3. ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า “นักเรียนคนไหนสามารถจำเรื่องราวในอดีตในช่วงวัยเด็กของตนเองได้บ้าง” “ถ้าจำได้เรื่องราวนั้นเกิดขึ้นในช่วงอายุเท่าไร” ให้นักเรียนเล่าเรื่องราวและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม My Life Time-line จากเทคนิคเส้นทางชีวิต (Time-line technique) (สกล วรรณเจริญศรี, 2560) เพื่อส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มการตระหนักรู้ตนเอง การตัดสินใจ การคิดถึงเหตุการณ์สำคัญ และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในชีวิต นำไปสู่การวางแผนชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อีกทั้งกระตุ้นให้นักเรียนพิจารณาระยะเวลาของเป้าหมายเพื่อดำเนินการให้สำเร็จ โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยแจกแบบฟอร์มเส้นทางชีวิตให้นักเรียนทุกคน กำหนดให้นักเรียนเขียนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตของตนเอง ตั้งแต่วัยเด็กหรือในช่วงเวลาที่สามารถจำความได้จนกระทั่งถึงปัจจุบันและในอนาคต โดยให้เขียนช่วงอายุในแต่ละเหตุการณ์และระยะเวลาที่ต้องการทำเหตุการณ์นั้นให้สำเร็จในอนาคต

1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตรวจสอบเส้นทางชีวิตของนักเรียนนั้นมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาหรือไม่ และการประกอบอาชีพในอนาคต หากไม่มี ให้นักเรียนเขียนเพิ่มเติมในเส้นทางชีวิต และบอกระยะเวลาในแต่ละเหตุการณ์ที่จะทำเหตุการณ์นั้นให้สำเร็จ

2. ให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอเรื่องราวของตนเอง ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกและเรื่องราวให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น

3. ผู้วิจัยถามถึงเส้นทางชีวิตของนักเรียนนั้นเหตุการณ์ใดบ้างเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาวในชีวิตของนักเรียน

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกและสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกล่าวเสริมว่ากิจกรรม My Life Time-line เป็นกิจกรรมให้นักเรียนทบทวนตนเองในอดีตและปัจจุบัน และการวางแผนชีวิตในอนาคต รับรู้เป้าหมายทางการศึกษาของตนเอง และวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการประกอบอาชีพที่สอดคล้องการศึกษาของ

นักเรียน และรับรู้เป้าหมายและแผนนั้นนักเรียนจะเริ่มทำเมื่อใดและจะทำสำเร็จเมื่อใด เส้นชีวิตนี้ก็เปรียบเสมือนเข็มทิศที่ช่วยกำหนดทิศทางชีวิตนักเรียนนำไปสู่ความสำเร็จ

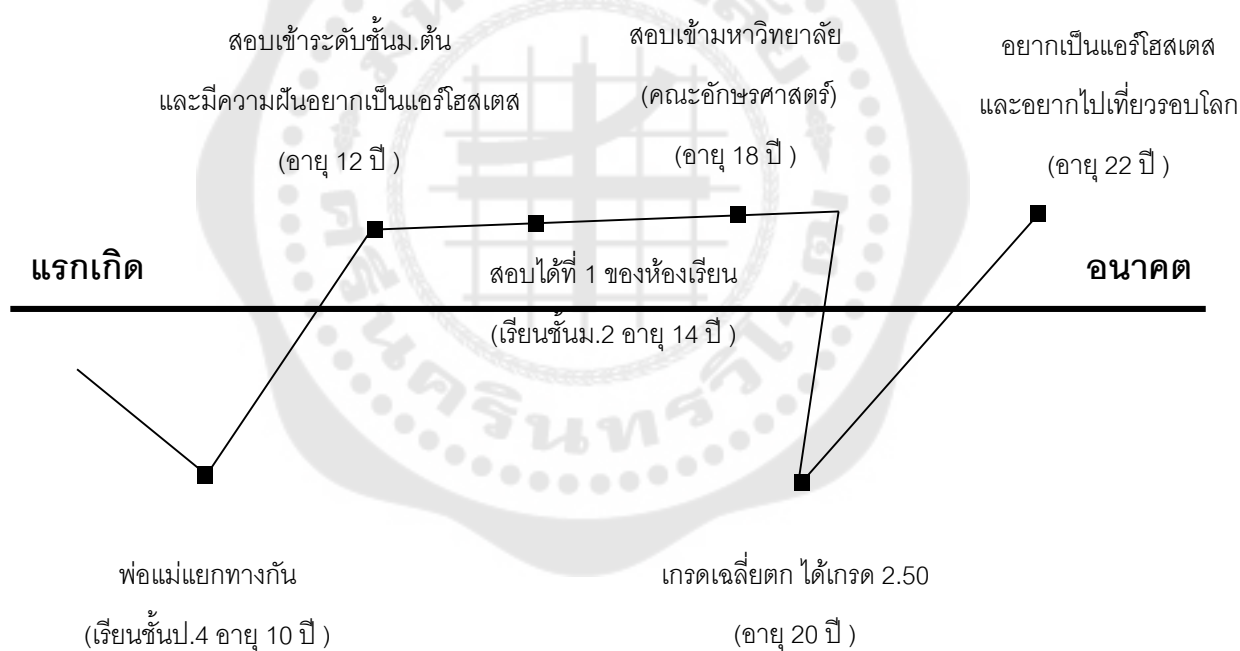
การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนสามารถวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและวางแผนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับอาชีพ
3. นักเรียนกำหนดระยะเวลาของแผนและเป้าหมายได้

ตัวอย่าง การเขียนเส้นชีวิต

(สกล วรเจริญศรี, 2560)

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่ 4

เรื่อง เป้าหมายทางการศึกษา 3

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้เหมาะสมตามสถานการณ์
- เพื่อดำเนินการตามเป้าหมายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดสำคัญ

วัยรุ่นจะแสดงเป้าหมายและพัฒนาการของเป้าหมายตามลำดับความสำคัญ กระตุ้นให้วัยรุ่นแยกเป้าหมาย พิจารณาเป้าหมายย่อย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง สร้างความสำเร็จจากเป้าหมายย่อยไปสู่เป้าหมายใหญ่ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายย่อย จะเสริมแรงในการดำเนินการต่อไปจนบรรลุเป้าหมายใหญ่ และวัยรุ่นจะสำรวจเป้าหมาย การดำเนินชีวิตที่มีความสำคัญต่อตนเองต้องยอมรับความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากทางเลือกและเป้าหมาย จัดการกับเหตุการณ์และความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคการตั้งเป้าหมายในการดำเนินชีวิต กิจกรรม Goal Ranking
- เทคนิคการตัดสินใจ กิจกรรม กลยุทธ์พิชิตฝัน
- เทคนิคกลยุทธ์การแก้ปัญหา กิจกรรม กลยุทธ์พิชิตฝัน
- เทคนิคการมอบหมายงาน
- เทคนิคการอภิปรายกลุ่มย่อย

อุปกรณ์

- ใบงาน กลยุทธ์พิชิตฝัน
- ดินสอ/ปากกา

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 6 คน และนั่งเข้ากลุ่มให้เรียบร้อย
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนทบทวนถึงเส้นชีวิตของนักเรียนในคาบที่ผ่านมา

3. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม Goal Ranking จากเทคนิคการตั้งเป้าหมายในการดำเนินชีวิต (เพ็ญนภา กุลนาคดล, 2562) เพื่อให้นักเรียนแสดงเป้าหมายและพัฒนาการของเป้าหมายตามลำดับความสำคัญ กระตุ้นให้นักเรียนแยกเป้าหมาย พิจารณาเป้าหมายย่อย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสร้างแรงจูงใจให้ตนเองสร้างความสำเร็จจากเป้าหมายย่อยไปสู่เป้าหมายใหญ่ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายย่อยจะเสริมแรงในการดำเนินการต่อไปจนบรรลุเป้าหมายใหญ่ โดยมีวิธีดังนี้

3.1 ให้นักเรียนพิจารณาเป้าหมายจากใบงานเส้นชีวิต วิเคราะห์ว่าเป้าหมายใดเป็นเป้าหมายใหญ่และเป้าหมายย่อย

3.2 ให้นักเรียนจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย เพื่อดำเนินตามเป้าหมายนั้นได้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลยุทธ์พิชิตฝัน จากเทคนิคการตัดสินใจ (เพ็ญนภา กุลนาคดล, 2562) เพื่อให้นักเรียนสำรวจเป้าหมายการดำเนินชีวิตที่มีความสำคัญต่อตนเองต้องยอมรับความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากทางเลือกและเป้าหมาย จัดการกับเหตุการณ์และความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น และค้นพบวิธีการจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวัน มีวิธีการดังนี้

1.1 ให้นักเรียนทุกคนหลับตา และจินตนาการถึงเหตุการณ์ไม่คาดฝันที่อาจทำให้นักเรียนไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากนั้นให้นักเรียนทุกคนเล่าถึงเหตุการณ์นั้น

1.2 ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์การแก้ปัญหา (เพ็ญนภา กุลนาคดล, 2562) เพื่อให้ นักเรียนสำรวจวิธีการในการจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยการแจกใบงานกลยุทธ์พิชิตฝัน และให้นักเรียนสำรวจวิธีการแก้ปัญหาที่จะทำให้นักเรียนไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

- ปัญหา/เหตุการณ์ที่ทำให้นักเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย/เป้าหมายไม่สำเร็จ

- บอกทางเลือกที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา/ปรับเปลี่ยนเป้าหมายในสถานการณ์นั้น

- วิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของทางเลือกที่เป็นไปได้

- เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
- กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ และวางแผนเพื่อดำเนินตาม

เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนำเสนอใบงาน กลยุทธ์พิชิตฝัน ภายในกลุ่มและสมาชิกให้ข้อมูลย้อนกลับ
2. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกและสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรม

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนบอกแนวทางปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้เหมาะสมตามสถานการณ์ได้
3. นักเรียนบอกแนวทางดำเนินการตามเป้าหมายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ครั้งที่ 5

เรื่อง เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา 1

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อระบุแนวทางในการวางแผนการศึกษาต่อและสามารถเป็นไปได้จริง

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคแผนชีวิต (Action planner) เป็นเทคนิคที่ให้นักเรียนได้คิดและพิจารณาความต้องการหรือเป้าหมายในชีวิตของตนเองให้เป็นรูปธรรม และกำหนดแนวทางที่นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคแผนชีวิต (Action planner) กิจกรรม แพลนเนอร์ (Planner)
- เทคนิคการอภิปรายกลุ่มย่อย
- เทคนิคการมอบหมายงาน

อุปกรณ์

- แบบฟอร์มแพลนเนอร์
- ใบงาน ด้นไม้แห่งความสำเร็จ
- ดินสอ/ปากกา
- สีไม้

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมและร่วมกันทบทวนกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบที่แล้ว จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 7 กลุ่ม โดยพูดว่า จันทร อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และนั่งเข้ากลุ่มตามวันที่ตนเองพูดให้เรียบร้อย

2. ผู้วิจัยพูดคุยกับนักเรียนถึงสิ่งที่นักเรียนต้องการมีอะไรบ้าง และให้นักเรียนแต่ละคนตอบคำถาม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม แพลนเนอร์ (Planner) จากเทคนิคแผนชีวิต (Action planner) (สกล วรเจริญศรี, 2560, น.156-157) เพื่อให้นักเรียนได้คิดและพิจารณาความต้องการหรือเป้าหมายในชีวิตของตนเองให้เป็นรูปธรรม และกำหนดแนวทางที่นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยมีวิธีดังนี้

1.1 ครูแจกแบบฟอร์มแพลนเนอร์ให้นักเรียนเขียน 7 สิ่งที่นักเรียนต้องการจะเปลี่ยนแปลงหรืออยากทำเกี่ยวกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตของตนเอง

2. เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จ ให้นักเรียนนำเสนอภายในกลุ่ม

3. ผู้วิจัยพูดสนับสนุนให้นักเรียนกำหนดแผนชีวิตด้านการศึกษาต่อของตนเอง โดยให้เป็นรูปธรรม สามารถทำได้จริง หรือมีแนวทางที่นำไปสู่สิ่งที่ต้องการได้ โดยให้เขียนลงในใบงาน ต้นไม้แห่งความสำเร็จ

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนนำเสนอใบงาน ต้นไม้แห่งความสำเร็จ

5. ผู้วิจัยถามนักเรียนว่านักเรียนจะเริ่มต้นทำตามแผนที่ตั้งไว้ได้เมื่อใด และให้นักเรียนเขียนวันที่และเวลาลงในใบงาน ต้นไม้แห่งความสำเร็จ

ขั้นสรุปบทเรียน

1. นักเรียนบอกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกล่าวว่า ต้นไม้แห่งความสำเร็จนั้นเปรียบเสมือนต้นไม้ที่จะนำพานักเรียนไปสู่ความสำเร็จเป็นต้นไม้ที่นักเรียนปลูกขึ้นด้วยตนเอง ต้นไม้ของเราจะเจริญงอกงามได้นั้นขึ้นอยู่กับ การดูแลเอาใจใส่ต้นไม้ รดน้ำ พรวนดินอย่างสม่ำเสมอ เช่นเดียวกับเป้าหมายการศึกษาของนักเรียนจะบรรลุผลสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องปฏิบัติตามแผนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. นักเรียนบอกแนวทางในการวางแผนการศึกษาต่อและสามารถเป็นไปได้จริง

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่ 6

เรื่อง เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา 2

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อประเมินและติดตามความก้าวหน้าในการวางแผนทางการศึกษา

แนวคิดสำคัญ

วัยรุ่นจะประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนให้ตรวจสอบปริมาณความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคการประเมินพฤติกรรม (Evaluation of Behaviors) กิจกรรม Follow my plan
- เทคนิคการมอบหมายงาน
- เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

- ใบงาน Follow my plan
- ดินสอ/ปากกา

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดที่นั่งเป็นรูปตัวยู (ตัว U) และนั่งให้เรียบร้อย
2. ผู้วิจัยทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมครั้งที่แล้ว
3. ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า “นักเรียนคนใดเริ่มทำตามแผนที่วางไว้บ้างแล้ว และทำอะไรบ้าง”

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม Follow my plan จากเทคนิคการประเมินพฤติกรรม (Evaluation of Behaviors) (เพ็ญนภา กุลนาคดล, 2562) วัยรุ่นจะประเมินพฤติกรรมเพื่อ

เสริมสร้างแรงจูงใจสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนให้ตรวจสอบปริมาณความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.1 ให้นักเรียนทุกคนประเมินตนเองในการทำตามแนวทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา โดยให้คะแนน จาก 0-10 นักเรียนให้คะแนนตนเองเท่าไร 0 หมายถึง ไม่มีระดับความก้าวหน้าทำตามแนวทาง/แผนจนบรรลุเป้าหมาย 10 หมายถึง มีระดับความก้าวหน้าดำเนินตามแนวทาง/แผนจนบรรลุเป้าหมาย

1.2 ผู้วิจัยแจกใบงาน Follow my plan ให้นักเรียนทำแผนภูมิแท่งเพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าในการทำตามแผนทางการศึกษาของตนเอง เขียนอธิบายความก้าวหน้าและระบายสีแสดงระดับความก้าวหน้าของตนเองในทุกสัปดาห์

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนนำเสนอใบงาน Follow my plan

3. ผู้วิจัยถามถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นและการทำตามแผนในสัปดาห์ถัดไป

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกล่าวสรุปกิจกรรม การประเมินการทำตามแนวทางในแต่ละสัปดาห์นั้น จะทำให้นักเรียนรู้ถึงความก้าวหน้าของเป้าหมาย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนทำตามแนวทางหรือปรับปรุงจุดบกพร่องหาแนวทางแก้ไขเพื่อดำเนินตามแผนนั้นให้บรรลุสำเร็จ

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. นักเรียนบอกระดับความก้าวหน้าในของการดำเนินตามแผนทางการศึกษาได้

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่ 7

เรื่อง เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา 3

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อค้นหาข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพทั้งในและนอกห้องเรียน

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคบอลพิศวง (Amazing ball technique) เป็นเทคนิคที่สร้างสัมพันธภาพเชิงบวก และสำรวจประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้บุคคลได้สำรวจความต้องการและการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ยอมรับความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ การตัดสินใจเลือกแนวทางพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคบอลพิศวง (Amazing ball technique) กิจกรรม Ball For Goal
- เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

- ลูกบอล จำนวน 2 ลูก

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งล้อมกันเป็นวงกลม 1 วง
2. ผู้วิจัยติดตามความก้าวหน้าในการทำตามแผนโดยถามนักเรียนว่า จากสัปดาห์ที่ผ่านมา นักเรียนทำอะไรไปบ้าง

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม Ball For Goal จากเทคนิคบอลพิศวง (Amazing ball technique) (สกล วรรณศรี, 2560) เพื่อสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกและสำรวจประเด็นปัญหาต่าง ๆ ให้สมาชิกได้สำรวจความต้องการและการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ และยอมรับความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น นำไปสู่การตัดสินใจเลือกแนวทางพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ โดยมีวิธีดังนี้

1.1 ผู้วิจัยอธิบายกติกาการทำกิจกรรมและคำสั่ง กล่าวว่า ลักษณะของบอลล มีทั้งหมด 2 ลูก คือ เป็นการให้ลูกบอลในการตอบคำถาม โดยลูกบอลลูกที่ 1 นักเรียนบอกวิธี/แนวทางค้นหาข้อมูลด้านการศึกษา/ด้านการศึกษาต่อ/ด้านการเรียน และลูกบอลลูกที่ 2 นักเรียนบอกวิธี/แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพ

1.2 รอบที่ 1 ผู้วิจัยให้นักเรียนส่งลูกบอลลูกที่ 1 ต่อกันไปเรื่อย ๆ และตอบคำถามตามเวลาที่กำหนด โดยคำตอบที่ตอบต้องไม่ซ้ำกัน (15 นาที)

1.3 รอบที่ 2 ผู้วิจัยหยิบบอลลูกที่ 2 มา และอธิบายกติกาการทำกิจกรรมและคำสั่งรอบที่ 2 เพิ่มเงื่อนไข ให้นักเรียนโยนบอลให้กับเพื่อนในกลุ่มที่ตนเองต้องการให้ตอบลำดับต่อไป สามารถสอบถามเรื่องราวเพิ่มเติมของเพื่อนที่ตอบไปแล้ว และสามารถโยนบอลกลับไปให้เพื่อนมาเพื่อให้ให้ตอบคำตอบใหม่อีกครั้ง และตอบคำถามตามเวลาที่กำหนด โดยคำตอบที่ตอบต้องไม่ซ้ำกัน (15 นาที)

2. ผู้วิจัยถามนักเรียนถึงความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรม ประเด็นคำถาม คือ

- นักเรียนรู้สึกอย่างไรที่เพื่อนโยนลูกบอลมาให้
- รู้สึกอย่างไรเมื่อเป็นคนโยนลูกบอลไปให้กับเพื่อน
- นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนไม่โยนลูกบอลมาให้

3. ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าจากการกิจกรรม นักเรียนแต่ละคนเลือกแนวทางใดบ้าง

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกับนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมการเรียนรู้

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. นักเรียนสามารถบอกวิธีการ/แนวทางค้นหาข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริม
ด้านการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการเตรียมความพร้อมมุ่งเข้าสู่อาชีพทั้งในและนอก
ห้องเรียนได้

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ครั้งที่ 8

เรื่อง ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา 1

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างความมั่นใจในการดำเนินการตามเป้าหมายทางการศึกษา
- เพื่อสร้างความมุ่งมั่นพยายามปฏิบัติตามแนวทางเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคพูดกับตนเอง (Self-Talk technique) เป็นลักษณะของคำพูดที่บุคคลใช้พูดกับตนเอง เกิดจากความเชื่อ ความรู้สึก และประสบการณ์ที่แปลความหมายเป็นคำพูด และเป็นสิ่งที่บุคคลใช้สนทนากับตนเองหรือพูดกับตนเอง เป็นลักษณะคำพูดในเชิงสร้างสรรค์ มีเหตุผล และอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง อันช่วยให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวังที่จะเกิดความสำเร็จในอนาคต

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคพูดกับตนเอง (Self-Talk technique) กิจกรรม กระฉกเงา
- เทคนิคการใช้กรณีตัวอย่าง
- เทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ
- เทคนิคการมอบหมายงาน

อุปกรณ์

- วิดิทัศน์เพลง แสงสุดท้าย "ก้าวคนละก้าว" พี่ตูน บอดี้สแลม
<https://www.youtube.com/watch?v=pKrUy1IMOJ0>
- กระดาษโน้ต

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเข้ากลุ่มเป็นวงกลม 1 วง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนชมวิดิทัศน์เพลง แสงสุดท้าย "ก้าวคนละก้าว" พี่ตูน บอดี้สแลม

3. ผู้วิจัยถามนักเรียนถึงความรู้สึกและข้อคิดที่ได้รับจากการชมวิดีโอ

4. ผู้วิจัยถามถึงบุคคลที่นักเรียนชื่นชอบหรือบุคคลตัวอย่าง (Idol) ของนักเรียน
คือบุคคลใด และเพราะอะไรถึงเลือกบุคคลท่านนี้เป็นตัวอย่าง

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม กระจกเงา จากเทคนิคพูดกับตนเอง (Self-Talk technique) (กนกวรรณ ศิลปกรรมพิเศษ et al., 2556) เพื่อบอกถึงความคิดหรือความรู้สึกในลักษณะของคำพูดที่บุคคลใช้พูดกับตนเอง เกิดจากความเชื่อ ความรู้สึก และประสบการณ์ที่แปลความหมายเป็นคำพูด และเป็นสิ่งที่บุคคลใช้สนทนากับตนเองหรือพูดกับตนเอง เป็นลักษณะคำพูดในเชิงสร้างสรรค์ มีเหตุผล และอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง อันช่วยให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความหวังที่จะเกิดความสำเร็จในอนาคต โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 ให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อน บอกคำพูดหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้น
เมื่อนักเรียนทำตามแนวทาง

1.2 ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเป็นกระจกสะท้อนให้กับเพื่อน โดยให้นักเรียนเปลี่ยนคำพูดจากคำพูดเชิงลบของตนเองเป็นคำพูดเชิงบวก เช่น พูดว่า “ฉันทำไม่ได้” เปลี่ยนเป็น “ฉันทำได้” พร้อมทั้งมีท่าทางประกอบ เพื่อนที่จับคู่กันต้องแสดงบทบาทเหมือนที่เพื่อนแสดงเปรียบเสมือนกระจกสะท้อน สร้างความมั่นใจให้กับเพื่อน

2. ผู้วิจัยแจกกระดาษโน้ต ให้นักเรียนทุกคน คนละ 1 แผ่น และให้นักเรียนคิดถึงคำพูด/คำคมที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและความมุ่งมั่นพยายามในการทำตามเป้าหมายทางการศึกษานั้นให้สำเร็จ คนละ 1 ประโยค เช่น “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” “สิ่งสำคัญที่ทำให้คุณก้าวหน้า คือ ก้าวแรก”

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอคำพูด/คำคมของตนเอง

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนำกระดาษโน้ตนี้ไปติดในห้องนอน/หน้ากระຈที่บ้าน เพื่อสร้างความมั่นใจและความพยายามในการทำตามเป้าหมายให้สำเร็จ

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรม

3. ผู้วิจัยกับนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมการเรียนรู้

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนเกิดความมั่นใจในการดำเนินการตามเป้าหมายทางการศึกษา และมีความมุ่งมั่นพยายามปฏิบัติตามแนวทางเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่ 9

เรื่อง ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา 2

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้กำลังใจตนเองในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรค
- เพื่อคิดหาวิธีอื่นเมื่อไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คิดไว้

แนวคิดสำคัญ

เทคนิคลูกอมหลากสี (Colored candy technique) เป็นเทคนิคที่กระตุ้นการสื่อสารของบุคคล สัมผัสประเด็นปัญหาต่าง ๆ สร้างความเข้าใจ และการตระหนักรู้ตนเอง สามารถนำไปสู่การยอมรับตนเอง และผู้อื่น เห็นคุณค่าในตนเอง ให้กำลังใจตนเองในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรค และปรับทัศนคติหาวิธีอื่นเมื่อไม่ประสบผลสำเร็จ

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคลูกอมหลากสี (Colored candy technique) กิจกรรม The Candy ลูกอมปริศนา
- เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

- ลูกอมหลากสี

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งล้อมกันเป็นวงกลม
2. ผู้วิจัยถามนักเรียนว่า นักเรียนทำตามแผนแล้วเป็นอย่างไรบ้าง เกิดปัญหาหรือ

อุปสรรคหรือไม่

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม The Candy ลูกอมปริศนา จากเทคนิคลูกอมหลากสี (Colored candy technique) (สกล วรรณศิริ, 2560) เพื่อกระตุ้นการสื่อสารของสมาชิก

สำรวจประเด็นปัญหาต่าง ๆ สร้างความเข้าใจ เกิดการตระหนักรู้ตนเองเพื่อให้กำลังใจตนเอง ในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรค และคิดหาวิธีอื่นเมื่อไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คิดไว้ มีวิธีดังนี้

1.1 ผู้วิจัยนำลูกอมที่ใส่ภาชนะมาวางไว้ตรงกลางกลุ่ม

1.2 ให้นักเรียนหยิบลูกอมที่อยู่ตรงกลางจำนวนเท่าไรก็ได้ตามที่ ตนต้องการ แต่มีข้อแม้ว่านักเรียนต้องหยิบลูกอมทุกสี และลูกอมที่หยิบไปนั้นนักเรียนห้ามกิน

1.3 ผู้วิจัยถามนักเรียนว่านักเรียนแต่ละคนได้ลูกอมไปคนละจำนวน เท่าไหร่

1.4 ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าใครได้ลูกอมสีอะไรจะต้องตอบคำถามตาม ประเด็น ดังนี้

- ลูกอมสีเขียว ให้อธิบายถึงความก้าวหน้าของแผนการศึกษา
- ลูกอมสีแดง ให้อธิบายปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำตาม แผนการศึกษา
- ลูกอมสีน้ำตาล ให้อธิบายวิธีแก้ไขปัญหาเมื่อพบอุปสรรคระหว่าง ทำตามแผนการศึกษา
- ลูกอมสีชมพู ให้อธิบายสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงเมื่อไม่ประสบ ผลสำเร็จตามที่คิดไว้
- ลูกอมสีเหลือง ให้อธิบายคำพูดที่สร้างกำลังใจเมื่อเกิดปัญหา อุปสรรค

2. ผู้วิจัยสุ่มหยิบลูกอมมาครั้งละ 1 สี และให้นักเรียนแต่ละคนตอบคำถามตาม สีลูกอมไปเรื่อย ๆ คนครบทุกคำถาม ให้เพื่อนตั้งใจฟังและให้กำลังใจแก่เพื่อน (นักเรียนสามารถ รับประทานลูกอมได้หลังจากที่ตอบคำถามเสร็จแล้ว)

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ผู้วิจัยถามนักเรียนถึงความรู้สึกที่ได้รับจากกิจกรรม

2. ผู้วิจัยกับนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ
2. นักเรียนให้กำลังใจตนเองในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรค
3. นักเรียนบอกวิธีอื่นเมื่อไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คิดไว้ได้

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

ครั้งที่ 10

เรื่อง บัณฑิตนิเทศ

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการร่วมกิจกรรม
- เพื่อให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม และการนำแนวทางไปประยุกต์ใช้

ในชีวิตประจำวัน

แนวคิดสำคัญ

การบัณฑิตนิเทศ เป็นการให้สมาชิกทบทวนเรื่องราว การเรียนรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ช่วยให้ผู้สมาชิกแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ และนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

เทคนิคที่ใช้

- เทคนิคคำถามบอกระดับ (Scaling questions) กิจกรรม พลังแห่งความสำเร็จ
- เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม

อุปกรณ์

- กระดาษรูปหัวใจ
- ดินสอ/ปากกา

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิก ทบทวนกิจกรรมในครั้งที่แล้ว จากนั้นให้นักเรียนหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม เพื่อให้ทุกคนเห็นหน้ากันทุกคน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนหลับตาเพื่อทบทวนตนเองถึงความรู้สึกจากการร่วมกิจกรรม และสิ่งที่เปลี่ยนแปลงจากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. นักเรียนทุกคนบอกเล่าเรื่องราวความรู้สึกจากการร่วมกิจกรรม และสิ่งที่เปลี่ยนแปลงจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดกิจกรรม พลังแห่งความสำเร็จ จากเทคนิคการใช้คำถามบอกระดับ (Scaling questions) (เพ็ญนภา กุลนาคดล, 2562) เพื่อสำรวจระดับความรู้สึกที่รับรู้ว่าคุณเรียนจะประสบความสำเร็จในสิ่งที่นักเรียนได้ตั้งเป้าหมายไว้ มีวิธีการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนหลับตาและทบทวนตนเอง ให้คะแนนระดับความรู้สึกว่าตนจะประสบความสำเร็จนั้น ณ ปัจจุบัน นั้นความรู้สึกอยู่ในระดับใด 0-10 ซึ่งระดับ 0 หมายถึง ระดับความรู้สึกวันแรกที่เข้าร่วมกิจกรรม และ ระดับ 10 คือ วันที่สมาชิกแต่ละคนประสบความสำเร็จ เพื่อให้นักเรียนสำรวจความรู้สึกและรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยมีระดับความหวังการศึกษาเพิ่มขึ้น

1.2 ผู้วิจัยถามว่าความรู้สึกที่เพิ่มขึ้นนั้น นักเรียนแต่ละคนทำอย่างไร เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และรับรู้ถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้น

1.3 ผู้วิจัยแจกกระดาษรูปหัวใจให้นักเรียนทุกคน เขียนชื่อของตนเอง ลงบนกระดาษ จากนั้นนำกระดาษแปะไว้ที่บริเวณหลังของนักเรียน

1.4 ให้เพื่อนเขียนความรู้สึก ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการร่วมกิจกรรม และให้กำลังใจเพื่อดำเนินตามเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จ

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอ่านข้อความที่เพื่อนเขียน และนำเสนอในกลุ่ม
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายถึงการนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรม

การประเมินผล

1. ผู้วิจัยสังเกตจากการให้ความสนใจ ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ

2. นักเรียนบอกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม และการนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การสรุปผลกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา

การเสริมสร้างความหวังทางการศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการใช้กิจกรรมแนะแนว นักเรียนมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความหวังทางการศึกษา ทำให้นักเรียนตระหนักรู้ตนเอง มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี มีสัมพันธภาพที่ดี มีการแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ มีการแบ่งปันเรื่องราว และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาตนไปในทางที่ดี จากเดิมนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่มีการคาดการณ์ถึงเป้าหมายชีวิตในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา เกิดความสับสนในเป้าหมายทางการศึกษาของตนเอง ไม่สามารถวางแผน การศึกษาต่อหรือแนวทางประกอบอาชีพที่ชัดเจนได้ ก่อให้เกิดการเลือกศึกษาต่อและประกอบ อาชีพแบบไร้ทิศทาง แต่เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวแล้ว นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง ทางความคิด มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา บอกแนวทางและแผน การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับอาชีพที่นักเรียนสนใจได้เป็นขั้นตอน และ มีความมุ่งมั่นตั้งใจดำเนินการเป้าหมายทางการศึกษาของนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ ได้มากยิ่งขึ้น และสามารถสรุปกิจกรรมแนะแนวเป็นรายองค์ประกอบได้ดังนี้

1. เป้าหมายทางการศึกษา ผู้วิจัยมีการใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิค พร 3 ประการ ทำให้นักเรียนได้ทบทวนตนเองและบอกถึงความต้องการของนักเรียนในด้านการ ศึกษา ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่กล่าวว่า พรที่นักเรียนต้องการ คือ “ได้เรียนต่อในสาขาที่ใฝ่ฝัน” และมีนักเรียนบางส่วน กล่าวว่า “ได้เกรดเฉลี่ยดีขึ้น” มีการใช้เทคนิคเส้นทางชีวิต (Time-line technique) ทำให้นักเรียนได้สำรวจเรื่องราวในชีวิตของตนเอง ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต กำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว โดยการเขียนเส้นชีวิตของตนเอง มีการใช้เทคนิค การตั้งเป้าหมายในการดำเนินชีวิตให้นักเรียนได้นำเส้นชีวิตของตนเองมาทบทวนและจัดลำดับ ความสำคัญของเป้าหมายเพื่อให้ทำตามเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง มีการใช้เทคนิคการตัดสินใจ เทคนิคการแก้ปัญหา และเทคนิคการอภิปราย ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยการสำรวจวิธีการ จัดการกับปัญหาที่ทำให้เป้าหมายไม่สำเร็จ และได้แสดงความคิดเห็นถึงข้อดี-ข้อเสีย ในการปรับเปลี่ยนเป้าหมายตามสถานการณ์ เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันกับเพื่อนสมาชิก

2. เส้นทางสู่เป้าหมายทางการศึกษา ผู้วิจัยใช้เทคนิคแผนชีวิต (Action Planner) และเทคนิคการอภิปรายกลุ่ม นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นถึงความต้องการและสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองด้านการเรียนและด้านอาชีพ ความต้องการของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ “ได้ทำกิจกรรมเพื่อค้นหาตนเอง/ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับสาขาที่สนใจ” “การฝึกปฏิบัติงานในสาขาที่ตนสนใจ” “เข้าร่วมกิจกรรม Open House” และนักเรียนบางส่วนสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง คือ “การค้นหาข้อมูลการศึกษาต่อ” จากนั้นให้นักเรียนเขียนแผนชีวิตด้านการศึกษาต่อของตนเองเป็นขั้นตอนที่ทำได้จริงและกำหนดเวลาทำตามแผน เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามได้ มีการใช้เทคนิคการประเมินพฤติกรรม (Evaluation of Behaviors) ให้นักเรียนได้รับรู้ถึงความก้าวหน้าของแผนและเป้าหมายทางการศึกษาของตนเอง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เริ่มทำตามแผนที่ตนกำหนดและให้นักเรียนบอกเล่าเรื่องราวและอุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน มีการใช้เทคนิคบอลพิศวง (Amazing ball technique) ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เปิดเผยตนเอง ได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึก สามารถนำแนวทางที่ได้รับไปปรับใช้พัฒนาเป้าหมายและแผนการศึกษาของตนให้สำเร็จได้

3. ความมุ่งมั่นตั้งใจสู่เป้าหมายทางการศึกษา ผู้วิจัยใช้เทคนิคการใช้กรณีตัวอย่าง ให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงตัวแบบที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งนักเรียนเกิดความประทับใจและร่วมกันสรุปว่าบุคคลตัวอย่างประสบความสำเร็จได้นั้นเพราะมีความเชื่อ ความมุ่งมั่น และความพยายาม ซึ่งนำมาสู่ความสำเร็จ ทำให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจที่จะพยายามทำตามเป้าหมายให้สำเร็จเช่นเดียวกัน จากนั้นใช้เทคนิคพูดกับตนเอง (Self-Talk technique) และการแสดงบทบาทสมมติ ให้นักเรียนได้แสดงบทบาทที่สะท้อนความคิดและความรู้สึกของตนเอง และปรับเปลี่ยนคำพูดและท่าทางเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง อีกทั้งนักเรียนได้เขียนคำพูด/คำคมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความมุ่งมั่นพยายาม ซึ่งนักเรียนบางส่วนใช้คำพูด/คำคมที่เหมือนกัน คือ “สู้ๆ!!! ฉันทำได้” “เป้าหมายมีไว้พุ่งชน” และ “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคลูกอมหลากสี (Colored candy technique) ให้นักเรียนได้ตอบคำถามตามประเด็นที่นักเรียนเลือกจากการหยิบลูกอม ทำให้นักเรียนได้ทบทวนตนเอง และได้พูดคุยแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกตลอดจนให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เป็นผลให้นักเรียนมีความหวัง
ทางการศึกษาสูงขึ้น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวนภาพร หริมเจริญ
วัน เดือน ปี เกิด	14 ตุลาคม 2536
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลพุทธโสธร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
วุฒิการศึกษา	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขา จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	25/2 หมู่ที่ 9 ตำบล บางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

